

Securitatea

1522 10VE 524

STRICT SECRET

1521

Nr. 3 (23) — 1973

„... Ca instrument al puterii oamenilor muncii, al partidului și statului, chemat să apere cuceririle revoluționare ale celor ce muncesc împotriva uneltirilor și acțiunilor dușmanilor construcției socialismului — securitatea și-a îndeplinit în bune condiții menirea sa. Activitatea organelor de securitate este o parte integrantă a activității generale a statului socialist, rezultatele muncii lor oglindindu-se în succesele de ansamblu ale țării noastre“.

NICOLAE CEAUȘESCU

STRICT
SECRET

Securitatea

Exemplar nr. 1521

1973

Cuprins

A XXV-a ANIVERSARE A CREĂRII ORGANELOR DE SECURITATE

Amintiri fierbinți — interviu cu : general-maior Pavel
CONSTANDACHE, general-maior Elemer ERDELYI,
colonel Emil MACRI, colonel Victor BURLACU, colonel
Marin VOICU, locotenent-colonel Constantin RANGU,
locotenent-colonel Aurel MIHALCEA, locotenent-co-
lonel Ion COJA 5

Supraviețuitorii — colonel Gheorghe ANDREESCU 20

Acțiunea „Blondului” eșuează — locotenent-colonel Ion
IONESCU 24

S-avem amintiri frumoase — locotenent-major Stelian
GHEORGHE 27

De-o vîrstă cu securitatea 29

CONTRASPIONAJ

**O soluție posibilă : învingerea adversarului cu pro-
priile lui arme** — colonel Alexandru PEREȘ 33

**Opinii despre : Unele probleme de limbă și comporta-
ment în contactele cu cetățenii străini ; ofițerul de con-
traspionaj ca „străin”** — locotenent-major Nicolae
CĂLUGĂRIȚA 36

În terviul nostru

Urme „fără însemnătate”... — convorbire cu locțiitorul
șefului Institutului de criminalistică 43

Amintiri fierbinti

Pe firul timpului, s-au scurs deci douăzeci și cinci de veri, de la acea zi a cărei semnificație, atunci, au bănuț-o poate puțini dintre noi și pe care azi o sărbătorim.

Cum au trecut acești ani? Cum au fost zilele și nopțile acelea de început, zile și nopți de veghe și întrebări, de încrîncenări și de prea scurte răgazuri, de inerente eșecuri, dar și de reușite, de împliniri?

În paginile care urmează, am încercat o întoarcere în timp, am căutat să facem cunoscute — ofițerilor tineri, mai ales — fapte vii, experiențe de neuitat, topite în fumul albastru al amintirii.

În acest scop, ne-am adresat citorva cadre care au trăit primii ani ai începutului în noul aparat de securitate, cu rugămintea să ne răspundă la următoarele întrebări:

CONTRAINFORMAȚII MILITARE	Asigurarea contrainformativă a gărzilor patriotice — colonel Foca BUBURUZAN	49
CONTRAINFORMAȚII ECONOMICE	Vă prezentăm cazul „Trocan” — colonel Vasile CRĂCIUNOIU	53
INFORMAȚII INTERNE	O sarcină de mare răspundere — Apărarea oamenilor de știință — locotenent-major Marin POPA	58
	Cum ne văd ei — O scrisoare de dragoste — căpitan Tudor NEGOIȚĂ	63
FILAJ-INVETIGAȚII	Pentru o activitate de investigație profundă, eficientă — maior Ionel CRAIU	67
Spețe	Cum rezolvați cazul? Rezolvarea speței publicate în numărul trecut	71
CURIER JURIDIC	Superioritatea noilor reglementări referitoare la începerea urmăririi penale și la rezolvarea situației în care din cuprinsul actului de sesizare rezultă vreunul din cazurile de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale (art. 228, 230—232 C. pr. pen.)	72
	Competența organelor de cercetare penală ale securității — rubrică realizată de locotenent-colonel Dumitru MARINESCU	74
Din presa de peste hotare	În infern fără întoarcere — traducere și prelucrare de maior Ion SCURTU	76
Cărți noi	„Probleme de psihologie judiciară”, „Lumini și umbre” și „Practica Tribunalului Suprem în materie de drept penal și procesul penal — culegere de decizii”	87

1 Cum ați intrat în aparatul de securitate?

2 Ce acțiuni la care ați participat v-a rămas mai bine întipărită în memorie?

3 Ce le puteți spune tinerilor ofițeri care abia își încep activitatea în aparatul de securitate?

General-maior PAVEL CONSTANDACHE

1 În 1948, îmi satisfăceam stagiul militar într-o unitate „Tudor Vladimirescu”. A venit acolo un tovarăș de la comitetul de partid și mi-a spus că trebuie să merg urgent la Bacău, pentru a mă prezenta la Inspectoratul de securitate. N-am înțeles clar, credeam că e vorba de schimbarea unității doar, pe timpul stagiului. M-am lămurit puțin mai târziu când, prezentându-mă la comitetul de partid, unde lucrasem, am fost trimis totuși, repede, repede, la Inspectoratul de securitate. M-am dus, bineînțeles.

Primele misiuni le-am primit acolo imediat, într-o echipă de filaj. Mi se părea nemaipomenit, extraordinar! Deși pe timpul acela nu putea fi vorba nici de mașini, nici de garderobe sau machiaj, de radio-portative nici atât. Așa ceva... nici nu visam. Pe urmă am fost repartizat în diverse acțiuni, în echipe care au participat la lichidarea unor bande refugiate prin munți. Condiții grele, desigur. Dar pentru mine totul era nou, era pur și simplu pasionant. Întîlnirile cu informatorii, noaptea, prin parcuri, pe cîmp, luînd-o peste linia ferată, pe unde se putea, cum și cînd se putea. Mijloace de transport? Te mai agățați, de-o căruță, de-un car cu boi, ajungeai cumva pînă la urmă.

Mi-aduc aminte cînd am fost numit șef al unui birou de plasă, într-o comună noroioasă, neașpită, în care dacă intrați toamna nu mai puteai ieși pînă primăvara. M-am dus, eu, tinăr plutonier, cu ajutorul

meu, un sergent major, amîndoi „dotați” pentru a înființa biroul de plasă, cu cîte o servietă. În servietă aveam cîte un top de hirtie de scris, cîte un toc, un clondir de cerneală și pistoalele. Asta a fost dotarea. Am întrebat la plecare unde-o să ne instalăm și ni s-a spus: „Lasă, vă descurcați voi”. Ce-i drept, ne-am descurcat... Trebuia.

2 O acțiune mi-a rămas foarte clară în minte și aș numi-o, cred că fără să exagerez deloc: „act de eroism al unor anonimi”. E vorba de trei oameni pe care i-am cunoscut atunci, în anii de început ai aparatului de securitate, pe timpul cînd se lupta pentru lichidarea definitivă a bandeii lui Arsenescu. Banda avea legături într-un sat, cu locatarii unei case în care nu ne puteam strecura nicicum să vedem ce se-ntîmplă. Ne-am zis noi că acolo trebuie folosite „mijloace speciale”.

Ei, dar pe timpul acela, „mijloace speciale” a însemnat o mică epopee. Închipuie-și, cine-și poate închipui, trei oameni care, timp de trei săptămîni, noapte de noapte, pe rînd, scormonesc un tunel pentru a ajunge în apropierea casei vizate. Cu lingura săpau, dacă „săpat” se poate numi, trăgînd cu urechea mereu să nu fie descoperiți. Pămîntul a fost cărat cu săculețe. Doi dintre cei trei oameni erau chipurile șeful de post și ajutorul său. Ofițeri de securitate de fapt. Au funcționat bine „mijloacele speciale” astfel pregătite. Specialiștii de la București le-au pronosticat cel mult șase luni de activitate, dar au funcționat mai bine de doi ani, timp în care am aflat multe. I-am luat la urmă pe bandiți ca din cutie.

Celor trei oameni însă, care-au săpat tunelul și care au făcut după aceea alte și alte fapte de adevărat eroism cotidian, le păstrez și azi o adevărată stimă, o venerație aș putea zice. Pentru că nu doar încrîncenarea aceea de a săpa pe burtă noaptea, cu lingura, un tunel, e demnă de remarcat. Aceiași oameni, ziua făceau muncă de șefi de post. Și-o făceau bine, că la sfîrșitul misiunii, oamenii din sat mai, mai să nu-i lase să plece. De fapt, așa au fost prinși bandiții, cu ajutorul oamenilor din sat. Atunci am înțeles un lucru care mi-a folosit deseori mai târziu: că pînă nu ai oamenii dintr-o localitate de partea ta, temeinic nimic nu poți face.

3 Tinerilor le urez în primul rînd viață lungă și mi-ar place dac-ar cunoaște mai mult, dac-ar avea cum cunoaște mai mult, despre tradițiile acestei instituții, în care-au intrat. Fiecare acțiune trăită de noi e o experiență de viață. Și experiența de viață e tocmai ce le lipsește lor la vîrsta asta, e ceea ce nu se poate înlocui, chiar dacă azi condițiile de muncă s-au schimbat. Față de noi, ei sînt și vor fi confrunțați cu probleme mult mai spinoase, într-o bătălie care se dă cu alte arme, rafinate, dar în care lupta rămîne luptă.

General-maior ELEMÉR ERDELYI

1 În perioada aceea, funcționam ca secretar al Comitetului județean Brașov al O.S.P. (Organizația sportului popular.)

În octombrie sau noiembrie 1948, am fost chemat la Comitetul județean de partid Brașov și întrebat dacă accept să lucrez într-o muncă specială. Mi s-a precizat doar că, în acest scop, voi fi trimis la un curs de pregătire. Am fost de acord. Nu peste mult timp am aflat că este vorba să muncesc în aparatul de securitate, în care sens am și fost trimis la școala ce funcționa pe atunci în București, pe strada 11 Iunie.

Odată cu mine au fost încadrați în securitate și alți tineri activiști sau muncitori.

2 În acești 25 de ani care au trecut, am participat la multe acțiuni. Mi-e foarte greu să aleg una pe care să o numesc „deosebită”. Sînt mai bine întipărite în mintea mea acțiunile din primii ani ai activității mele în securitate. Da, acelea mai ales. Iată, de exemplu prin 1952 sau 1953, am participat la depistarea și arestarea spionului parașutat Samoilă Ion și a legăturilor sale.

A fost o acțiune complexă, care ar fi greu de relatat „pe scurt”, dar din care am învățat foarte clar ceva:

În procesul de identificare pînă la arestarea lui Samoilă Ion și a legăturilor sale, un rol deosebit l-a jucat un informator, pe care mi-l amintesc foarte bine. Tuturor celor care am luat parte la acțiune, el ne-a demonstrat, încă o dată, „pe viu”, importanța pe care o are o bună rețea informativă.

Sau acțiunea dusă asupra lui Menghes Heronim, episcop catolic, hirotonisit clandestin, agent al spionajului străin. Și în acest caz, pe lângă diverse mijloace ale muncii noastre, rolul principal l-a avut tot rețeaua informativă, cu ajutorul căreia am ajuns la documentarea acțiunii, la prinderea în flagrant, cu material de spionaj asupra lui, a curierului care făcea legătura dintre Menghes și reprezentantul ambasadei americane.

Ori cazul lui Stokkenberg Werner, ofițer în fosta armată germană, care din 1944 și pînă la arestare, abia prin 1955, s-a ascuns la Bran, iar apoi la Sighișoara, la familia criminalului de război Capezius. Depistarea acestui element s-a realizat tot cu ajutorul efectiv al rețelei.

Așadar, în loc de o acțiune deosebită, am preferat să vorbesc despre o problemă care mi se pare deosebită, pe care am desprins-o în acest

sfert de veac de muncă informativă: că rezultatele noastre depind în primul rînd de oamenii cu care lucrăm, pe care trebuie să știm să ni-i apropiem, să-i educăm, să-i formăm.

3 Ce am de spus ofițerilor care termină școala militară în acest an?

Să aplice în practică ceea ce au învățat în școală. Să pornească la lucru cu o totală dăruire, perseverență și pasiune! Vor obține rezultate bune cu certitudine!

Colonel EMIL MACRI

1 Era în luna august 1948, cînd eu, tînar muncitor care abia împlinisem 20 de ani, am fost chemat la comitetul județean de partid și am primit sarcina, poate cea mai importantă din viața mea de comunist, de a munci în cadrul securității. Nu mă gîndisem pînă atunci niciodată că aș putea deveni polițist. Nu-mi descoperisem anterior înclinații sau veleități specifice detectivilor și poate nici firea nu mă îndemna să-mi îndrept pașii spre o meserie ca aceasta plină de neprevăzut și dinamism tumultuos.

De la început, am fost încurajat cu toată dragostea de noii mei tovarăși de muncă și port un sentiment de aleasă recunoștință celor care cu răbdare, tact și îndrumări pă-

rîntești mi-au călăuzit primii pași în noua mea profesie.

2 De-a lungul activității mele în cadrul securității statului, fără îndoială că am trăit numeroase momente deosebite, multe din ele legate de participarea la lupta dusă împotriva dușmanilor orînduirii noastre. Voi evoca cu această ocazie o acțiune care mi-a rămas mai puternic întipărită în memorie.

În toată țara se desfășura o amplă activitate a organelor de partid și de stat pentru traducerea în viață a istoricelor hotărîri ale Plenarei Partidului Comunist Român din 3—5 martie 1949, pentru transformarea socialistă a agriculturii. Acțiuni de atragere a țărănimii la unirea de bună voie a pămîntului se desfășurau și în comuna Pădureni din fostul județ Putna (astăzi județul Vrancea), unde, pe la începutul lunii septembrie

1949 se reușise să se constituie o gospodărie agricolă colectivă în care se înscriseră peste 100 de familii de țărani săraci și mijlocași.

La scurt timp după constituirea G.A.C. din comuna Pădureni, au apărut manifestări de retragere a unor țărani din gospodăria colectivă, parte dintre aceștia schimbându-și inexplicabil atitudinea și trecând chiar la acțiuni violente pentru retragerea inventarului agricol pe care inițial îl aduseseră de bună voie. Paralel cu acest gen de manifestări, era întreținută în comună și o atmosferă de defăimare, ponegrire și neîncredere în avantajele oferite de cooperativizarea agriculturii, marcată deseori prin îndemnuri fățișe, ca țărani să refuze înscrierea în gospodăria colectivă și să treacă la acțiuni organizate de anihilare a eforturilor făcute de organele de partid și de stat.

În această situație, un colectiv de lucrători de securitate — din care am făcut parte și eu — a primit misiunea de a descoperi germenul acestor acțiuni vădit dușmănoase. La scurt timp, am reușit să deslușim lucrurile: toate cite se petreceau erau rezultatul instigării organizate din partea unor elemente legionare și a unor chiaburi care nu vedeau cu ochi buni procesul de transformare socialistă a agriculturii.

S-a ajuns în final ca prin mijloacele specifice muncii de securitate să identificăm persoanele care organizaseră acțiunile de distrămăre a gospodăriei colective. Astfel, după o muncă intensă pentru obținerea de informații și verificări din care n-au lipsit adesea pindele de noapte, am reușit să stabilim că, în realitate, în comună acționa o grupare subversivă formată din legionari și chiaburi, din care nu lipseau fostul jandarm și preotul, condusă de un individ despre care aflasem că era unul dintre piloții ce ar fi trebuit să conducă avionul cu care mai multe căpetenii național-țărăniști de prim rang intenționau să fugă din țară, fiind surprinși la Tămădău cu puțin timp înainte de decolare. Acest individ, căruia îi spuneam „pilotul“, era fiul unui chiabur din comuna Pădureni. Cu toate eforturile noastre însă nu reușeam să aflăm unde se ascunde principalul instigator al țăranilor și deci nu întrevedeam perspectiva imediată de a pune mina pe el.

Nici o instituție din comună nu era dotată cu telefon, singurul mijloc de comunicare cu șefii noștri fiind telefonul instalat la locuința chiaburului, care era tatăl „pilotului“. Pentru a profita de acest mijloc de comunicație, necesar pentru legături urgente, ne-am gândit că n-ar fi rău să ne instalăm „cartierul general“ chiar în casa chiaburului, în camera cu telefon, ceea ce am și făcut. Paza „sediului“ o făceam prin rotație, ziua la telefon, iar noaptea ne odihneam în aceeași încăpere, unul dintre noi rămânând întotdeauna treaz.

Într-o noapte, cînd era de pază plutonierul adjutant Scurtu Gheorghe — astăzi pensionar — a observat că, la o distanță de circa 200 m de clădirea unde ne găseam, staționează un autoturism și că o persoană a scos două valize dintr-o căpiță de fin din curtea chiaburului și le-a transportat la mașină. Toate acestea i s-au părut suspecte lui Scurtu Gheorghe, fapt ce l-a determinat să ne trezească din somn și să ne comunice ceea ce văzuse cu puțin timp mai înainte. Ca un resort am sărit cu toții, ieșind degrabă să ne potolim „curiozitatea“, luîndu-i prin surprindere pe cel care transportase valizele și pe șoferul autoturismului. Trecînd la identificarea celor două persoane, nu mică ne-a fost uimirea constatînd că una dintre acestea era chiar „pilotul“, după care noi umblasem atîta să-l „cunoaștem“.

Tot atunci am mai stabilit că de fapt „pilotul“ se ascunsese chiar în preajma noastră, în podul casei unde noi stabilisem „cartierul general“ și că în cele două valize se aflau numeroase lucruri de valoare și armament, în acea noapte urmînd să părăsească clandestin țara. Intenția „pilotului“ a rămas în fază de „proiect“ datorită perspicacității, vigilenței și conștiințiozității cu care și-a făcut datoria atunci plutonierul adjutant Scurtu Gheorghe, a cărui abnegație mi-a făcut plăcere să o evoc aici.

După demascarea grupului subversiv și în urma convingerii țăranilor că au fost induși în eroare cu rea credință de către acele elemente dușmănoase, toți aceștia au revenit în gospodăria colectivă pe care o părăsiseră ca urmare a instigărilor la care fuseseră supuși în mod organizat de membrii grupului.

Astăzi, C.A.P. - Pădureni este o cooperativă fruntașă din județul Vrancea și, ori de cîte ori treburile mă poartă prin acele locuri, îmi revin în minte aidoma acele momente de tensiune, remarcînd în același timp, de fiecare dată, intuiția plutonierului adjutant Scurtu Gheorghe de a face o strașnică legătură între mișcarea, aparent nevinovată, observată în întunericul nopții și ceea ce de fapt urmăream noi atunci.

3 Astăzi, altele sînt formele, metodele și mijloacele cu care ofițerii de securitate luptă contra dușmanilor orînduirii, mult mai subtile, mai complexe și mai perfecționate, avînd o bază științifică, fiind menite să ne situeze permanent cu cel puțin un pas înaintea dușmanului.

Pornind de la aceste premise, le adresez tinerilor ofițeri de securitate îndemnul de a nu precupeți nici un efort pentru a-și îmbogăți continuu cunoștințele profesionale, de a-și ridica neconținut nivelul politic și ideologic, de a fi permanent la datorie, prezenți în orice moment

acolo unde partidul și statul nostru le-a încredințat nobila misiune de a apăra securitatea orînduirii noastre socialiste.

Tuturor trebuie să ne fie clară deviza că meseria de apărător al securității statului, înseamnă a fi prezent oricînd la datorie.

Colonel VICTOR BURLACU

1 La 14 ani eram elev la Școala profesională a Șantierului naval Constanța. Acolo am venit în contact prima dată cu cîțiva ilegaliști: Iuga, Codreanu și alții a căror influență s-a manifestat puternic asupra noastră, a tinerilor ucenici. Am devenit U.T.C-ist. În 1946, după un curs scurt, de două luni, am început să lucrez ca activist al comitetului județean U.T.C. De acolo am fost selecționat și trimis în securitate, într-un moment în care situația era foarte încordată în județ; unele grupări legionare se constituiseră și acționau fățiș.

Am avut norocul de a veni în contact cu ofițeri de la care am avut ce învăța. Șeful inspectoratului era tovarășul — pe atunci locotenent-colonel — Doicaru Nicolae; șefii mei direcți, doi oameni foarte diferiți (locotenent-colonelul Sepi Năstase și locotenent-colonelul Chirculescu Gheorghe) dar foarte pricepuți și cu dragoste pentru meseria grea pe care o făceau. De la primul am învățat un lucru esențial pentru tot restul activității, că un ofițer de securitate nu-și poate rezolva sarcinile fără o bună rețea informativă.

2 Au fost multe acțiuni care mi-au rămas în memorie. Cred însă că cel mai mult mi-a plăcut cum s-a desfășurat cea pe care am numit-o noi atunci „Acțiunea 29”.

Era vorba de un grup de legionari care se pregăteau să-și continue operațiunile de așa manieră încît ne-au dat de lucru serios.

Au combinat ei, am combinat și noi. A învins cine a combinat mai mult și mai bine.

Pornise totul de la o simplă informație, pe care am primit-o de la un informator, în 1957. Rezulta că un grup de legionari din județ vor să se constituie într-un comandament care să treacă la reorganizarea activității lor pe tot județul, să stabilească totodată legături cu alte regiuni din țară. Căutau pentru acest ultim scop un om de mare încredere, care să fi fost cunoscut cît mai puțin, dacă se putea deloc, ca legionar. Noi aveam la dispoziție un asemenea om. Așa că ne-am gîndit să li-l oferim. Era informatorul „Nanu”, care făcuse școala împreună cu unul din legionarii din grup, fusese bun prieten cu acesta, lucra la o întreprindere de transport și scăpase nearestat, pentru că „nu se știa că fusese legionar”.

Prin „Basarab”, primul informator, am atras atenția celor din grupul legionar asupra lui „Nanu”. La scurt timp l-au căutat chiar ei pe informator, l-au tatonat, verificat cu grijă, acceptat. I-au dat sarcina să facă legătura cu legionarii din Galați, Brașov și București. Evident, aceasta în mod treptat, pe baza unor scrisori, pe care „Nanu” le ducea „cu sfințenie” la destinație și aducea răspunsurile — spre satisfacția noastră.

Infiltrarea a reușit. Am început să combinăm acum posibilitățile informative ale rețelei cu mijloacele speciale și, în scurt timp, cunoșteam intențiile, relațiile și acțiunile „comandamentului” la fel de bine ca ei.

Au fost arestați toți în 1959. Și cei din Dobrogea și cei din Galați și Brașov și București, fără a ne desconfira informatorul care pătrunsesese pînă în mijlocul lor și pe care „nu l-au dat” în anchetă, convinși fiind că vor „mai avea nevoie de omul acesta”. Și într-adevăr, după 1964, cînd unii dintre ei au fost eliberați, au mai avut nevoie de „Nanu”. Și noi la fel...

3 Tinerilor ofițeri le-aș spune că trebuie să îndrăgească de la început munca aceasta, așa cum este, adică deosebită, din ce în ce mai complexă, muncă ce implică răspundere personală, în orice moment al vieții și indiferent unde s-ar afla. Să știe de la început că vor trebui să renunțe la multe lucruri tentante pentru tineri, că trebuie să fie stăpîniți tot timpul de gîndul „Cum pot fi mai bun ?!” Pentru că trebuie să fii mereu mai bun !

Încă ceva. Să fie și buni familiști. În 25 de ani, am cunoscut ofițeri buni, unii chiar foarte buni, care datorită unei căsătorii făcute greșit, și-au ratat cariera, au început să bea, au sfîrșit prost. Mi se pare de aceea foarte important pentru tinerii absolvenți să se gîndească bine la cea care le va fi o viață întreagă tovarășul oel mai apropiat. Trebuie să fie o femeie care să-i înțeleagă, să înțeleagă dificultatea meseriei noastre, să fie un om adevărat, de nădejde.

Colonel MARIN VOICU

1 Lucram ca ajustor mecanic la Uzinele „Vulcan” din București. Într-o zi am fost chemat la comitetul de partid și mi s-a spus că va trebui să lucrez în Ministerul de Interne. Era 19 martie 1945. Nu împlinisem 20 de ani. Am fost angajat în calitate de agent de poliție clasa a III-a și repartizat la Brigada 1 de Siguranță din Prefectura poliției Capitalei. Nu voi vorbi de condițiile de muncă din acei ani. Menționez doar faptul că aveam chestor un fost legionar.

La 1 septembrie 1948 am fost trecut în cadrul aparatului de securitate, cu gradul de sublocotenent.

2 În decursul activității pe care am desfășurat-o în cadrul aparatului de securitate, întotdeauna am privit cu aceeași seriozitate toate problemele care mi-au fost încredințate spre rezolvare. Îmi aduc aminte cu satisfacție de modul în care am rezolvat, împreună cu locotenent-colonelul Gheorghe Boeriu, o acțiune pe linie de culte-secte.

Era prin 1950—1951. O informație lapidară semnală că, într-un cartier al Capitalei, numita S.I. primește la domiciliu anumite vizite suspecte. Primele verificări ne-au dus la concluzia că avem de-a face cu un caz de activitate clandestină, pe linie iehovistă.

S.I. era o fire taciturnă, fără relații în cartier. Pe deasupra mai locuia și într-o casă izolată, împreună cu o soră și cumnatul său. Ne-număratele noastre încercări de a efectua observații directe și filaj nu au adus nimic deosebit. Ne gândeam chiar să clasăm lucrarea cu mențiunea ca cea în cauză să rămână în evidențele noastre. Dar, așa cum se întâmplă mai întotdeauna cu o lucrare ce nu-ți dă pace, îndemnându-te la acțiune, am hotărât studierea și pregătirea pentru recrutare a lui Carol, cumnatul lui S.I., singurul de altfel care ar fi putut duce la descifrarea activității urmăritei. Șefii mei de atunci — buni profesioniști de altfel — au privit cu scepticism soluția aleasă. În cele din urmă mi-au dat aprobarea, dar au ținut să-mi atragă atenția că o fac pe propria mea răspundere.

Studiul asupra lui Carol a reliefat lucruri foarte interesante. Acesta

fusese soldat german, participase la luptele de la Băneasa din august 1944, împotriva armatei române. Fiind rănit, a găsit adăpost în casa surorilor S. Între timp își procurase acte de cetățean român, învățase perfect limba română, se căsătorise cu sora lui S.I. și se ocupa cu contabilitatea particulară la diferiți negustori.

Procesul recrutării a fost deosebit de greu. De la început, Carol mi-a relatat că atit frații (șapte la număr) cit și părinții săi s-au sinucis și că nici el nu va face excepție de la această „tradiție”. Trăiam spaima că ar putea face un asemenea gest necugetat. Am hotărât să-l supraveghem tot timpul.

Carol mi-a vorbit relativ ușor de falsă sa identitate, de modul în care își câștigau existența cunoștințele sale. Cînd am adus discuția despre cumnata sa, Carol s-a transformat pur și simplu într-o stană de piatră și timp de două ore nu a scos un cuvînt. I-am explicat că el este singurul în măsură să-și salveze cumnata de la o mare primejdie și că nouă ne stă în putință să facem acest lucru. Ne-a declarat foarte respectuos că nu are nici un pic de încredere în noi, în cuvîntul nostru.

Am luat totul de la început: explicații, argumente, garanții. După 12 ore de discuții, Carol a cedat, rugîndu-ne însă să ne transformăm în apărători ai cumnatei sale.

Relatările lui Carol despre S.I. au fost de-a dreptul senzaționale. Cumnata-sa era o iehovistă fanatică, verigă foarte importantă a conducerii centralei. Era vizitată la domiciliu de o legătură care îi aducea materiale iehoviste camuflate în interiorul unor bucăți de carne. Deși Carol nu împărtășea doctrina iehovistă, acceptase să multiplice asemenea materiale și să confecționeze ascunzători pentru păstrarea lor. A colaborat cu noi corect, dezvăluindu-ne toate legăturile și furnizîndu-ne toate documentele originale în posesia cărora intra. Materialele furnizate de el au stat la baza unor acțiuni de amploare desfășurate de organele de securitate în problema iehovistă. Si noi ne-am ținut cuvîntul față de Carol. L-am văzut pe Carol cu lacrimi pe obraz cînd, în urma unor măsuri bine concepute, S.I. a rămas în libertate. Carol plîngea și-și cerea scuze că a pus la îndoială cuvîntul nostru.

3 Ca urmași ai noștri, care vor fi chemați să îndeplinească sarcini din ce în ce mai importante, în raport cu vîrsta și gradul de pregătire și experiență, tinerilor ofițeri le urez să ducă mai departe steagul de luptă al înaintașilor lor; să dovedească curaj și dirzenie; să nu uite nici-o clipă că ceea ce facem noi astăzi, ceea ce vor face ei mâine și alții după ei este o parte integrantă a societății comuniste pe care o dorim și pe care ne-am angajat, generații după generații, s-o construim.

Locotenent-colonel CONSTANTIN RANGU

1 Terminasem Școala profesională C.F.R. - Pașcani și o școală de activiști U.T.C. la Piatra-Neamț. Aveam doar 19 ani. Într-o zi, am fost chemat la organizația de partid și întrebare dacă vreau să lupt împotriva dușmanului de clasă. Am răspuns afirmativ. Acesta poate fi socotit momentul intrării mele într-o muncă pe care nu o cunoșteam, acea de securitate.

2 De rămas în memorie, mi-au rămas multe acțiuni, probabil pentru că pe fiecare am considerat-o foarte importantă. Aveam în lucru un preot, dintr-o comună a județului. Fugise de la domiciliu, în anul 1948. Ani de-a rândul nu a fost posibil să se dea de urmele lui. Sursele pe care le

aveam dirijate pe lângă preoteasă și rudele fugarului ne semnalau doar posibile ipoteze. Nimic concret. Nici un rezultat. Am reușit după multe încercări să infiltrez un informator în anturajul soției fugarului. Nimerindu-se în mai multe rânduri la ora prinzului, respectivul a observat o dată că, deși în casă nu se afla decât preoteasa, pe masă apăruse un tacâm în plus. Am presupus că în preajma femeii trebuie să mai fie cineva. Dar casa era supusă unei supravegheri permanente!

Într-o zi, am chemat-o pe preoteasă la primărie, în vederea rezolvării unor probleme legate de gospodăria pe care o administra în lipsa popii. Când să plece, am întrebare-o dacă nu cumva popa e acasă. Am observat cum s-a schimbat la față.

Împreună cu locotenent-colonelul Constantinescu m-am deplasat la locuința fugarului. Mi-a atras atenția un tablou, care impunea prin dimensiuni. M-am apropiat de el. Apoi am privit cu atenție peretele de care aproape că era lipit tabloul și am strigat:

— Părinte, ieși afară!

— Ies, cum să nu ies, taică!

Tabloul ținea loc de ușă, pe care se strecura popa. Înăuntru, o adevărată biserică, cu tot dichisul.

Am pornit cu mașina spre Suceava. Pe drum, popa nu a conținut să ne apostrofese, să aducă acuzații, că noul regim a distrus mănăstirile și bisericile. La Suceava, ne-am oprit la mănăstirea Sf. Ioan, pe care era sigur că „au distrus-o comuniștii“. L-am dus și pe la alte monumente de cultură. Ne-a cerut să-l iertăm pentru afirmațiile făcute.

3 Ce aş putea să transmit noii generații?
Să dovedească dragoste față de muncă, cinste, corectitudine, devotament, să învețe în permanență din experiența înaintașilor; să aibă în față, în orice moment, respectarea legalității socialiste!

Locotenent-colonel AUREL MIHALCEA

1 Pe atunci eram încă elev la liceu, în Focșani. Paralel cu obligațiile școlare, îndeplineam și unele sarcini cotidiene ca activist extrabugetar pe lângă județeană U.T.C. Putna.

Evenimentele politice din acei ani de început, depistarea de către lucrători ai organelor de securitate a activității unor tineri din liceul în care învățasem, constituții într-o organizație subversivă, îndrumările primite de la județeană P.C.R., toate acestea au contribuit la intrarea mea în rândul cadrelor active ale securității.

2 Era prin 1968, după reorganizare. Abia se crease inspectoratul. Venisem așa cum s-a întâmplat și în alte părți, ofițeri

din mai multe colective. Se cerea să se intre imediat în atribuțiuni, pentru a prelua sarcinile din mers. Nici spațiu suficient de lucru nu aveam. Uneori seara, la ore târzii, găseam condiții mai bune de lucru. Imediat după constituire, am început să analizăm împreună cu alți ofițeri dosarele și materialele informative, pentru a stabili, în funcție de importanța lor, sarcini și măsuri. Printre altele, atenția mi-a fost reținută de conținutul unei informații din care rezulta că unii legionari veniți din detenție în 1964 s-ar întilni periodic. Se impuneau măsuri complexe de verificare. Rînd pe rînd au trebuit învinse mai multe obstacole. A fost necesară realizarea unor măsuri combinate pentru a facilita infiltrarea unor informatori corespunzători, găsirea celor mai bune posibilități de folosire a mijloacelor speciale, ajungîndu-se, de pildă, pînă la influențarea prin rețea a unui element de a solicita mutarea într-un apartament pregătit de noi în acest scop.

Am reușit să stabilim astfel că „Bujor“ și „Carp“, care deținuseră grade și funcții în fosta organizație legionară, ambii condamnați în mai multe rânduri pentru activitate subversivă, se întilneau, prilej cu care făceau apologia unor foști șefi legionari, sădeau speranțe și optimism

în viitorul lor politic. Am aflat că legionarul „Carp“ făcea deplasări prin țară, iar la întoarcere îi relata lui „Bujor“ rezultatul: că „X“ este un om integru, că „Y“ a rămas un om de bază, că „Z“ a „căzut pe drum“... etc. Despre cele constatate, „Carp“ informa și alte elemente legionare, uneori, forțat de timp și din lipsa mijloacelor materiale, chiar prin corespondență.

Activitatea acestor legionari se cerea curmată. Probe erau însă puține, numai unele scrisori, reținute din circuit, în conformitate cu procedura. Intrucît urmărirea penală era începută, cu aprobarea conducerii direcției centrale de linie s-a trecut la cercetarea elementelor în stare de libertate. Nu mă așteptam ca ancheta să decurgă ușor, dar fanatismul acestora și în special al lui „Carp“ a depășit așteptările.

Lucrasem mai mulți ani ca anchetator, întilnisem multe cazuri și experiența acumulată mi-a fost de un real folos. După zile încordate de muncă, folosind cu eficiență mijloacele speciale, îndeosebi în pauzele dintre anchete, cunoscînd reacția imediată a elementelor cercetate, mi-am dat seama că „Bujor“ a ajuns în pragul cînd ar putea face declarații. Într-adevăr a cerut în cele din urmă hirtie, arătîndu-se dispus să scrie.

Declarația sa, departe de a fi fost completă, reprezenta un pas înainte, arătîndu-mi drumul pe care trebuia să continui. Paralel, în țară, alți ofițeri străbăteau traseul pe care-l parcursese odinioară „Carp“, și, cu sprijinul inspectoratelor respective, s-a reușit să documentăm scopul pentru care „Carp“ vizitase pe unii foști condamnați, discuțiile de natură legionară ce le purtase cu aceștia. Puși în fața probelor, vinovații au recunoscut faptele. Ca urmare, s-a pus problema destrămării acestui anturaj. „Carp“ a fost trimis în justiție și condamnat, martori fiind de fapt tocmai legionarii din anturajul său.

După ce fusese principalul martor al acuzării, „Bujor“ își arăta față de rețea temerea că se va acționa și asupra sa. În situația creată, s-a considerat însă ca mai utilă punerea sa în dezbatere publică. Măsura și-a dovedit eficiența, admonestările în public adresate lui „Bujor“ erau de natură să atragă atenția și altor eventuali „amatori“ de activitate dușmănoasă. A doua zi, „Bujor“ pleca definitiv din județ, părăsindu-și locul de muncă nu însă fără a trece pe la securitate. M-a căutat și a ținut să-mi spună printre altele: „Domnule, preferam detenția pînă la moarte, decît prin ce am trecut, prestigiul meu nu mai există. Am să caut să dovedesc însă că voi fi un cetățean corect“.

Asupra celorlalți cinci legionari, s-a luat măsura avertizării.

3 Aș dori ca tînăra generație să nu uite nici o clipă faptele de eroism ale comuniștilor, ale lucrătorilor aparatului de securitate căzuți la datorie, jertfa lor care va rămîne pildă vie în istoria fiere-binte a acelor ani.

Locotenent-colonel ION COJA

1 Nu știu prea bine cum am intrat, pentru că, sincer să fiu, nici n-am știut că sint propus pentru munca de securist, decît cînd am ajuns la București.

Intr-o seară, mi s-a spus să fiu în gara Constanța. De ce? Sarcină de partid. Aveam 22 de ani pe timpul acela, eram membru de partid de patru ani. I-am spus nevastă-mi să n-aibă grijă, dar dacă nu mă întorc curînd, să ia fetița și să se ducă la părinți. Cînd am ajuns la Școala de securitate din București, am aflat despre ce era vorba, dar tot nu i-am scris nevastă-mi, că nu era voie.

Cîteva luni mai tîrziu mi-am început activitatea ca anchetator: o muncă frumoasă, de zile și nopți, acțiuni directe. Ce-i drept, lipsă de experiență evidentă, ca la început.

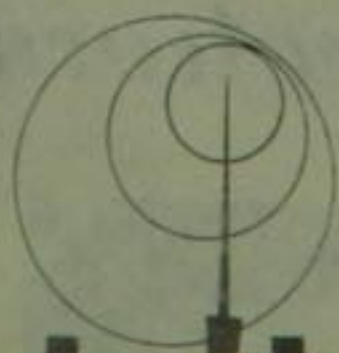
Am avut colegi minunați. Niciodată n-a spus unul „nu mă duc“, deși, în fiecare noapte cînd plecai în acțiune, nu știai bine dacă te mai întorci viu.

2 Imi aduc aminte de o bandă care se ascundea de mult timp, fără s-o putem repera. Parcă intra în pămînt. Am aflat după aceea că intra într-adevăr în pămînt. Își făcuseră o groapă cilindrică cu capac, foarte bine mascată, că nu se vedea nimic nici dacă treceai pe lingă ei. Unde duseseră pămîntul pe care l-au scos de-acolo, nici azi nu știu. Dar erau instalați perfect. Din groapa aceea cilindrică se făcea un culoar, un tunel, în peretele căruia aveau paturi, depozit de alimente și de muniție, mașină de gătit. Tunelul mergea vreo 30—40 de metri și se deschidea într-o altă groapă cilindrică, la fel de bine mascată, tot cu gură de aerisire și întărituri. Armament aveau de ultim tip, de la un depozit german, descoperit în pădure. Și i-am prins, totuși, cu toată groapa lor cu tunel și armele de ultim tip cu lunetă...

Au mai fost după aceea acțiunile cu Puiu Gheorghe zis Gogu, cu frații Fudulea, cu alții și alții. Cîte acțiuni? Cîte nopți de nesomn? cine știe...?! Nu le-a numărat nimeni...

3 Cînd spui toate cite au fost tinerilor ofițeri, parcă n-ar crede, cam așa se uită la tine. Acum cîteva ani, am făcut noi niște albume, cu fotografiile luate din dosarele vechi. Cînd le-au văzut tinerii s-au schimbat la față puțin.

Ce-aș putea să le spun? Le doresc să reziste cît am rezistat eu, și mai mult, să iubească profesia pe care și-au ales-o așa cum o iubesc eu.

Supraviețuitorii

Firul acestei acțiuni începe într-o noapte de aprilie a anului 1945.

Un grup de spioni legionari „călcau cu stîngul” atunci primul pas pe care îl puneau pe pămîntul românesc. Avionul care-i parașutase sfirșea printr-o catastrofă în care a pierit o parte din grup, prăbușindu-se în munții Făgăraș. Alții au fost prinși de lucrătorii de pădure din localitățile Perișani, Titești, Boișoara și predați jandarmeriei. Cîțiva au reușit totuși să scape teferi și să dispară un timp.

În ianuarie 1966 nu știam încă unde se află o parte din aparatura cu care spionii fuseseră dotați în Germania și pe care o ascunseseră.

— Bădie... s-o începem cu sanitarul Cenușă, a hotărît la analiza care s-a ținut la sediul regiunii de securitate, pe atunci colonelul Pavel Constandache. Cenușă i-a descoperit, el le-a pansat rănille, el i-a și prădat. Lui să-i cerem aparatura și armamentul.

— Da, dar Cenușă din '45 a mai îmbătrînit. L-am întrebat noi de curînd despre aparatură și armament și nimic n-a vorbit, a zis maiorul Ion Micu. Aparatul de radiorecepție se pare că l-ar fi vîndut unui oarecare dr. Munteanu.

— Să începem de la Cenușă, dar să ne folosim de „Fulgu”, am zis și eu. „Fulgu” a fost component al grupului din avionul prăbușit, colaborează de atîția ani corect cu noi, e curajos și inteligent. Să-i ceară sanitarului ce i-au lăsat în '45.

Spuse, lucrurile erau simple și logice. Propunerea s-a acceptat și... O zi liniștită de iarnă.

Autoturismul străbătuse calea lungă din cîmpiile Găeștiului unde locuia „Fulgu”, pînă la poalele Carpaților, pe plaiurile Loviștei. Și eu și Micu eram optimiști. „Fulgu” părea de asemenea încrezător.

În amurgul acela cenușiu de ianuarie mașina a oprit în sfirșit la marginea comunei Boișoara. Am discutat cu „Fulgu” ultimele detalii și omul a plecat parcă cam grăbit, însoțit de scîrțîitul aspru al zăpezii pe poteca ce urca la casa lui Cenușă. O casă stingheră pe margine de munte.

În prima parte a nopții, nici n-am observat cum se deapănă orele. Din cînd în cînd, din munți răzbăteau strigăte de ciobani ce-și păzeau turmele la stînele de lingă sat. Apoi, au început lupii, concertul lor...

Cerul senin ca de sticlă. Orele necesare pentru întoarcerea infor-

matorului trecuseră. Atmosfera începea să fie apăsătoare. Tăceam și eu și Micu, mințile doar ne lucrau încordate; ochii căutau în noapte pe poteca pustie.

Pe la două din noapte, Micu își aprinde poate a treizecea țigară și nu mai rabdă :

— Am greșit.

— N-am greșit.

— Ba da. Cenușă incolțit, s-a descotorosit de „Fulgu”. Asta e ! Casă izolată, cu pădurea în poartă. E „cadrul potrivit”.

— „Fulgu” e isteț, am zis gîndindu-mă la fostul spion, nu poate fi ușor suprimat.

Dar imaginația lucra, convingerea se mai destrăma. Începeam să simt răspunderea pentru viața omului pe care îl luasem de-acasă de lingă vatră și...

— De ce ar face-o ? am continuat mai mult pentru mine. Dacă Cenușă e dușman îl ajută pe „Fulgu”, îi furnizează datele ce le deține, îi dă aparatura și armamentul ce-l mai posedă sau indicii despre acesta. Dacă-l suspectăm degeaba și sanitarul e cinstit, primește jocul, îl primește bine pe „spion” și în două zile se prezintă, dacă nu chiar în noaptea asta, la securitate.

— Așa ar trebui să fie, așa am vrea noi, dar acolo sînt poteci multe, a spus maiorul.

Și îi cam dam dreptate.

Frămîntările noastre nu erau fără temeii. La politețea și cuvintele calde ale lui „Fulgu”, Cenușă răspunsese aspru :

— Nu ești sănătos, omule, nu te-am văzut în viața mea... Ce tot îndrugi de avion ? ! Poate cauți pe altcineva. Nu-s ăla pe care-l cauți. De ai nevoie, te-om găzdui, ți-om da să guști ceva, că sîntem oameni cu frica lui Dumnezeu, dar nu mai vorbi cu mine prăpăstii de felul celor dintii.

— Nene Ioane, nu înțeleg de ce mă primești așa, tot încerca „Fulgu”. Nu mi-ai pansat dumneata rănille, n-am zăcut eu zece zile în patul ăsta pe care stau acum. N-am venit cu gînd rău. Important e să nu știe nimeni. Uite piciorul pe care mi l-ai pansat și...

Cenușă e statornic : o ține nu și nu ! Și pentru că musafirul insistă, gazda îl obligă mai mult decît îl invită să doarmă în camera de alături.

A dormit „Fulgu” în noaptea aia ? Nu era noapte pentru odihnă. În camera alăturată Cenușă se tot zvîrcolea. Nici el n-a dormit. Nici noi.

Abia o dată cu razele soarelui ni s-a risipit încordarea. Pe poteca îngustă de sat, un om grăbit, obosit și trist, revenea la întîlnire. Primele lui cuvinte au fost : „Nu e bine”.

L-am bătut pe spate :

— „E bine cînd se termină cu bine”, bade ! Urcă și ne-i spune pe drum.

Omul care ne încurca treburile era Cenușă. La el se găseau capețele firelor ce țesuseră enigma.

Și acțiunea pe care o numisem „Negoiu“ nu avansa, dar cerea rezolvare.

Dr. Munteanu devenise între timp tot mai interesant. Ultima verificare îl prezenta „decedat în timpul războiului“.

Și totuși, aveam informații că lui i-ar fi dat Cenușă aparatul... după război.

Așteptasem ca Cenușă să vorbească cu cineva despre vizita lui „Fulgu“. Nimic. Nimănui nu spusese nici un cuvânt. De ce ?

Am reanalizat acțiunea.

— Tot Cenușă trebuie să urnească din loc căruța asta. Să-i facă o nouă vizită „Fulgu“. A mai avut timp de meditat...

— Să-l însoțească locotenentul major Sălișteanu, înarmat. Să-i fie prezentat „om de nădejde“, scăpat din '45...

Iarăși s-a aprobat propunerea...

Și-așa, a doua oară, trei ofițeri și „Fulgu“ străbat în tăcere defileul Oltului, fiecare încercând să-și ascundă în felul său sentimentele de emoție și de încordare. Toți porneau de la convingerea că reușita întâlnirii va fi hotăritoare.

Tăceam, tăceam toți, fiecare cu gândurile lui, cu frământări și păreri neexprimate...

Amurgul se lăsase din nou în satul unde locuia Cenușă. Mașina a fost oprită totuși cit mai departe de sat, pe șosea, pentru ca nimic, să nu spargă liniștea ce se așternuse, să nu ducă la ratarea acțiunii.

Îmbărbătări de ultim moment și „Fulgu“ împreună cu locotenentul major Sălișteanu porniră spre locuința lui Cenușă.

Am urmărit cu privirea din nou siluetele celor doi care se îndepărtau pe poteca făcută în zăpada afinată.

— De data asta să sperăm că n-o să mai stăm chiar toată noaptea aici, a rupt tăcerea maiorul Micu. Mă gândesc... ar fi suficiente trei-patru ore pentru ca Cenușă asta să se hotărască și să ne pună pe o pistă bună.

— Da, dacă nu intervine ceva din neprevăzutul-prevăzutului.

Cu una, cu alta, timpul se scurgea. Ca să nu mai stăm sub apăsarea timpului, am hotărât să nu mai privim ceasurile. Am depănat amintiri din acțiunile din primii ani de activitate, din alte zile și nopți de încordare la care participasem împreună.

Apoi, involuntar, călcând hotărârea luată, mi-am privit ceasul. Tre-cuse de mult timpul de când cei doi trebuiau să revină la mașină. Unde ? Unde apăruse „neprevăzutul“ ăla blestemat, de care singur vorbisem ?

Se iviră apoi zorile și în curînd sătenii începură o nouă zi de muncă. Staționarea mașinii putea atrage atenția, așa că am demontat câteva piese din motor, și am ascuns cauciucul de rezervă al mașinii, făcîndu-ne că reparăm ceva de zor. Pentru moment a mers. Dar numai pentru moment. Căci incertitudinea dură toată ziua. Așteptarea istovitoare, oboseala atinseseră cotele cele mai înalte.

În timpul ăsta locotenentul major Sălișteanu și „Fulgu“ acționaseră aproape în conformitate cu instructajul primit. Ajunși la Cenușă, au aflat că acesta se găsește „în munți, cu turma de oi“. Femeia, de voie de nevoie, s-a oferit să le fie călăuză, astfel că toată noaptea urcară spre piscul unde plecase Cenușă cu turma.

Revederea lui „Fulgu“ însoțit de încă o persoană îl făcu iarăși bănuitor, circumspect. „Camaradul“ lui „Fulgu“ reuși însă curînd să-i trezească încrederea.

Acolo în munte, ce mai rămăsese din noapte și o parte din zi se înfruntară „Fulgu“ și ofițerul nostru cu frica și încăpăținarea ciobanului. Ore întregi discutară de toate : de munte, de oi, de stîină și vreme, dar cînd reveneau la „ale noastre“, Cenușă ar fi dat totul să fie lăsat în pace.

Într-un tirziu se hotărî să vorbească :

— Mă tem... Mi-ați cerut aparatul. De mult nu-l mai am. Am zis să-l iau pe nu în brațe. Ce să fac ?

Apoi, la masa cu brînză, mămăligă și carne de miel, Cenușă continuă să le spună :

— Intrăm în belea cu ăia de la securitate.

Se înțeleseră în sfîrșit ca, în trei zile, să le dea armamentul și aparatul.

— Cu aparatu-i mai greu, l-am dat la unul, Munteanu, care n-a fost cu voi. Da o să-l găsec.

★

Jos, la poalele muntelui, noi, care așteptam cu nerăbdare, n-aveam de unde ști că ai noștri intraseră pe pista cea bună.

Ne-am liniștit abia către seară, cînd cei doi sosiră acolo unde îi așteptam. Prima hotărîre comună a fost : să ne odihnim.

Cenușă nu a mai așteptat întîlnirea. A lăsat stîna în grija femeii și în aceeași noapte, s-a prezentat la postul de miliție. Peste două zile era în fața mea și a maiorului Micu. Ne-a spus tot, de la accidentul avionului, pînă la cei „doi supraviețuitori“ ai accidentului care îl forțează să predea aparatura și armamentul. A recunoscut că, în afara celor predate poliției în 1945, își însușise din dotarea diversioniștilor arme, bani, aparate, medicamente, haine de piele etc. S-a oferit să dea relații despre situația prezentă a acestora și să predea organelor securității pe cei doi „supraviețuitori“ care îl pisează de citva timp.

Aportul lui a fost hotărîtor în elucidarea suspiciunilor ce priveau pe dr. Munteanu, căruia îi vinduse un aparat de radioemisie-recepție recuperat din avion, precum și în cunoașterea persoanelor care obținuseră, pe diverse căi, materiale și aparatură din dotarea diversioniștilor.

Colonel Gheorghe ANDREESCU

Acțiunea „Blondului” eșuează...

Privesc câteodată medalia „Pentru servicii deosebite aduse în apărarea orânduirii sociale și de stat”, primită de mine cu mulți ani în urmă, datorită unor activități care au condus la zădărnicierea acțiunilor întreprinse de un grup dușmănos împotriva statului nostru.

Să răsfoiesc dosarele aflate în arhivă? Aș intra cu siguranță, în tipicul frazelor cuprinse în declarații, pierzând farmecul aducerilor aminte, a faptelor petrecute... cu 22 de ani în urmă.

Începea ultimul trimestru al anului 1951, an în care ieșeau din detenție tot mai mulți dintre cei care fuseseră condamnați în perioada 1948—1949, pentru acțiuni legionaro-fasciste.

Tinăr pe atunci — dar cu pretenții de om cu oarecare experiență în muncă, vechimea mea fiind cu un an mai mare decât vârsta securității — știam că reeducarea acestor în-

torși din pușcării nu era un argument chiar atât de liniștitor pentru noi. Era greu să-mi închipui că toți aceștia se vor împăca cu condiția lor, de învinși ai istoriei.

Tocmai recutasem un informator pe care-l botezasem „Argeș”, în amintirea locurilor mele natale. Cu modul deschis în care-mi destăinuia totul, cu inteligența și deosebitul simț al profesiei mă cucerise. Cu el trebuia să mă bat cu dușmanul și trebuia să-l bat pe dușman. Împreună trebuia să găsim locul unde începea să uneltească.

Unde era însă acel loc?

Am purtat multe discuții cu „Argeș”, am analizat o serie de situații și am ajuns la concluzia că ar trebui să „călcăm” pe la fostele „gazde” ce acordaseră sprijin atât unora aflați în închisoare, cât și altora ce reușiseră să treacă peste graniță.

Pentru început ne-am oprit asupra „babei” din intrarea Crăciun. Și sur-

priza n-a întârziat să apară: „baba” își continua vechea indeletnicire de a adăposti perechi, cărora le închiria camere pentru „ceasuri amoroase”. Nu mi-a scăpat faptul că V.T. zis „Blondul” și A.T. zis „Tony” au prea multă vreme pentru astfel de ceasuri. Cam mult și mare amor! Nu, trebuie că era o acoperire — și una ideală — pentru continuarea activităților legionare. Trebuia să verificăm...

Acesta a fost începutul.

Prin mijloacele noastre și datorită perspicacității lui „Argeș”, au început să curgă date din ce în ce mai interesante — dar și contradictorii — privind activitatea celor doi, „șef” și „ajutor”.

La un moment dat eram chiar în derută. Am fost scos din aceasta de rezultatul percheziției secrete, pe care am făcut-o la un alt loc de întâlnire, când am pipăit cu degetele mele armamentul de care dispuneau, materialul de indoctrinare și propagandă fascistă, rapoartele de activitate etc. Culmea, la etajul I, în același bloc, domiciliu și unul dintre adjuncții șefului Direcției securității Capitalei de pe atunci. „Tinerii” mei știau deci să folosească „terenul” pentru a nu da de bănuț. Erau la adăpost, feriți de indiscreții.

Într-o simbătă din luna decembrie, primesc o informație concisă, o adevărată „informație-bombă”:

„Miine mă văd cu Blondul și Tony la slujba ce va avea loc în biserica Zlătari. Se roagă înainte de întâlnirea

cu «șefii de unități», care va avea loc luni”.

Zeci de întrebări se perindau prin capul meu. Citiți „șefi de unități” or fi existând? Unde și cum vor avea loc întâlnirile?

Privite acum, retrospectiv, momentele și întrebările acelea pierd ceva, ba pierd mult, pierd înfrigurarea care mă cuprinsese atunci...

Urgent, de la un șef la altul, timpul se scurgea, trebuia să obțin aprobarea! Să organizez imediat filajul celor doi. În sfârșit, totul se încheie cu bine, se hotărăște începerea filajului după ce respectivii vor ieși de la slujbă.

Dacă ceilalți colegi, poate or fi avut liniște, eu nu mi-o puteam găsi. Ardeam de nerăbdare să rezolv cât se poate mai bine această acțiune. M-am liniștit abia după ce echipa i-a luat în primire și a început lucrul.

Duminică, liniștită. „Amicii” au stat „cuminiți” la domiciliile lor. Aceasta m-a făcut să pun la îndoială într-o oarecare măsură acțiunea ce era anunțată pentru luni. Nu mă înfierbintasem prea mult? Mergeam totuși pe executarea planului, așa cum fusese hotărât. Din nou așteptam...

În primele ore ale zilei de luni, de asemenea, nimic deosebit. După orele 10,30 mi se cer lămuriri. Echipa de filaj nu mai prididește: „Blondul” contactează singur, la intervale de 30 de minute, cite un tinăr, cu care face schimb de plicuri. A contactat la 8,30 un tinăr la Universi-

tate; apoi la orele 9, la Piața Kogălniceanu; 9,30 iar la Universitate; 10, Piața Rosetti; 10,30, din nou Universitate. Toți au fost luați pentru plasare.

— Ce facem, îl arestăm?

— Nu. Continuați acțiunea! Întrerupeți alte lucrări pentru a avea rezerve! Să fie plasate absolut toate legăturile.

Și așa „Blondul” a făcut o mare greșală, rugăciunea de la biserică nu i-a ajutat, ne-a dat într-o singură zi pe toți cei 12 „șefi de unități”, din facultățile bucureștene.

După stabilirea identității celor 12, a rezultat că marea majoritate erau dintre cei ce nu fuseseră reținuți, foste legături periferice ale celor condamnați, care își reluaseră activitatea sub conducerea clienților „babei”: „Blondul” și „Tony”.

Ciți mai erau „în joc”, ca legături ale acestor șefi, încă nu se cunoșteau. Să continuăm acțiunea până îi stabilim pe toți, aceasta ar fi însemnat timp îndelungat, lăsându-le posibilitatea de a acționa împotriva statului, de a atrage noi aderenți, de a comite acte necugetate. S-a hotărât lichidarea acțiunii.

Prilejul încheierii operațiunii ne-a fost oferit de „Tony” care, la începutul lui martie 1952, a plecat să-și viziteze părinții, în provincie. Aflăm că a luat cu el câteva materiale de propagandă fascistă și că este înarmat.

La început, ne interesăm de comportarea lui prin organul de securitate pe raza căruia se găsea. La

înapoiere este reținut „de miliție” pentru port ilegal de armă. Este adus la sediul securității și se începe ancheta. El nu cunoștea ce se petrecuse în lipsa lui cu cei din București, iar aceștia știau că „Tony” se află la părinți.

Tactica folosită de noi l-a pus în situația să confirme, prin declarații, datele pe care le aveam. Ca urmare, de urgență, s-a trecut la reținerea a încă 14 elemente — „șefi” ce activau în București. Ulterior, a fost curmată și activitatea celorlalți, deoarece „șefii de unități” reușiseră să-și creeze deja grupe de câte cinci-șase indivizi.

La perchezițiile efectuate, s-au găsit noi materiale, care demascau acțiunile dușmănoase întreprinse de aceștia.

Interesant și demn de reținut că de la o analiză bine concepută, s-a ajuns ca, în cinci luni și jumătate, să se lămurească o problemă foarte importantă, să fie curmată acțiunea unor elemente ce intenționau să intervenineze cu ideologia fascistă tineri studenți. După această măsură, nu au mai fost identificate în rîndul tineretului grupări ostile ajunse în asemenea stadiu de organizare.

Și așa, în cei 25 de ani ca securist și aproape 50 de ani de viață, au venit alte acțiuni, alte palpații, în sfîrșit și multe satisfacții: că de fiecare dată, cei care au atentat la lucrările revoluționare ale clasei noastre muncitoare nu au putut să-și ducă la îndeplinire actele lor criminale.

Locotenent-colonel Ion IONESCU

S-avem amintiri frumoase

MIHAI SPIRIDON. SINAIA. VILA 27 STOP. PREZENTAȚI-VĂ URGENT LA SECTORUL DE PARTID C.F.R. BUCUREȘTI. STOP. 10 IULIE 1948. STOP.

10 iulie 1948... O telegramă laconică.

Cite gînduri nu-ți vin în minte cînd primești o telegramă în concediul abia început, în concediul-recompensă, la Sinaia?

Tinărul care o primise avea pe atunci 25 ani și era secretar U.T.C. la sectorul C.F.R. București.

Totuși, în ciuda aparențelor, întrebarea „De ce?” n-a frămîntat prea mult gîndurile tinărului. Bătăliile politice erau în plină desfășurare. Dacă-l chemau, însemna că era nevoie de el.

La sectorul de partid a primit un răspuns la fel de zgîrcit ca și textul telegramei:

„...Partidul, trecînd la reforma aparatului administrativ, are nevoie de cadre... S-ar putea să mergeți în provincie, cu salarii mai mici...”

Lipsea doar cuvîntul „Stop”.

A primit însă un tichet și indicația de a se prezenta la o adresă, undeva pe Calea Rahovei.

În Calea Rahovei — sediul Siguranței!

Abia acum năvălesc întrebările: „...Am greșit adresa cumva? Au greșit ei?... Ce-am făcut? Este o greșală! Unde? Cine a făcut-o?”

Nu, nu era totuși nici o greșală!

Cîteva zile mai tîrziu, în fața unei comisii, se întîlnește cu același laconism de telegramă, mai mult, aproape cu aceleași cuvinte: „...Partidul, trecînd la reforma aparatului de stat, are nevoie de cadre noi. Dumneavoastră veți schimba unele cadre din Siguranță!...”

— Nu vin!...

— Este sarcină de partid! Nu veniți, informăm sectorul de partid să ia măsuri.

De data asta nu mai spune nu, dar pleacă cu gîndul că aceasta era ultima meserie pe care ar fi dorit s-o facă. Siguranța! Siguranța, în mintea sa, se asocia doar cu noțiunile de teroare, de prigoană!...

Primul contact cu profesia nouă avea să-l facă curînd, în ziua de 28 august 1948, cînd, prezentîndu-se la serviciu, află că este repartizat la „problema ortodoxă”, de care se va ocupa cu încă un coleg... N-a înțeles atunci cum se va ocupa de acea „problemă ortodoxă”, dar de preocupările mai puțin ortodoxe ale unora, s-a ocupat. Și așa, face prima identificare, primul informator, prima investigație, primul filaj. Pierde pentru prima dată obiectivul din filaj, trăiește mai tare decît spaima glonțului, cu care era obișnuit de pe front, spaima zilelor de arest, pe care nu le va face totuși.

Cum însă împotrivirea legionarilor față de noile orînduieli era cea

mai încrâncenată, este mutat la problema legionară. Este perioada când a înțeles că întrebarea „care pe care“ este o problemă foarte a noastră și nu una de retorism filozofic. Este perioada când a trebuit să acționeze cu cel puțin un pas, cu secunde măcar înaintea dușmanului. Și a făcut tot ce a putut, în București sau în munți, împotriva curierilor legionari veniți din străinătate sau a celor constituiți în bande, pentru ca pământul să fie al țăranilor și uzinele ale muncitorilor. Pentru ca soarele să răsară frumos peste Carpați, mamele să zîmbească iarăși, copiii să se joace liniștit.

— Tovarășe colonel, ni s-a spus că ați participat la prinderea Arnauțoilor. N-ați vrea să...

— Nu. Prefer să relatez două întâmplări care îmi plac mai mult.

...Era prin anul 1952. Într-o pușcărie, un om își striga trist nevinovăția: „Eu nu am fost legionar, păcatele mele! Eu sint țăran, plugar! Învățătorul a fost legionar, nu eu...”

Și brazdele ce-i traversau palmele și fața și le-aducea mărturie. Eram locotenent pe atunci. I-am citit în palmele acelea muncite și în ochi nevinovăția. Ce se întâmplase? O echipă operativă, într-o noapte, într-o comună din județul Vâlcea, trebuia să aresteze pe învățătorul Popescu Ion, șef de garnizoană. Dar nu-l găsesc la domiciliu. Pe aceeași uliță, întilnesc un trecător: „Cum te cheamă?” „Popescu Ion...” „Hai cu noi!” Și ajunsese acolo unde l-am găsit.

A doua întâmplare... Nu cu mult timp în urmă s-a petrecut, poate în anul 1971 sau în 1970. Pe o stradă în București, un om mă privește insistent. Ar fi vrut să-mi spună ceva, parcă nu-ndrăznește.

— Tovarășe locotenent... nu mă mai cunoașteți?

— ...Nu prea...

— Nu vă mai amintiți... La Capul Midia... Datorită dumneavoastră am venit iar la ai mei. M-au reprimit și în partid, cu toate drepturile...
...Capul Midia!... Da...

Tot în anul 1952 era... Făceam parte din Comisia Guvernamentală de verificare a tuturor deținuților, într-o colonie din Dobrogea. Am găsit doi frați din Roșiorii de Vede care, nu numai că negau calitatea ce li se imputa de foști membri ai P.N.C., dar susțineau că ei sint comuniști din anul 1945... Și era adevărat ce spuneau. Am verificat.

Fuseseră arestați ca urmare a unei simple declarații neverificate, dată din răzbunare. Marele necaz al celui mai mare dintre frați era că a pierdut calitatea de membru de partid.

Mai departe, cariera locotenentului — azi colonel — Mihai Spiridon a curs linear. A muncit acolo unde era trimis, 25 de ani în aceeași unitate.

— Dacă ar fi să doresc ceva generațiilor de după mine, ar fi ca, după niște cifre rotunde de ani în securitate, să nu poată rememora lucruri triste, amare. Să avem numai amintiri frumoase!

Locotenent-major Stelian GHEORGHE

De-o vîrstă cu securitatea

Locotenent ION CIUCĂ

Deși nu are decît patru ani în munca informativă, în anul 1969 a absolvit Școala militară de la Băneasa, Ion Ciucă are deja cîteva acțiuni finalizate, iar altele în curs de finalizare.

În 1971, pe litoral, locotenentul Ion Ciucă, împreună cu un coleg, a urmărit, timp de două săptămîni, pas cu pas, activitatea unui grup de elemente din București, care făceau pregătiri intense pentru a părăsi țara în mod fraudulos cu ajutorul unei ambarcațiuni speciale. Nimic nu i s-a părut prea greu. Și au fost zile istovitoare, și ore lungi aproape fără sfîrșit, și clipe de foc și ghiață. Nu a văzut frumusețea mării decît atunci cînd acțiunea s-a încheiat. Atunci, întinderea mării a căpătat în ochii tînărului ofițer sclipiri de lumină, iar undele zglobii ale apei contururi de plaiuri doljene, locul lui de baștină.

A trăit satisfacția datoriei împlinite și în iarna lui 1972, cînd mai mulți tineri urmăreau să se constituie într-o grupare de tip occidental. Prin amploarea și prin modul în care intenționau să se organizeze și să desfășoare unele activități dușmănoase, tinerii respectivi reprezentau

pericol social. Și dacă nu s-a ajuns la constituirea grupării, la inițierea de acțiuni ostile, aceasta s-a datorat și ofițerului Ion Ciucă.

Fiu al unei familii de muncitori din Negoiești, județul Dolj, locotenentul Ion Ciucă este stimat și apreciat de colegii de muncă pentru perseverența și modestia ce îi sînt caracteristice, iar de șefii profesionali pentru tenacitatea și voința sa.

Fire deschisă, temperament activ, continuu neliniștit în fața fiecărei noi sarcini profesionale, de organizație sau obștești, Ion Ciucă consideră cu adevărat esențial faptul de a se putea depăși pe sine, de a se înscrie cu toată ființa în rîndul celor ce reprezintă tinăra generație a securității române.

Locotenent FLORIN GRECU

De ce am intrat în securitate? Sînt multe motive care m-au determinat să fac acest pas, dar cred că trebuie să mă opresc la unul, cel mai vechi.

Viața mi-am început-o într-o familie cu patru copii, dintr-un sat de oameni care munciseră de cînd se știau pe moșia unui boier, Niculescu. Într-o zi, cînd aveam de-acum vreo zece ani, tata se oprește cu mine pe cîmp și zice:

— Uite, mă, aici era să mor eu... Impușcat.

— ... Impușcat? !... În război?

— Nu în război. De Niculescu... Mai de mult... Ne intrase vaca pe pămîntul lui. Și m-am dus s-o iau...

Asta e tot. Poate părea o întîmplare banală. Pentru mine însă, atunci... M-am uitat lung la tata, care ar fi putut deci să nu fie lingă mine acolo, pentru că intrase vaca pe pămîntul lui Niculescu și... Nu știu dac-am jurat, probabil că n-am jurat, dar mi-am zis atunci, cu mintea mea pe care-o aveam, că ce-a fost nu trebuie să se mai întimple. Niciodată...

Poate așa se naște ura de clasă?...

În ce privește activitatea de început în aparatul de securitate, îmi amintesc o altă întîmplare, mai mult hazlie, dar pe care, fiind prima mea misiune, n-am s-o uit.

Primisem ordin să-l aduc la sediu pe un fost membru al gărzii

regale, în casa căruia trebuia să se pătrundă într-un anumit scop. M-am dus, l-am invitat, individul, uns cu toate alifiile, mi-a spus clar că el, fără mandat din partea procurorului, nu merge nicăieri.

Ce să fac? Eu primisem ordin să-l aduc! Pe de altă parte știam că pretenția ridicată era legală. Și el știa asta... Două ore am discutat cu individul ăla, aproape în ușă, eu că să vină, el că nu vine. S-a făcut seară. A trebuit să plec. M-am prezentat nefericit de acest prim eșec la șeful meu și i-am raportat.

— Nu-i nimic, lasă, zise șeful, bine că l-ai ținut de vorbă, s-a rezolvat.

Intr-adevăr, faptul că perseverasem atît pentru a executa ordinul care îmi fusese dat fusese de folos. În timp ce eu discutam cu obiectivul, un coleg pătrunsese pe scara de serviciu și rezolvase totul — cît se poate de bine.

Locotenent VIRGIL CIOROBA

După cum se știe, prima misiune pe care o primești îți rămîne întotdeauna în memorie. Așa se face că îmi aduc bine aminte de prima acțiune la care — fără a avea un rol deosebit — am participat. A fost un fel de pîndă, pe malul mării. Un individ se hotărîse să fugă în străinătate, cu ajutorul unei bărci cu motor, însoțit de-un pescar. I-am prins pe plajă, exact cînd trebuia, „ca la carte“. Implicit, noi am prevenit atunci o crimă. Pentru că pescarul își propusese ca, în larg, să-l prade și să-l zvîrle peste bord pe individul care voia să fugă din țară.

Ce aș putea spune despre mine în prezent?

Caut să lucrez cît mai bine, am un sector de muncă unde nu se obțin rezultate spectaculoase, dar în care contribui la cea mai importantă activitate a ministerului nostru, aceea de prevenire.

M-am căsătorit, am și un copil deja, în toamnă vreau să-mi susțin examenul de stat, la istorie, vreau să-mi continui studiile în acest domeniu și cînd voi avea mai mult timp, să învăț bine o limbă străină. O viață, cred, asemănătoare, foarte asemănătoare cu a multor, a foarte multor colegi de-ai mei, din toată țara...

Aflat în pragul alegerii viitoare profesii, tânărului Aristotel Turcu nu i-a fost greu să se decidă. A dat examen de admitere la Școala de ofițeri de securitate de la Băneasa.

De fapt, hotărîrea fusese luată cu mult înainte, la aceasta contribuind două întâmplări din activitatea diurnă a tatălui său, Marin Turcu, șef de post într-o comună din Banat.

Într-o seară, tatăl său a venit acasă negru de supărare. Nu a îndrăznit să-l întrebe ce are. L-a văzut cum toată noaptea s-a tot zvîrcolit, parcă stătea pe jar. A doua zi, la îndemnul mamei, Aristotel îl însoțea pe taică-su la treabă. Atunci a aflat ce i se întâmplase. Avusese loc o crimă, vinovatul dispăruse fără urmă. Un caz deosebit de dificil.

În acele zile a trăit alături de tatăl său întreaga tensiune a cercetărilor. Prin față i s-au perindat zeci de imagini severe, aspre, iar ființa i-a fost învăluită de valuri largi de gânduri. Ceea ce a văzut și auzit l-au fascinat. Prinderea celui vinovat a constituit pentru Aristotel un moment de trăire unic, cum numai un copil poate trăi reușita tatălui său.

Cea de a doua întâmplare e într-un fel legată de prima. Nici nu se terminase bine elucidarea cazului cu acea crimă, că la postul de miliție s-a prezentat o femeie în vîrstă. Își relata necazul printre lacrimi. Ce i se întâmplase? Cineva îi furase unicii ei bani, bani drămuți pînă la centimă pentru cumpărarea hranei zilnice a copiilor. Și din nou cercetări, și anchetări, și confruntări.

Li era ciudă că e copil, că nu poate fi de folos la prinderea tuturor rău-făcătorilor ce seamănă tristețe și amar în familii, că nu-i poate pedepsi pe toți cei dați în urmărire.

Aceste două întâmplări l-au făcut pe Aristotel să trăiască scene vii, dramatice prin înlănțuirea lor, i-au inflăcărat imaginația. Visa să devină ca tatăl său. Și visul copilului de ieri a devenit realitate. Azi, Aristotel Turcu este locotenent într-o unitate a Ministerului de Interne. Rezultatele pe care le-a obținut pînă în prezent sînt apreciate de șefii profesionali și de colegii de muncă.

I-am cerut ofițerului Aristotel Turcu să-mi vorbească de profesia pe care și-a ales-o. Mi-a vorbit cu simplitate și mîndrie de gradul pe care îl poartă și cu stimă despre tatăl său, plutonier-adjutant Marin Turcu; mi-a vorbit de ceea ce și-a propus să realizeze în viitor. Și pentru un tânăr de 25 ani totul e realizabil.

O soluție posibilă:

ÎNVIINGEREA ADVERSARULUI CU PROPRILE LUI ARME

Încă din anul 1950 — imediat după plecarea ilegală din țară, prin trecerea frauduloasă a frontierei — fugarul „Oprișan“ crease multe probleme serviciului de contraspionaj din cadrul județului Cluj. Activitatea lui se intensificase în ultimul timp, luînd forme noi din anul 1969, cînd fostul cetățean român a început să ne viziteze sistematic țara, petrecîndu-și mai mult timp la București și Cluj, decît în străinătate.

Agent al mai multor servicii de informații occidentale, iar în anii anteriori, element activ în diverse organizații emigraționiste contra-revoluționare, „Oprișan“ își descoperise subit vocația pentru „comerț și afaceri“, pozînd în reprezentant al unor firme comerciale. Susținea

declarativ că militează pentru „interesele României“ și luni de zile își făcuse o „autocritică deschisă“, în diverse cercuri, exprimîndu-și regretul profund față de activitatea desfășurată în anii războiului rece. Etala „posibilitățile sale nelimitate“, prin care ar putea contribui la promovarea intereselor industriale, comerciale și tehnico-științifice românești peste hotarele țării, ba se declara dispus să-și răscumpere păcatele, prin sacrificarea veniturilor personale, acumulate în decursul anilor.

În anii 1969—1970, „Oprișan“ s-a mulțumit cu restabilirea relațiilor cu colegi și prieteni, dintre care unii foști membri P.N.Ț. Mai tirziu, atenția și-a îndreptat-o însă în di-

recția creării de relații cu persoane influente din ministere și institute de cercetare științifică, vizând îndeosebi penetrarea lui la Comitetul de Stat pentru Energie Nucleară și în unele sectoare unde se fac cercetări în domeniile chimiei, fizicii și ale metalelor în general.

„Oprișan“ a acționat cu deviza că orice persoană contactată, din sectoarele vizate de el, îi poate fi foloșitoare. Schimburile de cărți de vizită au depășit în toate situațiile cadrul raporturilor normale și sistemul de rutină, au reprezentat pentru el o colecție de nume, adrese, numere de telefon, pe care într-o zi spera să le poată folosi în acțiunile sale.

Pe de altă parte, pentru a demonstra relațiile și posibilitățile pe care le are, „reprezentantul comercial“ nu se despărțea de o servietă plină cu documente „impresionante“, printre care fotografiile ce îl arătau în compania unor personalități politice occidentale de cel mai înalt grad. Ca urmare a acestui mod de autoprezentare, unii cetățeni români cu funcții în diverse întreprinderi sau instituții au fost impresionați, văzând în el pe omul influent. Credeau cu naivitate că „Oprișan“ le poate deveni util în direcția încheierii unor contracte economice, pentru obținerea de burse de studii sau donații din partea anumitor instituții de știință sau universități străine. Alții au sperat că „Oprișan“ îi va ajuta să-și traducă și editeze, într-un tiraj mare, lucrări științifice în exterior. Cțiva cetățeni români au renunțat chiar la cele mai ele-

mentare prevederi ale Legii nr. 23/1971, pentru a-i cștiga bunăvoința.

Discuțiile purtate de aceste persoane cu „Oprișan“ s-au soldat desigur cu amănunte utile întocmirii rapoartelor informative ale fugarului. Promisiunile făcute de el au rămas însă nerealizate.

În urma verificărilor efectuate în exterior, a rezultat că „Oprișan“ se găsește într-o stare falimentară, având multe datorii — insolubile — prin împrumuturile făcute de la unii compatrioți din vechea emigrație română, că era cotate în cercurile de afaceri ca un element neserios. Existau chiar suspiciuni că ar fi uzat de unele documente false în afacerile pe care le lansase.

Fiind un element risipitor, nici sumele puse la dispoziție de serviciul pentru care lucra nu i-au acoperit cheltuielile mari pe care „Oprișan“ le făcea acum în România. Prin neachitarea cazării, ajunsese debitor cu aproape 30 000 lei la un hotel din București.

Prezența și acțiunile lui „Oprișan“ deveneau însă tot mai incomode și, cu toate măsurile preventive, de câteva ori, ne-am situat în urma acțiunilor inițiate de întreprinzătorul „reprezentant“.

În baza datelor administrate privind activitatea și intențiile potrivnice statului nostru, trăsăturile negative de caracter, neseriozitatea și lipsa de perspectivă, s-a ajuns la concluzia necesității compromiterii lui și, în același timp, a înlăturării posibilităților de a-și continua activitatea pe teritoriul R. S. România.

Cum se putea realiza însă cel mai bine această idee?

Întreruperea șederii în țară prin intervenția directă a organelor noastre era greu de realizat, avându-se în vedere posibilitățile fugarului de a întreprinde în exterior acțiuni propagandistice care ar fi speculat desigur „izgonirea unui cetățean onorabil, care venise în țara sa de origine, plin de bune intenții“ etc. Prezența impedimente și eventuala avertizare a lui de către organele noastre, acțiune care la fel putea fi interpretată sau răstălmăcită.

În această situație, pe baza propunerilor noastre și la sugestia direcției centrale de linie, s-a recurs la metoda care s-a dovedit a fi cea mai adecvată și eficientă.

Am scontat adică chiar pe concursul serviciului de informații pentru care lucra „Oprișan“, mai exact pe ajutorul unor lectori străini, aflați în acea perioadă la Cluj. Știam că acești lectori au relații bune cu organele de informații din cadrul ambasadei țării respective în România. Astfel, i-am ajutat să „intercepteze“ nemulțumirile unor personalități științifice clujene față de „Oprișan“. Foarte prompti, ei au raportat ambasadei regretul savanților români pentru faptul că administrația americană utilizează serviciile unui element fanfaron și neserios. Nu a fost prea greu să punem în mișcare o asemenea opinie. Neonorate, promisiunile făcute de „Oprișan“ se întorceau acum împotriva lui ca un bumerang, stîrnind nemulțumirile cercetătorilor români păcăliți. A mai

contribuit puțin și invidia „profesională“ a lectorilor, care îl cunoșteau, dar nu-l agreau pe fugarul român. Astfel, ei au raportat că „reprezentantul comercial“ se dă drept „consultant“ al Departamentului de Stat, din țara respectivă, că făcuse chiar mai multe referiri la unele însărcinări pe care le-ar fi primit din partea ambasadei.

Concomitent, prin măsurile luate de direcția centrală de linie, administrația hotelului din București a trimis ambasadei reclamații cu privire la insolabilitatea lui „Oprișan“.

Nu cunoaștem conținutul convorbirilor care au avut loc între pereții ambasadei, decît după reacția celui urmărit.

Astfel, fiind intensificată lucrarea sa informativă, am stabilit că după discuțiile purtate cu un diplomat al țării din care venea, „Oprișan“, foarte nervos, a întreprins o serie de măsuri prin care căuta a-și menține legăturile principale din raza județului. Numai în cercuri foarte restrînse a destăinuit cîte ceva despre avertismentul primit și teama sa pentru eventuale consecințe... în străinătate. Peste cîteva zile a părăsit de altfel teritoriul țării, renunțînd chiar să-și mai ia rămas bun de la familie sau prieteni. Ulterior a încercat justificări puerile, prin scrisori laconice, expediate din cîteva capitale occidentale, fără a aminti însă nici un cuvînt în legătură cu intențiile de a se întoarce în România.

Dar urmărirea lui „Oprișan“ de către noi nu s-a încheiat desigur aici.

Colonel Alexandru PEREȘ

Unele probleme de limbă și comportament în contactele cu cetățenii străini; ofițerul de contraspionaj ca „străin“

Nu intenționăm să abordăm problema contactelor cu cetățeni străini în totalitatea ei, ci doar câteva „amănunte”, care pot influența însă — uneori în mod decisiv — relația umană și, implicit, relația de muncă.

În afara situației când străinul știe românește, prima problemă care se ridică este cea a limbii străine; de aici se nasc deseori atâtea alte probleme, unele reale, altele false. Unii ofițeri își pot pune întrebări ca: În ce măsură trebuie să știu limba, pentru a intra în contact? Dar dacă străinul vorbește în dialect? Oare nu mă fac de ris cu pronunția și nivelul cunoștințelor mele? etc., etc.

Nesiguranța în stăpânirea limbii este astfel prima sursă de reținere la intrarea în contact cu străinii și, după ce acest pas a fost făcut, un factor de inhibiție. Unii dintre ofițerii care la clasă sau în discuții cu colegii reușiseră să închege o conversație, se comportă, cel puțin în primele contacte cu străinii, mult sub nivelul lor, iar uneori abia pot scoate câteva vorbe.

Motivul: o nejustificată jenă, teama de confruntare cu vorbitorul perfect al limbii străine, față de care „te-ai putea face de ris”. Și mai rău e faptul că se creează uneori un ciudat complex de inferioritate. Dar faptul că nu-i știi bine limba străinului este oare un motiv pentru astfel de complexe?

În orice caz, și pe drept motiv, străinii nu-l consideră. Atunci de ce l-am considera noi?... Unui ofițer care la primele lui contacte cu străinii își cerea cam des scuze pentru eventualele greșeli pe care le-ar comite, i s-a răspuns la un moment dat de către un interlocutor străin: „Eu aș fi fericit, dacă aș vorbi românește, așa cum vorbiți dumneavoastră nemțește”. Acel străin înțelesese ceea ce noi deseori ignorăm: că inferioritatea e doar aparentă, pentru că discuția se desfășoară în

limba lui, „pe terenul lui” și că „pe terenul nostru” el ar fi cel puțin în aceeași situație.

În ce măsură trebuie să posede însă cineva limba, pentru a putea intra în contact cu străinii? La această întrebare e greu de răspuns. Se susține uneori că, dacă se știe gramatică, ar fi suficiente câteva sute de cuvinte, alteori (mai frecvent) se vorbește de câteva mii. De cele mai multe ori însă, aceste opinii exprimă doar o experiență personală, fiind vorba deci de o valoare pur orientativă. Și apoi, un număr de reguli și de cuvinte încă nu înseamnă o limbă străină. Ceea ce contează nu e atât numărul cuvintelor cunoscute (de altfel, destul de greu de apreciat chiar și cu aproximație), ci raportul lor față de fondul principal al limbii și capacitatea de a le folosi într-o conversație fluentă.

Dacă există și o problemă a dialectelor? Da și nu. Numărul dialectelor unor limbi e într-adevăr impresionant, iar unele dialecte sint foarte diferite de limba literară. Totuși, străinii care călătoresc în exterior nu vor vorbi, de regulă, în dialect; mai mult, chiar atunci când sint la ei în țară și au de-a face cu străini, renunță la dialect, pentru a se înțelege cu aceștia. Ceea ce rămâne însă uneori este influența dialectală, care într-adevăr poate crea dificultăți. Dar cum, de multe ori, această influență se manifestă cu preponderență în pronunțarea unor sunete sau grupuri de sunete — deci în deformarea constantă a acestora — după un interval relativ scurt, ele pot fi identificate.

O altă problemă privește cunoștințele de cultură generală despre țara străinului în cauză. Necesitatea unor cunoștințe de literatură, istorie, geografie, artă, religie etc. privind o națiune străină — ca instrument de înțelegere a comportamentului și actelor indivizilor, a psihologiei acestora — nu mai are nevoie de demonstrație. Se întâmplă însă ca, după dobândirea unui oarecare bagaj de astfel de cunoștințe, să apară tentația de a fi folosite în mod abuziv și nu în cea mai inspirată manieră. Referirile la acele cunoștințe fac inițial străinului o impresie plăcută, uneori constituie chiar o surpriză. Dar dacă ele sint readuse în discuție în mod deliberat, obsedant, când este și când nu este cazul, efectul e chiar contrar. Am asistat astfel la destrămarea relației unui cetățean român — nu era ofițer — cu un englez. Legătura dintre cei doi debutase favorabil, iar cunoștințele de limbă engleză și despre Anglia ale cetățeanului român constituiseră o surpriză plăcută. Dar în zilele următoare, românul a început prin a-i descrie englezului... Londra! — deși nu fusese niciodată acolo și se vedea clar că informațiile sale erau de natură livrescă. La o întâlnire ulterioară „l-a impresionat” cu date din istoria Angliei, apoi „l-a dat gata” cu literatura engleză (cetățeanul român era de formație filolog). Cum și răbdarea englezului are margini, el a refuzat, politicos dar ferm, orice altă discuție cu românul, iar, la insistențele acestuia, a avut o ieșire foarte puțin... britanică. Românul reușise performanța de a enerva un englez. Și nu înțelegea de ce. Ulterior, englezul s-a explicat: Venise în concediu în România tocmai pentru a scăpa, măcar pentru scurt timp, de vacarmul capitalei britanice, unde locuia și nu era dispus să asculte la infinit descrieri vechi și incomplete ale Londrei, pe care o cunoștea atât de bine. Ar fi vrut să se odihnească, eventual, să afle ceva despre Delta Dunării sau despre istoria românilor, dar interlocutorul său îi apăruse neinformațiv sau neinteresat în a discuta astfel de subiecte. Comentariile ni se par inutile.

Uneori, contactul cu limba și sistemul de civilizație al altei națiuni pot

avea și un alt efect : tendința de a imita manierele străinului, modul lui de a se comporta, gusturile sale etc., așa încît pot fi întîlniți cîteodată (nu neapărat printre ofițeri) pseudo-englezi, pseudo-americani etc. Fiind vorba de ceva împrumutat, e logic să fie taxat ca ceva caraghios. Cine va încerca să se apropie de un străin în acest fel, aproape sigur va înregistra un eșec. În general, străinii nu agreează un astfel de comportament și, chiar dacă acceptă o relație cu persoane care se poartă în acest mod, părerea despre ele este dintre cele mai proaste. Din relatările unui străin am înțeles că asemenea persoane trezesc uneori ilaritate prin „efortul permanent și inutil de a părea altceva decît sint și, din păcate, nu ceva mai bun”.

Intr-adevăr în astfel de situații, e bine să rămii ceea ce ești. E mai ușor și mai simplu. Însă la lucrurile simple nu se ajunge întotdeauna ușor.

O altă eroare poate proveni din supraestimarea relației cu un străin. Decența, sollicitudinea și respectul, elemente ale comportamentului general, nu vor fi în nici un caz abandonate aici. Ba mai mult, dacă contactele se desfășoară în România, calitatea de gazdă implică și unele obligații suplimentare. Totuși, „onoarea” de a sta de vorbă cu un străin modifică uneori comportamentul și, chiar dacă nu se ajunge la o atitudine servilă, contactul nu e prin aceasta influențat favorabil. La urma urmei, dacă eu mă simt onorat că am de-a face cu un străin, și el are motive să se simtă la fel ; pentru el, străinul sint eu !

O altă problemă — cadourile. Mulți străini oferă diferite cadouri și cîteodată e destul de greu să-i refuzi. N-ar trebui uitat însă că, de multe ori, un astfel de cadou nu constituie expresia amabilității străinului, ci o încercare de a-l pune într-o stare de dependență morală pe cetățeanul român, căruia îi va putea astfel cere ulterior, mai ușor, anumite servicii. Acest lucru trebuie neapărat evitat, pentru că starea sui-generis de „debitor” poate submina autoritatea de care are nevoie ofițerul în relația cu străinii. Pentru echilibrarea situației, o soluție (nu singura) o constituie oferirea de către ofițer a unui alt cadou, evident, în circumstanțe în care el să nu apară ca un echivalent imediat al cadoului făcut de străin.

În cazul cînd ofițerul este plasat temporar într-un mediu de străini, aparținînd aceluiași stat, ori unor state diferite, va fi pus în situația de a menaja unele susceptibilități, de a căror luare în considerare depinde crearea ori păstrarea unor relații.

Aflat într-un cerc de comercianți, un ofițer poate fi tentat la apariția unui diplomat — de exemplu, un atașat comercial — să se ocupe cu preponderență de acesta, acordîndu-i o atenție excesivă în detrîmentul celorlalți. Dacă diferența de tratament devine vizibilă, comercianții s-ar putea supăra sau mira. Și ar avea de ce, pentru că există situații suficiente în care diplomații occidentali au o situație socială inferioară anumitor comercianți. Judecînd după criteriile occidentale, calitatea oficială de diplomat nu impresionează atît de mult. De altfel, unii atașați comerciali nici nu au statut diplomatic.

O altă situație se naște cînd mediul e format din cetățeni ai mai multor state. Există în acest caz o tendință de polarizare în jurul reprezentanților națiunilor mai mari. Dar un englez, de exemplu, s-ar putea simți lezat în orgoliul său dacă se va vedea neglijat pentru un american, mai ales dacă face parte dintre acei britanici care manifestă un dispreț aristocratic față de americani.

În aceeași situație mai trebuie avut în vedere și un alt aspect : se întîmplă

uneori ca reprezentanții unei națiuni mici aflați în anturajul unor persoane aparținînd unei națiuni mari, care are aceeași limbă, să fie într-un fel eclipsați sau „amestecați” cu cetățenii țării mai mari. Cel mai vizibil este acest lucru în cazul austriecilor și germanilor. Fără a ignora influențele reciproce dintre cele două popoare, se remarcă totuși o accentuată diferență între ele. Și temperamental și sub aspectul formației spirituale și al concepției de viață, austriecii se deosebesc mult de germani. Dar faptul că vin „din aceeași lume germană”, că vorbesc (aproximativ) aceeași limbă, face uneori ca ei să fie considerați „tot un fel de nemți”, ceea ce îi mihnește profund. Unii par a se fi resemnat cu aceasta, deși ar dori mult să nu fie confundați cu germanii, să fie considerați o națiune distinctă, așa cum, de altfel, sint. Cînd un ofițer care reușise să-i cunoască ceva mai bine pe austrieci a observat, față de cîțiva dintre ei „cît de negermani sint”, aceștia au explodat pur și simplu de bucurie ; în sfîrșit, cineva observa acest lucru ! Nu întîmplător acel ofițer și-a creat relații excelente cu unii austrieci.

Cînd ofițerul trebuie să joace rolul de străin, problemele care se ridică sint în parte asemănătoare, în parte diferite.

Aici concesiile în problema limbii sint mult mai mici. Un ofițer care nu vorbește curent o limbă străină nu va putea convinge nici măcar pe un necunoscător al acesteia că e străin, iar apariția unor persoane care vorbesc bine limba respectivă poate crea incurcături serioase.

În alegerea ofițerului care va juca rolul de străin ar mai trebui avut în vedere și un alt considerent ; unii știu destul de bine o limbă, o vorbesc cursiv, dar nu au încă accentul acesteia, iar acest detaliu are aici importanță mai mare.

În ceea ce privește comportamentul, este de presupus că un ofițer care a studiat o limbă și un sistem de cultură și, mai ales, a avut contacte cu unii străini, a reușit să observe anumite particularități de comportament, anumite elemente tipice acestuia. Exemplu : de regulă, germanii și austriecii cărora li se face cunoștință cu cineva sint în acel moment destul de ceremonioși ; ei adoptă o atitudine „solemnă”, unii iau chiar poziția de drepți. Nu la fel se va comporta un american.

Ofițerul care joacă rolul de străin va fi uneori pus în situația de a se întreba cum ar proceda o persoană de naționalitatea căreia „uzează”, ce ar prefera, ce nu etc. Uneori — dintr-o lipsă de experiență neimputabilă — ofițerul nu găsește răspuns. În aceste cazuri cea mai recomandabilă este o comportare rezervată. Orice națiune are și asemenea tipuri de oameni ; chiar și italienii pot fi mai reținuți, mai sobri. Alteori, cazul concret poate oferi soluții ; un „străin”, aflat în România în anturajul altor cetățeni români, se va putea lăsa „condus”, așa că la restaurant, de exemplu, chiar dacă plătește el, va putea lăsa inițiativa alegerii fe-

lurilor de mâncare și băutură partenerului român, sub pretextul că vrea să cunoască bucătăria românească, să bea ce se bea în România, că „de asta a venit aici” nu ca să servească ceea ce are și în țara lui.

Odată însușite anumite elemente de comportament ale unui străin, pare-se că mai poate apărea o altă sursă de greșeli: exagerarea, comportarea ostentativă de „străin”. Se uită citeodată că americanul modern nu stă atît de mult cu picioarele pe masă cît s-ar putea deduce din unele filme.

Din motive ușor de înțeles, o persoană care joacă, de pildă, rolul de englez, va evita să intre în contact sub această „acoperire” cu englezi autentici.

Există totuși și o sursă de dificultăți mai puțin aparentă: contactul cu cetățenii români care nu știu nici un cuvînt din limba respectivă și totuși situația, eventualele incurcături, necesitatea rezolvării unor probleme, reclamă înțelegerea reciprocă. Soluția ar putea fi: „cîteva cuvinte” românești. E greșită ideea că acest lucru ar putea duce la desconspirări; mulți străini știu cîte ceva românește (unii destul de bine, alții perfect) și, din această cauză, nimeni nu le pune la îndoială apartenența națională. În plus, faptul de „a ști puțin românește” are și altă utilitate, deoarece aflat într-un grup de români și, înțelegînd, de fapt, tot, mimica poate trăda acest lucru, într-o măsură mai mare decît se crede (mai ales dacă se spun lucruri surprinzătoare, hazlii sau mai puțin măgulitoare la adresa „străinului”).

O altă sursă de dificultăți pentru un „străin” o poate constitui eventuala confruntare cu autoritățile române. Dar și aici există un avantaj care trebuie exploatat; faptul că ofițerul cunoaște cum lucrează unele instituții, modul de a gândi al unor funcționari care intră în contact cu străinii și psihologia poporului său.

Bazat pe aceste elemente ofițerul poate găsi soluții ad-hoc și pentru situații dificile.

Un exemplu în acest sens ar fi relevant. În toamna anului trecut un astfel de „străin” se plimba aparent plictisit printr-un oraș din nordul țării, o localitate mică, dar în care există obiective de primă importanță. Fusese ales un bun cunosător al limbii germane, cu o „figură universală” care putea trece drept neamț, austriac, scandinav etc., iar îmbrăcămintea era pusă la punct pînă în detaliu. Din „amuzament” se apucase să filmeze, pentru că una din componentele misiunii sale era de a pune la încercare vigilența organelor locale și de a testa în ce măsură poate rezista ca „străin” într-o confruntare cu acestea. Dar, după două ore, timp în care avea pe peliculă cele mai importante unități economice, sediile organelor de partid și de miliție, unitatea militară etc., nu apăruse încă un prilej de conflict cu autoritățile. El filmase cu conștiinciozitate tot ce dorise, în văzul lumii, dar nimeni nu-l deranjase.

Oarecum contrariat, „străinul” s-a întors la unitatea militară, s-a apropiat la circa 30 metri și în văzul celor două sau trei santinele a filmat-o din nou, încet, ostentativ, de la un cap la altul și invers. De această dată, ostașii s-au alarmat, unul a apăsător pe un buton de sonerie, a venit la poartă un ofițer sau subofițer, dar

„străinul”, care „nici nu observase”, pleca „alene” de la locul faptei, în căutarea altui subiect de filmat. A fost ajuns însă după circa 200 metri de un ostaș care, abia oprit din fugă, l-a invitat sec pe străin: „Vă rog să veniți cu mine la unitate”. „Străinul” i-a răspuns „în limba lui” că nu înțelege și a dat să plece, dar ostașul l-a prins de mină. În acest moment „străinul”, „iritat la culme” și încă „neînțelegînd” ce vrea soldatul cu el, l-a pus la punct pe acesta cu un energie: „Miinile jos!”, tot în nemțește. N-a înțeles soldatul germana, dar atitudinea „străinului” era fără echivoc asupra sensului expresiei. De ce a recurs „străinul” la această atitudine „dură”? (în general nerecomandabilă, în astfel de situații, pentru că poate da naștere unei reacții similare). El a reținut că ostașul putuse primi un ordin cam așa: „Fugi și adu-l imediat pe cel cu aparatul de filmat”; (și eventual) „dacă se opune, îl iei cu forța”. Într-adevăr, se putea presupune că „individul” n-ar vrea să vină, dar în precipitarea în care se desfășurau lucrurile nimeni nu avusese probabil timp să se gîndească și la eventualitatea că soldatul nu se va putea înțelege cu cel pe care urma să-l aducă la unitate. Și ce să-i faci unui om care nu te înțelege? Pus într-o astfel de situație, soldatul a renunțat pentru moment să mai încerce a-l lua pe „străin”, care plecase, începînd să filmeze iar. Soldatul venea acum în urma lui sau alături, amenințînd că-l va duce pe „străin” la miliție. Între timp, a sosit și un al doilea ostaș, apoi unul dintre ei a oprit un subofițer căruia i-a raportat ce se întimplă. Unul dintre aceștia rămînea însă permanent în imediata apropiere a „străinului”, pentru ca acesta să nu încerce să dispară. Dar „străinul” nici nu avea de gînd așa ceva (de altfel într-un oraș atît de mic o astfel de „soluție” ar fi fost totalmente neinspirată, neputînd decît să complice lucrurile).

Nu se găsea nici un milițian, așa că cei trei militari rămăseseră cu „străinul” căruia „ii revenise” buna dispoziție și părea chiar amuzat de „atenția” ce i se acordă. Faptul că străinul dovedea că știe „cîteva cuvinte” românești a dat posibilitatea unei „conversații”, dar toate încercările celor trei militari de a scoate ceva de la el, ori de a-l determina să se legitimizeze au eșuat, pentru că „străinul” cunoștea totuși „prea puțin” limba română.

Era vizibil că cei trei militari nu prea mai știau ce să facă cu „străinul”, așa că au acceptat invitația acestuia „să plimbăm” pe stradă. Era o companie puțin ciudată, dar în mintea „străinului” plimbarea aceasta avea un sens: el vroia să deplaseze locul a ceea ce avea să se întimplă în continuare în fața hotelului, de unde doi colegi ai săi puteau observa toată scena.

Ajuns în fața hotelului, „străinul” s-a așezat pe o bancă, fredonînd un cîntec, filmînd, „plictisindu-se”. Subofițerul și un ostaș rămăseseră cu el. Au apărut cîteva curioși, cărora li s-a explicat că „străinul” a fost surprins filmînd unitatea.

Între timp fusese găsit un subofițer de miliție care, sosit la fața locului, l-a întrebat pe „străin” de „Ausweis”, dar, deși avea la el un pașaport, acesta s-a „străduisit” să-i explice că nu e la el, ci în alt oraș, la hotelul unde era cazat. Milițianul nu a insistat.

Cum a reușit „străinul” să-i țină la o distanță respectuoasă pe milițian și pe ceilalți militari cu toate că, printre persoanele de față, erau câțiva care sugerau insistenț ca acesta să fie percheziționat, pentru a i se găsi actele, să i se ia aparatul etc.? Printr-o comportare deosebit de corectă. El a continuat ușor „amuzat” să filmeze peisajul și clădirile din jur, chiar și pe milițian, spunindu-i că-l ia astfel pe peliculă „la Germania”. Dar în rest comportarea lui era ireproșabilă, ceea ce îi obliga și pe ceilalți să se poarte la fel.

„Străinul” știa că, filmindu-l pe milițian, întindea coarda cam tare, dar el observase încă de la început un element de indecizie în felul de a proceda al acestuia și acum îl exploata. El mai știa însă că, dacă se va deteriora echilibrul dintre comportamentul omului care ignora că s-ar ști vinovat de ceva și corectitudinea de care e nevoie pentru a i se răspunde cu același tratament, situația îi putea deveni defavorabilă.

Între timp, „străinul” se gândea că va veni translatorul și atunci nu-și va mai putea păstra atitudinea de „inocență” de pînă atunci. Trebuia deci altceva.

Translatorul a sosit și i-a tradus „vest-germanului” cu exactitate ce i se reproșa. De această dată „aflind” acuzațiile ce i se aduceau, „străinul” a reacționat destul de „violent”, în primul rînd mizînd pe impresia ce o face referirea la o anumită instituție. El s-a declarat absolut nevinovat și a avertizat că, dacă din această cauză i se fac dificultăți, va telefona imediat la ambasada țării sale. Mai mult chiar, s-a „infuriat”, spunindu-le interlocutorilor săi că, dacă au vreun secret de protejat la unitatea respectivă, ar fi trebuit să pună un semn de interdicție a fotografierii și filmării. Cum un astfel de semn nu exista, el nu se considera vinovat și, pe scurt, nu acceptă nici o discuție în acest sens.

Un alt cadru al Ministerului de Interne sosit între timp, care nu cunoștea identitatea reală a „străinului”, dar știa că în oraș există câțiva ofițeri de contra-spionaj, s-a prezentat la cel mai mare în funcție aflat în apropiere (la curent cu întreaga istorie a „străinului”) căruia i-a raportat despre „neamțul obraznic” cu care nu se mai poate înțelege nimeni.

De aici totul a decurs simplu. Ofițerul venit la fața locului i-a „confisecat” fără menajamente „străinului” aparatul de filmat, l-a introdus în mașină și a plecat cu el (nici străinul, de data aceasta, nu s-a mai împotrivit decît formal).

Toată lumea era astfel mulțumită; autoritățile locale pentru că dăduseră „spionul” pe mîna securității, „străinul” pentru că trecuse cu bine o încercare nu prea ușoară etc.

Evident, lucrurile s-ar fi putut desfășura cel puțin parțial, într-un mod diferit, dar soluții s-ar fi găsit. De exemplu: chiar nesolicitați, colegii „străinului” ar fi putut interveni în ultimă instanță, dacă se aprecia ca fiind necesar. Existau și alte variante care să dirijeze, în cele din urmă, „cazul” spre organele de contra-spionaj.

Locotenent-major N. CALUGARIȚA

Urme „fără însemnătate”

În vizită la Institutul de criminalistică
din București

Pentru informarea în continuare a cititorilor noștri asupra celor mai moderne domenii de activitate ale Ministerului de Interne, în prezentul număr, redacția „Securitatea” a solicitat un interviu tovarășului locotenent-colonel Ion Anghelescu — locțiitor al șefului Institutului de criminalistică al Ministerului de Interne.

Întrebare: Care credeți că este cel mai important aspect ce trebuie precizat de la început cititorilor, cu privire la activitatea institutului de criminalistică?

Răspuns: Cel mai important?... Că se desfășoară aici o activitate foarte interesantă, foarte utilă pentru finalizarea cu rezultat a dosarelor de urmărire informativă, dar — bănuiesc — necunoscută îndeajuns de cei mai mulți ofițeri de securitate.

Întrebare: De ce bănuieți asta?

Răspuns: Pentru că — sincer vorbind — eu, care am lucrat pînă nu de mult în serviciul de criminalistică din cadrul Direcției de con-

transformații economice, nu aveam totuși o reprezentare exactă a preocupărilor specialiștilor și experților din cadrul acestui institut. Dați-mi voie să cred că nu eram singurul.

Întrebare : De fapt, de când există acest institut ?

Răspuns : Din 1968, cînd a luat ființă, în cadrul I.G.M.-ului. Dar nucleul trebuie căutat în urmă cu ani, adică în 1930, cînd apăruse primul cazier de identificare și primul curs tipărit de criminalistică al cărui autor era profesorul Mina Minovici. De altfel, încă în 1892, eram printre puținele țări europene care au înființat un serviciu de antropologie, folosit pentru identificarea infractorilor. După cum se vede, nevoia științificării metodelor de cercetare se simțise încă de atunci. Pe drept motiv. Dar activitatea de cercetare și expertiză judiciară în România a fost pusă pe o bază științifică, relativ recent, cînd, datorită griii conducerii partidului nostru și a conducerii Ministerului de Interne, s-au dispus măsuri necesare pentru înzestrarea cu o aparatură tehnică modernă și pentru crearea unui spațiu de activitate corespunzător. Ați văzut, poate, cînd ați intrat, clădirea care se construiește și unde ne vom muta curînd. E un pas foarte important, pentru că, în mod normal, o activitate complexă desfășurată la nivelul exigențelor deceniului opt al secolului nostru nu se poate face fără o aparatură complexă, cu un înalt nivel tehnic. Și tot prin grija conducerii ministerului, urmează ca personalul institutului să fie completat cu experți și tehnicieni de o înaltă calificare profesională. Este al doilea pas hotărîtor. Rămîne acum ca noi să facem restul ; e o obligație, și nu ușoară, pentru că sarcinile vor fi mari.

Întrebare : Vă rugăm să ne puneți în temă cu preocupările și posibilitățile actuale ale acestui institut.

Răspuns : Unele preocupări sînt mai vechi, și deci ceva mai cunoscute. Așa ar fi, de pildă, **constatările tehnico-științifice și expertizele balistico-judiciare** (în procesul cărora se pot face identificări ale armelor de foc, după glonț, tub etc.; stabilirea distanței de tragere, a naturii muniției, a timpului scurs de la ultima tragere ș.a.m.d.). **Constatările tehnico-grafice**, de asemenea, știm cam în ce constau. Dar, în afara expertizelor menite identificării după scris a autorului, sau a unei mașini de scris, de reținut că se pot face și expertize pentru stabilirea vechimii unui document sau a falsului unui document, a unei ștampile, a unor bancnote, timbre ș.a. E bine să fie cunoscute aceste posibilități și de ofițerii de securitate — în munca practică nu știi cînd ai nevoie de o asemenea expertiză. Desigur se mai pot realiza expertize **dactiloscopice** și **antropologice** (sector chiar foarte interesant, de viitor, în cadrul căruia se identifică o persoană după fotografie, după urma de dinți, după fragmente osoase, prin mulajul făcut pe craniu sau după am-

prenta buzelor. Iată, de pildă, reconstituirea trăsăturilor feței criminalului Rîmaru — reconstituire făcută doar după mușcătura descoperită pe una din victime. (Fig. 1).

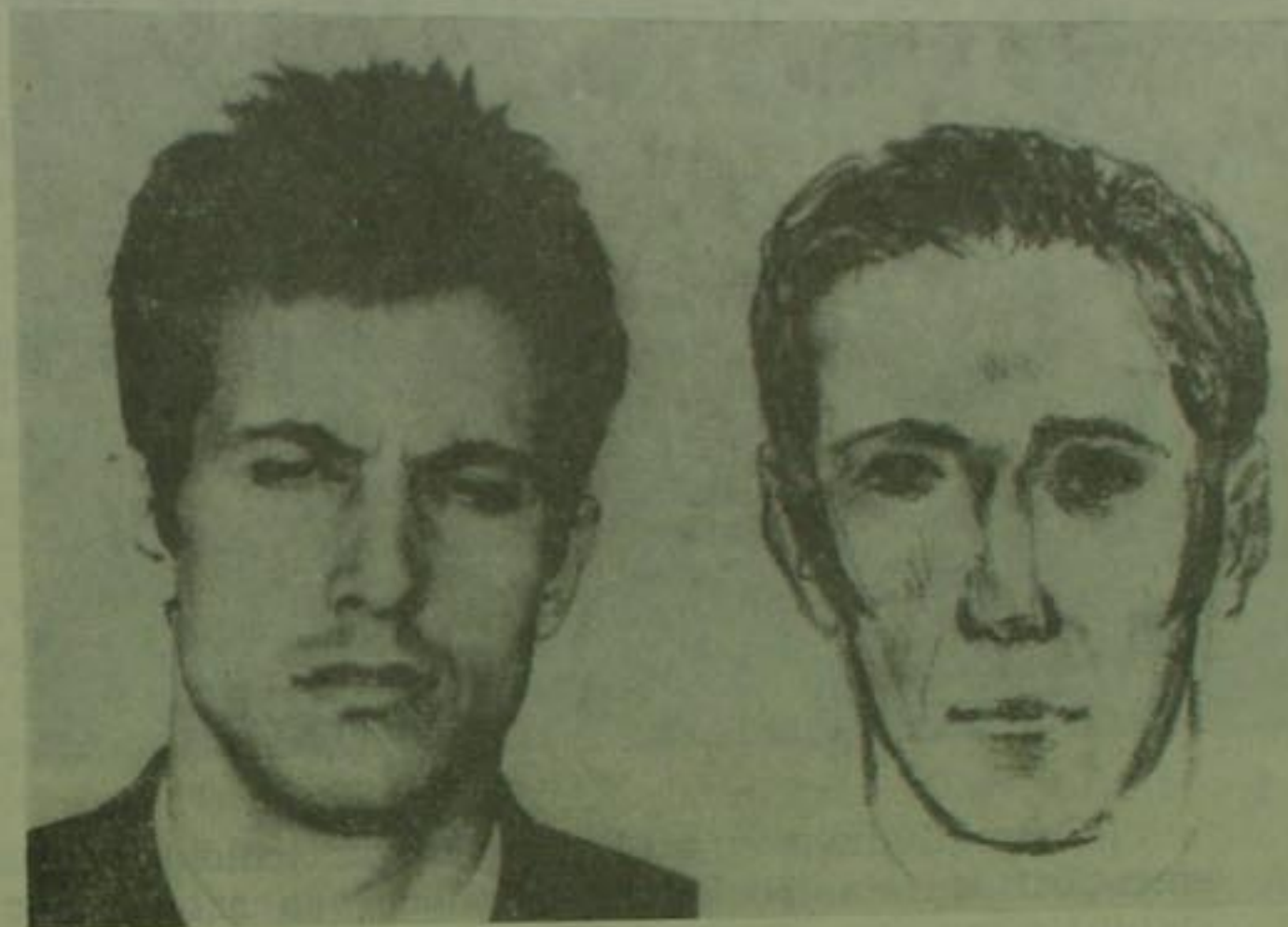

Figura 1

De asemenea, se mai pot realiza **expertize toxicologice** (determinarea prezenței unor toxine organice sau anorganice, în băuturi, alimente, medicamente; sau stabilirea unor substanțe stupefiante etc.); **expertize biologice** (pentru identificare, în baza petelor de sînge, firelor de păr, salivei etc.). Fără a intra în amănunte, trebuie spus că toate aceste domenii sînt (fiecare în felul lui) foarte interesante și complexe. Dar, în mod special, pentru aparatul de securitate este mai utilă și este direct necesar să fie cunoscută și folosită altă categorie de expertize. E vorba de expertizele traseologice, chimice, fizice, de identificare după voce etc. în care se și folosește o tehnică foarte modernă.

Întrebare : Am putea porni de la un exemplu ? De la un exemplu concret, în care tehnica aceasta modernă a hotărît clarificarea unui caz ?

Răspuns : De ce nu ? Iată, de pildă, fusese spartă în mod intenționat o conductă de azbociment. În urma investigațiilor făcute la o persoană bănuită a fost descoperit un topor care se presupunea că ar fi servit la săvîrșirea faptei. Pentru a se dovedi însă a fost nevoie de razele X. Pe lama toporului nu se vedea nimic cu ochiul liber sau cu lupa. Dar cu ajutorul stereomicroscopului, de pe lama toporului au fost culese cîteva particule totuși rămase și examinată compoziția lor cu aparatul de difracție în raze X. (fig. 2).

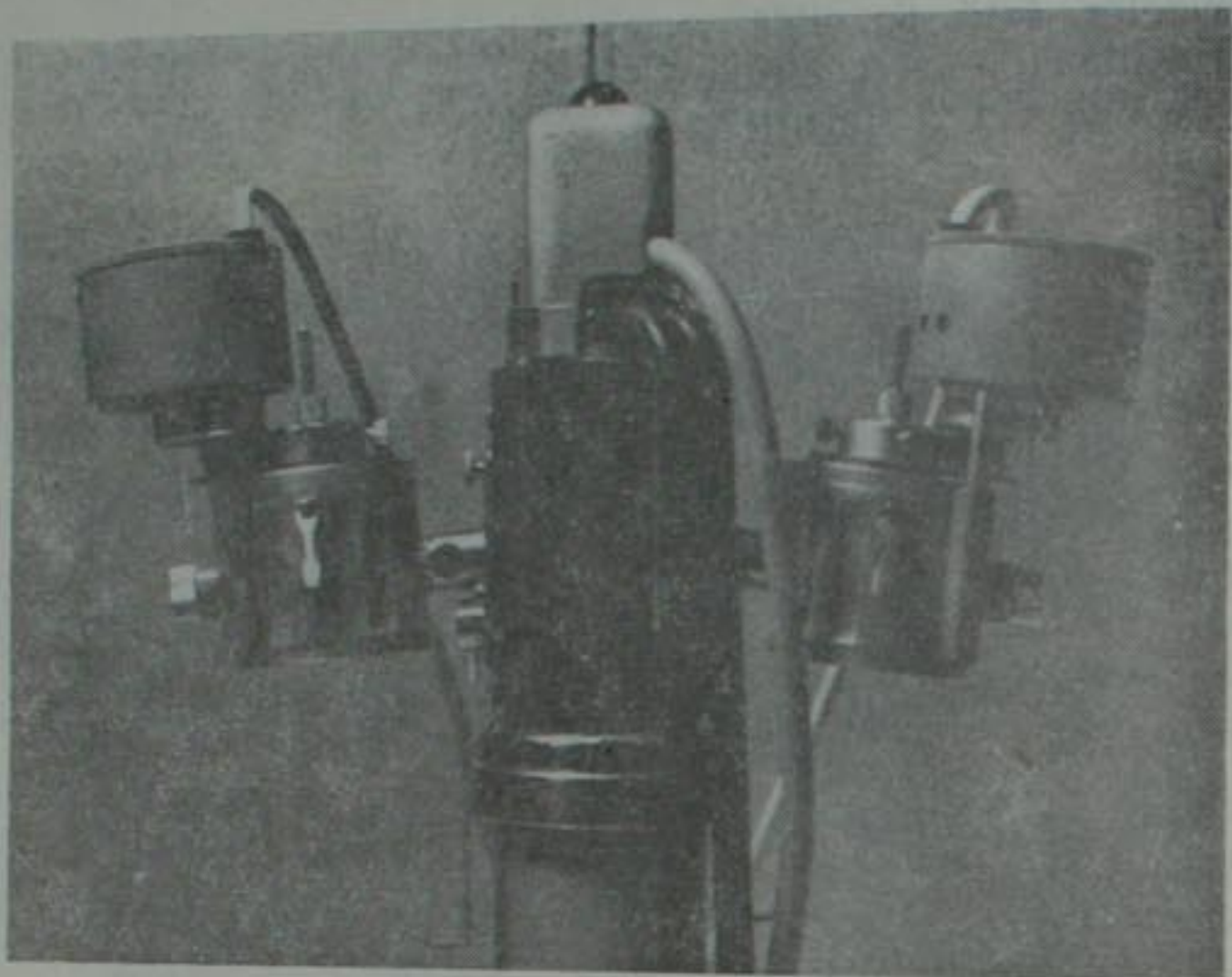

Figura 2

Examinându-se cu același aparat particulele recoltate în timpul cercetării la fața locului din conducta de azbociment spartă, s-a stabilit că au aceeași compoziție. (fig. 3).

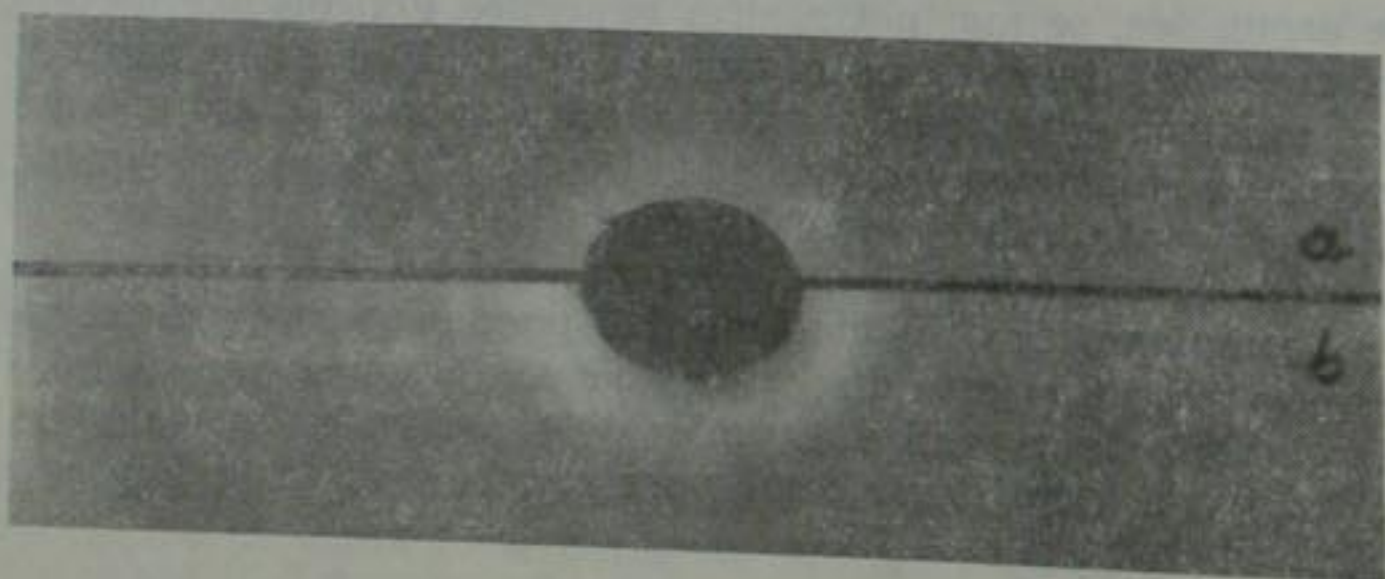

Figura 3

Nu doresc totuși să las impresia cititorilor că mijloacele și metodele criminalistice ar fi un „factotum” în privința identificării infractorilor. Criminalistica joacă însă un rol important în domeniul activității judiciare. Atunci când există un cerc de bănuți, identificarea vinovatului se poate face cu ajutorul expertizelor.

Întrebare : Dar când nu există un cerc de bănuți ?

Răspuns : În aceste cazuri identificările pot fi realizate cu ajutorul cartotecilor criminalistice, după amprentele digitale, după semnalmente, fire de păr, scris, voce etc.

În cadrul institutului își mai desfășoară activitatea un serviciu de **tactică și metodică criminalistică**. Acesta concepe și redactează metodologiile de cercetare în funcție de specificul infracțiunii. Materialele realizare vor fi deosebit de utile pentru îmbunătățirea și perfecționarea activității de cercetare penală, uneori chiar a organelor de cercetare penală ale securității. De exemplu, nu de mult, a apărut metodologia cercetării incendiilor, care este de natură a îmbunătăți și activitatea de cercetare a actelor de diversiune, ori de sabotaj, produse prin incendii.

Aș vrea să se rețină însă un aspect foarte important : nu este **suficient să avem aparatură modernă, diverși specialiști și experți bine pregătiți**. Este absolut obligatoriu ca și ofițerii care fac cercetarea la fața locului să manifeste probitate profesională și o exigență corespunzătoare.

Urme cât de mici pot fi expertizate în cadrul serviciului fizică și chimie judiciară, unde poate fi făcut să vorbească un fir de nisip, o urmă de vopsea invizibilă cu ochiul liber, cenușa unui incendiu etc. Dar dacă firul de nisip a ajuns în manșeta pantalonului în timp ce cadavrul era transportat de ofițerii care fac cercetarea — datorită lipsei lor de atenție — vă dați seama că degeaba mai pierdem timpul. Ba chiar — și asta e și mai grav — se poate ajunge la compromiterea muncii de expertizare științifică, la rezultate împotriva realității, a adevărului, cu toată tehnica noastră modernă.

Întrebare : Venind spre dumneavoastră, am văzut pe una din ușile cu-
loarului un semn simbolic ce trezește automat neliniște.

Răspuns : A, da. Laboratorul unde se lucrează cu raze „X” și raze gama. Se fac cercetări și expertize foarte importante, cum ar fi : determinarea compoziției chimice a aliajelor și a caratajului, se pot pune în evidență seriile pilite de pe metale, se poate preciza compoziția și genul diferitelor substanțe. Acolo este și aparatul de difracție despre care v-am vorbit, care poate stabili compoziția microurmilor cu ajutorul razelor X. Tot cu acest aparat se poate, de exemplu, determina dacă metalul din care au fost turnate două monede false — găsite una la Oradea și cealaltă la Constanța — are aceeași compoziție.

Întrebare : Reveniți mereu la probleme de miliție. De ce ?

Răspuns : Pentru că institutul a fost profilat pină nu de mult pe probleme specifice infracțiunilor ce intră în competența materială a miliției. Adevărul e că, spre deosebire de ofițerii de securitate, ofițerii de miliție au solicitat mai mult efectuarea de expertize. Au cerut și s-au realizat laboratoare în care să fie elucidate științific anumite aspecte ale activității de cercetare penală. Sigur că latura informativ umană este și va rămâne cea principală. Dar sint situații — și în viitor cred că vor fi tot mai multe — când este absolut necesar ca

această latură să fie completată (pentru probarea vinovăției mai ales) cu cea tehnico-științifică, a cercetărilor de laborator, a expertizelor făcute de specialiști asupra urmelor și a celorlalte mijloace materiale care au legătură cu săvârșirea unei infracțiuni.

Intrebare : În perspectivă, ce laboratoare urmează a mai fi înființate, față de ceea ce există la ora actuală ?

Răspuns : Trebuie în primul rând pus la punct laboratorul de antropologie, de care v-am vorbit deja, apoi un laborator de identificare după voce — care este poate cel mai necesar —, un complex de cartoteci menite a servi identificării de gen și individuale a persoanelor și a obiectelor incriminate (balistică, scriptotecă, mașini de scris, monezi și bancnote false etc.).

Intrebare : Cind credeți că vor intra în funcțiune toate acestea, pentru ca ofițerii noștri să poată beneficia de aportul lor ?

Răspuns : Până la sfârșitul anului trebuie să fie gata.

Intrebare : În încheiere, v-aș ruga să ne spuneți : Ce sectoare ale institutului dumneavoastră nu au fost încă, dar ar putea fi foarte solicitate, de ofițerii din aparatul de securitate ?

Răspuns : Pe linie de contrainformații economice, cred că toate laboratoarele noastre ar putea să-și aducă o contribuție reală la cercetările efectuate în cazurile suspecte de diversiune, ori de sabotaj și chiar de subminare a economiei naționale. Ar intra aici identificarea explozivilor folosiți, analiza unor substanțe incendiare, a cenușii, a obiectelor care au servit la săvârșirea faptei infracționale și multe altele. Dar și pe celelalte linii de muncă pot fi solicitate expertize, de pildă, pentru stabilirea vechimii unei cerneli, a compoziției unei hirtii, a autenticității unui document, a seriei șterse de pe o armă. Practic nu există limite de utilizare. Nu există urme fără însemnătate. Rămâne un singur lucru de făcut : ca ofițerului ce desfășoară urmărirea informativă sau penală „să-i vină ideea” de a valorifica, de a exploata orice indiciu mărunț, care poate deveni prețios mai târziu, în fața instanțelor de judecată.

Intrebare : E deci o chestiune foarte simplă : să-ți vină ideea !

Răspuns : Da ! Să nu uităm însă ce spuneam cu firul de nisip ajuns în pantalonul victimei din neglijența ofițerului care face primele cercetări. Deci, după ce-ți vine ideea, trebuie să știi și cum să n-o compromiți...

N. T.

ASIGURAREA CONTRAINFORMATIVĂ A GĂRZILOR PATRIOTICE

Ca parte componentă și de mare însemnătate a sistemului nostru militar, gărzile patriotice dovedesc, prin întreaga lor activitate, devotamentul față de patrie, hotărîrea nestrămutată de a înfăptui politica Partidului Comunist Român, fiind gata să îndeplinească misiunea de a apăra cuceririle socialiste ale poporului.

Experiența de până în prezent a arătat că în organizarea, dotarea, instruirea și acțiunile de luptă ale gărzilor patriotice se face simțită existența unor *particularități*, pe care șefii unităților de securitate trebuie să le aibă în vedere permanent, spre a se realiza principala sarcină a organelor noastre : prevenirea.

Pentru realizarea acestui deziderat este necesară o bună cooperare dintre ofițerii de contrainformații militare ce răspund de statele majore ale gărzilor patriotice și ofițerii din inspectorate ce răspund de obiectivele economice și localitățile rurale.

Evidențiem în special unele rezultate bune obținute pe linia *prevenirii pătrunderii în gărzile patriotice a unor elemente necorespunzătoare* la municipiul București și în județul Constanța, unde, datorită unei bune cooperări, s-a reușit ca, în anul 1972, să se documenteze activitatea negativă a unui număr de patru persoane din Statul Major al gărzilor patriotice. Fiind sesizate organele de partid, s-au luat imediat măsuri de scoatere a respectivelor persoane din funcțiile pe care le dețineau.

În cele ce urmează, ne propunem să reținem atenția asupra necesității organizării în viitor a unei mai bune cooperări, în primul rînd pe linia supravegherii informative generale — folosindu-se în acest sens rețeaua informativă existentă în întreprinderi, instituții, organizații economice sau localități rurale, unde sînt organizate unități și subunități de gărzi patriotice — cu scopul de a cunoaște și semnaliza aspecte ce interesează organele noastre, în mod deosebit pe linia *asigurării securității documentelor secrete, a planurilor de acțiune și concepției de luptă în situații deosebite*. Ridicăm această problemă, pentru că, pînă la data actuală, din cadrul unor întreprinderi unde sînt constituite gărzi patriotice — ca urmare a neglijenței și lipsei de control — au dispărut un număr de 17 documente cu caracter secret. Aceste documente puteau, într-un mod sau altul, să ajungă la persoane străine, care manifestă interes pentru probleme de acest gen.

Spre exemplificare, redăm cazul „Odobești”, care se referă la dispariția de la Statul Major al gărzilor patriotice Vrancea a unui document secret ce se referă la „acțiunea gărzilor patriotice, în cooperare cu mari unități ale Ministerului Apărării Naționale, pentru apărarea unor direcții importante”.

În toamna anului 1972 a avut loc o aplicație de cooperare a gărzilor patriotice din județul Vrancea. După aplicație, șeful de stat major a întocmit un material cu aspectele rezultate din organizarea și desfășurarea aplicației, cit și cu învățăminte pentru viitor. După analiza care a avut loc, materialul a dispărut în împrejurări necunoscute.

În urma măsurilor întreprinse, în cooperare cu Inspectoratul județean Vrancea, s-a stabilit că șeful de stat major nu respectase instrucțiunile de întocmire și de minuire a documentelor secrete, în sensul că nu a înregistrat documentele întocmite și nu a făcut controlul lor imediat după terminarea aplicației. Ca urmare, documentul fusese pus printre alte documente nesecrete și distruse de către însuși șeful de stat major. În acest caz, lipsuri a manifestat și ofițerul de contrainformații militare, care nu a raportat comandantului imediat după aplicație necesitatea de a se face control la documentele secrete folosite.

O a doua problemă, ce necesită foarte multă atenție, este aceea a *asigurării securității armamentului, a explozivilor și munițiilor folosite de către gărzi patriotice*.

Tot practica muncii a dovedit că există o serie de elemente rău intenționate care încearcă — și uneori reușesc — să sustragă armament și muniție din dotarea gărzilor patriotice. Semnificativ în acest sens este

cazul „Zamfir” — din comuna Dobra, județul Hunedoara, petrecut la sfîrșitul anului 1971 — constînd în dispariția unei puști mitralieră.

Cercetările întreprinse au scos în evidență, în primul rînd, gravele încălcări ale ordinului din partea ofițerului instructor de la gărzile patriotice, care nu s-a deplasat personal să ridice armamentul, ci a dat ordin, în acest sens, șefului de post din comuna respectivă. La rîndul său, șeful de post a dat arma, pentru a fi transportată la sediu, unor oameni care se găseau sub influența alcoolului, oameni pe care îi cunoștea cu antecedente penale. Aceștia afirmă că în drum spre sediu s-au oprit și au mai băut în continuare, pînă la urmă nefiind în stare să spună ce s-a făcut cu arma care le fusese încredințată. Este demnă de reținut, ca un fapt grav, și lipsa de cunoaștere operativă de către ofițerul de contrainformații a situației de fapt și neraportarea ei la timp organelor superioare. Ca urmare, cu toate măsurile întreprinse, pînă în prezent, pușca mitralieră nu s-a găsit.

Un alt caz este cel al numitului „Horsth” din Timișoara, care, intrînd în relații cu un luptător din gărzile patriotice, după mai multe întîlniri și discuții „la un coniac”, i-a propus acestuia „să-i procure” un pistol, afirmînd că i-ar fi necesar „într-o excursie, pe care urmează să o facă la o peșteră”.

Sesizat la timp, ofițerul de contrainformații a luat măsuri de verificare și documentare, trecînd ulterior la avertizarea celui în cauză.

În același context se înscrie și cazul numitului „Zodian Vasile”, luptător în gărzile patriotice din județul Vâlcea. În luna august 1972, se primise o semnalare din care rezulta că la o cantină din Rîmnicu-Vâlcea s-ar găsi un pachet cu tuburi de cartușe Z-B., lăsat de un individ necunoscut, pentru a fi predat maiorului T. M., din Statul Major al gărzilor patriotice Vâlcea, sau plutonierului S. G.

Verificîndu-se semnalarea, s-a stabilit că într-adevăr exista un pachet cu tuburi de cartușe la responsabilul cantinei, însă acesta declară că nu cunoaște persoana care i le-a dat. De asemenea, ofițerul și subofițerul au declarat că nu ar cunoaște nimic despre pachetul cu cartușe.

Aceasta fiind situația, în cooperare cu organele Inspectoratului județean Vâlcea, s-au luat măsuri informativ-operative, în urma cărora s-a stabilit: cele 169 tuburi din pachet aparțineau pădurarului „Zodian Vasile”, care le procurase în anii anteriori de la tragerile cu gărzile patriotice și le trimesese militarilor respectivi, pentru a le schimba pe cartușe; și le trimesese militarilor respectivi, pentru a le schimba pe cartușe; pădurarul „Zodian Vasile” deținea la domiciliu, în mod ilegal, o armă

Z.B. Desigur, cel în cauză a fost judecat și condamnat pentru deținere ilegală de armament, iar ofițerul și subofițerul au fost pedepsiți pe linie de comandă.

Încercarea aceasta nu este unică. Prin măsurile informative și controalele efectuate în cooperare cu inspectoratele de securitate județene ale Ministerului de Interne, s-a prevenit intenția și a altor elemente — în special pădurari și paznici — de a sustrage muniție cu ocazia efectuării de către membri ai gărzilor patriotice a unor trageri în poligoane. Astfel, au fost descoperite un număr de 15 persoane, în timp ce încercau să comită asemenea acte.

Este necesar, în sfârșit, să se acorde o mai mare atenție, decît pînă în prezent, asigurării contrainformative a unor activități organizate de către statele majore ale gărzilor patriotice în cooperare cu unități ale Ministerului Apărării Naționale și Ministerului de Interne (aplicații, parăzi militare) unde se folosesc documente secrete și tehnică de luptă.

Instructive și pline de învățăminte în acest sens au fost măsurile întreprinse pe raza județelor: Brăila, Galați și Bacău, la aplicațiile tactice ale gărzilor patriotice, din toamna anilor 1971 și 1972, unde, pe baza unor planuri bine întocmite, cu sarcini precise pentru fiecare ofițer de securitate, s-a reușit să se prevină pierderea de armament și documente secrete, s-au descoperit „elementele de diversiune” care acționau în zona aplicației, s-a prevenit desconspirarea caracterului aplicației și s-a reușit să se cunoască în bune condiții situația operativă din unitățile luptătoare, cît și din zona de aplicație.

O activitate deosebită apreciem necesar a fi desfășurată de către organele inspectoratelor județene și ofițerii de contrainformații militare pe linia cooperării în situații legate de asigurarea securității personale a conducătorilor de partid și de stat, în timpul deplasărilor prin diferite județe ale țării, desfășurării mitingurilor și demonstrațiilor, la care participă atît unități sau subunități militare, cît și gărzi patriotice.

În astfel de ocazii este necesar a se verifica și cunoaște situația fiecărui militar sau luptător din gărzile patriotice care participă în gărzile de onoare sau alte activități ordonate, pentru a nu da posibilitatea să pătrundă în aceste formații elemente ce ar putea intenționa să întreprindă acțiuni necugetate.

Plecînd de la rolul gărzilor patriotice în sistemul de apărare a țării, de la sarcinile organelor securității de a preveni activitățile îndreptate împotriva capacității de apărare a R. S. România, se desprinde necesitatea ca în viitor să se manifeste o mai strînsă conlucrare între ofițerii de securitate ce lucrează în obiectivele economice unde sînt constituite gărzi patriotice și ofițerii de contrainformații care răspund de statele majore ale acestora.

Colonel Foca BUBURUZAN

Vă prezentăm cazul :

„TROCAN”

Neglijență, incompetență sau acțiune premeditată ?

În august 1972, informatorul „Georgescu” ne semnala că inginerul „Trocan” dintr-o întreprindere de comerț exterior încheiase cu cîteva zile în urmă un contract cu o firmă vest-germană pentru importul unor utilaje, în defavoarea statului român. Se menționa că „Trocan” a putut încheia acest contract care aducea prejudicii economiei naționale, datorită și influenței de care se bucura în rîndul șefilor săi profesionali.

Pentru întreprinderea unor măsuri informativ-operative complexe se impunea verificarea de urgență a informației. În consecință, maiorul Tudor Alexandru împreună cu șeful său au avut o întîlnire cu „Georgescu”, spre a se stabili dacă nu cumva la mijloc este vorba de o invidie, avînd în vedere că obiectivul făcea dese deplasări în străinătate.

Cu această ocazie, informatorul a arătat cu multă obiectivitate modul cum a fost încheiat contractul, faptul că din studiul ofertelor comparative rezulta cu certitudine că partea română fusese dezavantajată. El nu a putut preciza dacă „Trocan” a dovedit incompetență, superficialitate sau neglijență în perfectarea acestui contract sau a urmărit alte scopuri.

Cu sprijinul lui „Georgescu”, organele noastre au intrat în posesia dosarului cu toate documentele referitoare la contractul menționat. Din studiul acestor documente rezulta clar că utilajele oferite de o firmă americană erau mai bune, iar costul lor era mai scăzut. Dacă s-ar fi purtat tratative cu această firmă probabil că s-ar fi obținut un preț și mai scăzut față de oferta inițială.

În această situație, în fața grupului

de ofițeri ai Inspectoratului municipiului București care urma să lucreze cazul se pune problema dacă „Trocan” încheiase acest contract dezavantajos, ca urmare a lipsei de competență, a superficialității sau a unei acțiuni premeditate.

Verificând cu atenție în evidențele operative, ofițerii au constatat că, cu câțiva ani în urmă, „Trocan” mai fusese semnalat că se ocupă cu afaceri ilicite, dar aceste semnalări n-au

fost fructificate. O informație de ultim moment menționa că „Trocan” ar pretinde unui comerciant italian 15 000 dolari pentru a-i aranja încheierea unui contract. În urma analizei acestor date și a altora, obținute din primele verificări, s-a tras concluzia certă că „Trocan” nu este un element incompetent sau superficial, ci acționează cu premeditare în interes personal și împotriva intereselor țării.

Acțiunea intră într-o nouă fază

Prevenirea comiterii unor noi infracțiuni, pe de o parte, și documentarea activității de subminare a economiei naționale, desfășurată de „Trocan”, pe de altă parte, au fost cele două direcții ale activității grupului de ofițeri în această nouă fază a acțiunii. „Trocan” îndeplinea o funcție de răspundere în cadrul activității de comerț exterior, purta tratative cu zeci de reprezentanți ai firmelor străine, făcea dese deplasări în străinătate, încheia contracte, se afla deci în plină activitate. Această situație obliga la întreprinderea unor măsuri eficiente care să prevină încheierea unor contracte dezavantajoase statului nostru și, într-un timp cât mai scurt, să se pună capăt activității lui infracționale.

Încă de la început s-a stabilit ca toate măsurile să fie întreprinse cu respectarea celor mai severe reguli de conspirativitate, astfel încât „Trocan” să nu sesizeze că se află în atenția organelor noastre. În acest sens, în luna noiembrie s-a hotărât să nu se împiedice plecarea lui „Trocan” în

Iran, unde urma să ducă tratative comerciale. De asemenea, în decembrie 1972 i s-a permis lui „Trocan” să facă o deplasare în R.F.G. pentru a purta tratative cu unele firme.

În același timp informatorul „Georgescu” a fost instruit să uzeze de toate drepturile funcției pe care o îndeplinește pentru a nu permite încheierea nici unui contract care dezavantajează partea română. El a fost instruit de asemenea asupra modului cum să acționeze pe lângă „Trocan” și să ne informeze cu cele mai mici amănunte din activitatea lui. Ceilalți informatori au primit sarcini în raport de posibilități, având ca obiectiv principal prevenirea unor afaceri comerciale dezavantajoase.

Concomitent cu folosirea rețelei informative au fost întreprinse măsuri de verificare și prin mijloace speciale.

Materialele obținute de la rețeaua informativă și prin mijloacele speciale evidențiau cu pregnanță că obiectivul își continuă activitatea îndreptată împotriva statului nostru.

Se propune arestarea lui „Trocan”

În seara zilei de 21 noiembrie 1972, „Trocan” este contactat în secret de un comerciant străin. După ce se recunosc de la distanță, în fața hotelului „Athenée Palace” și își fac semne discrete, „Trocan” pornește înainte pe străzi și comerciantul după el. După circa 15 minute de mers pe jos, în momentul când au ajuns pe o stradă mai dosnică, lângă Stadionul „Dinamo”, filorul observă că „Trocan” încetinește pasul și este ajuns de comerciantul străin. Între „Trocan” și comerciant au loc discuții cu gesticulari. După 20—25 minute de discuții, comerciantul îi predă lui „Trocan” o servietă neagră după care se despart. „Trocan” se duce acasă, iar comerciantul la hotel.

Un ofițer filor informa că ar fi văzut când „Trocan” a scos ceva din buzunar și i-a predat comerciantului, dar aflându-se la distanță n-a putut distinge ce anume i-a predat.

Noaptea de 21/22 noiembrie a fost pentru noi o noapte albă. S-au emis multe idei și ipoteze. S-a tras concluzia că în servietă se afla, probabil, vreo sumă de bani sau cadouri ori poate chiar și una și alta, că „Trocan” i-a transmis străinului informații cu privire la prețurile ofertelor în concurență, în vederea tratativelor oficiale de a doua zi. S-a emis de asemenea părerea că „Trocan” ar putea să înstrăineze servieta, iar comerciantul să distrugă notița. A fost analizată fiecare pagină din dosarul de urmărire informativă,

s-au analizat cu atenție probele materiale din dosar și s-a tras concluzia că nu sînt suficiente pentru arestare. S-a emis totuși părerea că prin reținerea lui „Trocan”, măcar pentru 24 de ore, s-ar putea obține noi probe. Ideea călăuzitoare era să se prevină cu orice preț încheierea unui nou contract dezavantajos.

În dimineața zilei de 22 noiembrie 1972, a fost convocată o ședință la conducerea inspectoratului, cu participarea reprezentanților Direcției de cercetări penale, Direcției de contraspionaj și a Direcției de contrainformații economice. Pe baza referatului prezentat de șeful serviciului, s-au discutat câteva ore dacă este bine sau nu ca „Trocan” să fie arestat. În final, s-a concluzionat să se continue acțiunea și s-a stabilit modul cum să se acționeze pentru a se preveni încheierea unui contract dezavantajos. De asemenea, s-au stabilit măsuri concrete pentru ca orice mișcare a lui „Trocan” să fie controlată. Grupa de ofițeri a fost dotată cu toate mijloacele specifice, necesare muncii și au fost sensibilizate și alte organe specializate ca în timpul cel mai scurt activitatea infracțională a lui „Trocan” să fie curmată. Prin intervenția acoperită a organelor noastre, tratativele la întreprinderea de comerț exterior au fost amânate — partea română nu a acceptat prețul comerciantului. Beneficiarul însă (M.A.I.A.A.) reclama urgentarea importului de utilaje.

Tratatativele s-au succedat cu repeziciune cu mulți alți comercianți, iar „Trocan” continua să se întâlnească în secret cu unii dintre aceștia, în vreme ce noi căutam cu febrilitate corpuri delictive, probe materiale demascatoare. Se impunea în mod imperios pătrunderea în locuința lui „Trocan”. O primă combinație informativ-operativă, nu tocmai bine organizată, face să eșueze pătrunderea în locuința lui „Trocan” (soția obiectivului s-a îmbolnăvit și nu a plecat la serviciu). S-a organizat a doua combinație, mai minuțios concepută, când s-a prevăzut trimiterea obiectivului în interes de serviciu, într-un județ, a soției în alt județ, a fiului la Palatul Pionierilor (se afla în vacanță), iar femeia de serviciu la plimbare cu un informator. Vecinii de apartament ai obiectivului au fost asigurați în alte locuri și astfel s-a putut acționa degajat.

Percheziția secretă ne-a edificat în mare măsură asupra vinovăției urmăritului, deoarece s-au găsit multe lucruri străine, servieta neagră, un geamantan încuiat în care se aflau însemnate sume de bani românești și străini, stilouri, ceasuri și alte obiecte din aur. De asemenea, s-au găsit multe cărți de vizită și adrese ale unor cetățeni străini.

Ulterior, când percheziția secretă s-a repetat, s-a constatat lipsa unora

dintre obiecte. S-a tras concluzia că obiectivul începe să le ascundă. Paralel, mai multe percheziții secrete s-au efectuat la comercianți străini, cu care ocazie s-au descoperit lucruri interesante. Reține atenția însă raportul unui comerciant către directorul firmei pe care o reprezenta, în care arăta că „Trocan” pretinde 30 000 D.M., pentru a-i facilita încheierea contractului. S-au mai găsit și alte documente din care rezulta că același comerciant, la o altă dată, făcându-și în agendă unele calcule, a inclus în prețul utilajelor ce urmau să fie livrate în România și cheltuielile făcute pentru cumpărarea cadourilor, consumația plătită la restaurante unor persoane, precum și comisionul pretins de „Trocan”.

Concomitent cu efectuarea perchezițiilor secrete, folosirea rețelei informative precum și a mijloacelor speciale, s-au studiat și analizat în secret mai multe dosare cu contractele încheiate de „Trocan” cu unele firme occidentale.

Nu ne propunem să descriem modul cum proceda „Trocan” la încheierea contractelor. Precizăm doar că „Trocan” a încălcat multe reguli de comerț, cu concursul nemijlocit al șefilor „miopi”, aducând astfel prejudicii economiei naționale de aproximativ 6 milioane lei.

Flagrantul

Luând cunoștință de probele materiale administrate, conducerea inspectoratului a hotărât pregătirea dosarului și înaintarea lui la Direcția de cercetări penale, pentru începerea

urmăririi penale. În același timp au fost luate măsuri ca, în cazul unui flagrant, „Trocan” să fie reținut.

Între timp am fost informați că pe data de 2 ianuarie 1973 urmează să

sosească în țară comerciantul vest-german care-i predase lui „Trocan” servieta neagră în seara de 21 noiembrie 1972. S-au luat în consecință o mulțime de măsuri, atât asupra lui „Trocan” cit și asupra comerciantului străin, stabilindu-se în amănunt momentul și modul de acțiune al reținerii lui „Trocan” și a comerciantului în cazul flagrantului.

S-a comis cu toate acestea și o greșală, când s-a hotărât ca „Trocan” să fie filat începând cu data de 3 ianuarie 1973, considerându-se că va fi suficient filajul asupra comerciantului străin. Faptele au dovedit că „Trocan”, potrivit înțelegerii stabilite în decembrie 1972, în R.F.G., s-a întâlnit cu comerciantul chiar în ziua de 2 ianuarie, iar echipa de filaj nu a sesizat această întâlnire. Ulterior s-a stabilit că în ziua de 2 ianuarie 1973, „Trocan” nu a ajuns la înțelegere cu comerciantul asupra comisionului, ceea ce a impus venirea directorului firmei pe 5 ianuarie 1973, urmînd ca pe 6 ianuarie 1973 să aibă loc tratativele oficiale. După același procedeu, în jurul orei 20,00 „Trocan” s-a salutat de la distanță cu comerciantul străin, și-au făcut semn discret și au plecat în direcția Stadionului „Dinamo”, el înainte și comerciantului la 30—40 metri în urma lui. Pe o stradă mai întunecoasă, „Trocan” a încetinit pasul, iar comerciantului l-au ajuns din urmă și au început „tratativele”. După discuții aprinse, directorul firmei i-a predat lui „Trocan” un teanc de bancnote (7 000 D.M.) și o sacoșă cu un costum de haine.

Conform planului stabilit, s-a acționat prompt pentru reținerea grupului, care a fost condus la cea mai apropiată secție de miliție, unde s-au făcut separat primele cercetări. „Trocan”, vrînd parcă să-și confirme calitatea de escroc, încearcă să introducă sub bancheta mașinii cei 7 000 D.M., dar ofițerul filor care îl însoțea l-a atenționat să pună banii la loc în buzunar.

Înainte de a încheia acest articol, menționăm că la percheziția domiciliară s-au găsit la „Trocan” însemnate sume de bani românești și valută, obiecte din aur și argint, mari cantități de îmbrăcăminte și încălțăminte — toate de proveniență străină.

Din prejudiciul de 6 milioane lei cauzat economiei naționale s-au recuperat 814 691 D.M.; 20 521 dolari; circa 150 000 lei, precum și bunuri în obiecte de îmbrăcăminte, bijuterii, ceasuri din aur și altele, a căror valoare a fost estimată la aproximativ 400 000 lei.

De asemenea, s-a prevenit încheierea a 5 contracte în fază de finalizare, care puteau să aducă prejudicii economiei naționale de peste zece milioane lei.

Așa s-a încheiat „carierea” inginerului „Trocan” în afacerile sale ilicite cu reprezentanții unor firme străine în seara zilei de 5 ianuarie 1973. Pentru faptele comise, „Trocan” a primit pedeapsa capitală. Recursul pe care l-a făcut a fost respins, pedeapsa rămînînd definitivă.

Colonel Vasile CRĂCIUNOIU

O SARCINĂ
DE MARE
RĂSPUNDERE

APĂRAREA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ

Dintotdeauna, cercetarea științifică valoroasă a stîrnit interesul serviciilor de spionaj. Expresii ca : „trustul creierului“, „importul de inteligență“, „comerțul de materie cenușie“ nu mai sînt azi pentru nimeni simple construcții stilistice, utilizate în presa de scandal, ci realități cu corespondențe foarte precise în activitatea diurnă a serviciilor de spionaj și a altor cercuri străine.

În acest context, faptele demonstrează că cercetarea științifică românească nu a rămas nici ea în afara acestor interese. După cum este știut, știința românească a făcut pași însemnați, mai ales în ultimii ani, ca

urmare a atenției de care s-a bucurat și se bucură din partea conducerii de partid și de stat, care a asigurat toate condițiile în vederea optimizării raportului dintre principalele sale componente : cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă. Măsurile de reorganizare din acest domeniu urmăresc stimularea cercetării cerute de practica productivă, tocmai pentru a limita importul de licențe străine și, implicit, a reduce efortul valutar al statului.

Sarcina organelor de securitate de a apăra oamenii de știință și activitatea lor este ușurată de măsurile organizatorice luate la locul de

muncă al acestora, în baza unor acte normative *).

Căile, mijloacele și procedeele folosite pentru contactarea cercetătorilor români în scopul racolării sau cunoașterii rezultatelor activității lor, sînt tot mai numeroase ; în parte, ele fiind favorizate, în ultimul timp, de deseplasări pe care oamenii de știință le fac peste hotare cu diverse ocazii : specializări, conferințe, simpozioane, cît și de sosirea în țara noastră, pe aceeași cale, a unor străini.

Calea cea mai simplă — din păcate și cea mai frecvent întilnită — este însă exploatarea lipsei de vigilență a unor cercetători sau, în unele cazuri, a atitudinii de lăudăroșenie a unora (care vor ca, în acest mod, să se facă mai repede cunoscuți în străinătate). Unii cercetători vorbesc străinilor, cu care vin în contact, despre activitatea lor, despre rezultatele la care au ajuns, fără a se gîndi că relatările lor sînt trecute în fișe de observații, că... pe baza acestor fișe, mai tîrziu, se va acționa asupra lor, uneori chiar prin șantaj.

Cu toate acestea, organele noastre nu au desfășurat totdeauna o susținută activitate contrainformativă cu

*) Astfel, cercetătorii care pleacă în străinătate sînt instruiți de persoane competente din conducerea institutului în care lucrează, asupra eventualelor încercări la care ar putea fi puși din partea unor persoane interesate din străinătate și modul cum să se comporte în astfel de situații sau în alte împrejurări ; în străinătate nu pot fi trimise spre publicare decît materiale care mai întîi au fost publicate la noi în țară (cele nepublicate în țară, pot fi trimise în străinătate numai cu aprobarea conducerii institutului) ; în sfîrșit, prelucrarea cu toți cercetătorii a legilor care reglementează apărarea secretului de stat și modul de stabilire a relațiilor cu străinii a contribuit la sporirea vigilenței oamenilor de știință.

asemenea oameni. Este drept, contactarea oamenilor de știință este mai dificilă, un astfel de contact presupunînd o minuțioasă pregătire asupra problemelor de securitate ce vor fi abordate în discuție cu ocazia contactării, dar și o bună cunoaștere din partea ofițerului a rezultatelor pe care respectivul om de știință le-a obținut în activitatea sa. La acestea, în unele cazuri, se adaugă unele sensibilități din partea celor contactați care trebuie neapărat avute în vedere. Dar poate fi aceasta o scuză în fața realităților confirmate de viață care atestă că de la simplele lăudăroșenii de care vorbeam și pînă la șantaj și racolare nu mai este decît un pas ? Un pas nici prea lung și nici prea greu...

Cum pot începe însă aceste racolări despre care se discută mult ?

Uneori prin crearea celor mai „inofensive“ relații de apropiere cu anumiți cercetători, pentru ca apoi, evoluția acestor relații să ducă la obținerea datelor ce interesează, de cele mai multe ori secrete.

De exemplu, un membru al unei ambasade străine, care vine des în țara noastră, a solicitat în repetate rînduri să viziteze un institut al Academiei R.S.R. unde se lucrează cu date secrete din domeniul economic și cu hărți militare. Cu prilejul fiecărei vizite, cel în cauză, canaliza, în mod abil, discuțiile spre probleme la care el, ca străin, nu avea acces. Nu lipseau din recuzita sa de procedee nici stimularea interlocutorilor prin „mici atenții“.

Văzînd că nu poate obține totuși ceea ce îl interesa, străinul a recurs la alt procedeu : a invitat un număr de șase cercetători la locuința unui membru al ambasadei. A găsit chiar și un pretext : sărbătorirea unei aniversări.

Sesizați la timp de rețeaua informativă, am putut acționa prin directorul institutului, care le-a atras atenția cercetătorilor invitați asupra adevăratelor intenții ale amfitrionilor lor.

Nu de fiecare dată însă scopul acestor relații de apropiere și cunoaștere este neapărat — sau numai — acela de obținere a unor date secrete; poate fi și studierea unui eventual candidat.

Astfel, un om de știință de mare valoare în domeniul matematicii, cu o funcție importantă în cadrul Academiei R.S.R., a fost contactat la locul său de muncă de doi membri ai ambasadei unui stat capitalist. Și aceasta, doar pentru faptul că savantul român, la invitația forului de știință omolog, urma să facă o vizită în respectivul stat. Cei doi s-au arătat vădit interesați de perioada eventualei vizite, de obiectivele pe care savantul român ar dori să le vadă. Cu această ocazie ei i-au sugerat acestuia extinderea vizitei și într-o serie de localități, atât din sudul, cât și din nordul țării gazdă. Diplomații au făcut de mai multe ori referiri și la faptul că perioada afectată vizitei ar fi prea scurtă, dar că nu depinde decât de dorința interlocutorului de a o mări. S-au despărțit insistând să fie imediat informați asupra datei exacte când urmează să aibă loc deplasarea.

Dar asemenea contacte nu realizează doar diplomații.

În anul 1970, cu ocazia unei conferințe de mecanică, a sosit în țara noastră un specialist american, de origine chineză, cunoscut om de știință. Tot timpul, străinul s-a arătat preocupat să contacteze pe cei mai

valoroși specialiști români în domeniul mecanicii, cărora le vorbea despre „posibilitățile deosebite oferite de S.U.A. celor ce se ocupă cu cercetarea pe acest tărâm“, sugerându-le într-un mod voalat posibilitatea de a ajunge și de a lucra acolo.

O foarte bună posibilitate pentru serviciile de spionaj străine și cercurile economice și politice interesate de a exploata informativ sau de a-i determina pe specialiștii români să-și trădeze patria este **existența unor societăți-fundații**: „Humboldt“, „Sud-Est Institut“, „Goethe Institut“, „D.A.A.D.“, „Internationes“ ș.a. — despre care s-a scris pe larg în publicația „Securitatea“ — care acordă burse de specializare.

Amintim doar o practică a acestor societăți: după expirarea stagiului de specializare, foștilor bursieri li se cere să mențină contactul (fie și prin corespondență) cu societatea care le-a acordat bursa.

Mai mult, anul trecut, în țara noastră au venit doi membri din conducerea fundației „Humboldt“, care au intenționat organizarea unei întâlniri cu foști bursieri români ai fundației. Unele intenții și interese ale acestora au putut transpărea prin reproșuri aduse în discuții: faptul că, după înființarea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, au fost propuși ca bursieri mai mult simpli practicieni sau tehnicieni și mai puțin specialiști din cercetare; că, în majoritate, aceștia erau din București și foarte puțini din provincie. Ei au sugerat trimiterea cât mai multor propuneri de bursieri, pretextând că numai astfel pot beneficia de bursă și specializare cei „cu reale aptitudini pentru cercetare“. Această amabilitate nu este

greu de explicat: fiecare propunere trebuie însoțită de un dosar al candidatului în care este prezentată amănunțit activitatea lui profesională și socială. Respectivul dosar pot servi foarte bine ca prime date de studiu.

Alteori, pentru a-i determina pe anumiți specialiști de valoare să rămână în străinătate, cei interesați folosesc și metode mai puțin diplomatice.

Spre exemplu, către sfârșitul stagiului de specializare, un cercetător a primit o scrisoare anonimă, chipurile de la prieteni, prin care era „informat“ despre faptul că în țară, organele de partid și conducerea institutului au analizat activitatea lui și „supărați pentru aranjamentele sale din străinătate“, i-au desfăcut contractul de muncă, postul său fiind ocupat deja de o altă persoană. În ipoteza întoarcerii în țară, i se atrăgea atenția că nu va fi bine primit, ba chiar că va avea neplăceri, cel mai indicat lucru fiind acela de a rămâne în străinătate.

În alte cazuri, **ofertelor ce li se fac oamenilor de știință de a rămâne în străinătate li se adaugă anumite nemulțumiri ale cercetătorului**, fie legate de unele necazuri personale, animozități familiale etc., fie de natură profesională, ori toate la un loc.

Odată cunoscute asemenea date, sînt exploatare cu promptitudine și abilitate de către cei interesați, în vederea recrutării oamenilor de știință români aflați în străinătate. Următorul caz este semnificativ în acest sens:

Unui cercetător de valoare, membru corespondent al Academiei R.S.R., care solicitase în mod repetat să facă o călătorie în străinătate, i s-a dat

în 1971 aviz favorabil, iar acesta a refuzat să mai revină în țară.

Pentru justificarea hotărîrii sale, cel în cauză a trimis o scrisoare președintelui academiei. Tonul general al scrisorii arată că avem de-a face cu un element ostil, ceea ce explică de altfel și actul său. Dar din scrisoare rezultă și alte aspecte pe care merită să le reținem. Astfel, deși bun specialist, anumite persoane interesate, pe care în scrisoare, cercetătorul le numea „rivalii săi“, l-au împiedicat în mod sistematic să promoveze; rezultatele unor cercetări ale sale nu fuseseră apreciate, deși străinii au manifestat un permanent interes pentru ele; colectivul pe care-l conducea a fost mutat de la o instituție la alta, și el considera că aceasta s-a făcut în mod nejustificat. În sfârșit, cercetătorul locuia împreună cu mama, soția și fiul său, compozitor, într-o locuință necorespunzătoare. Desigur că în momentul cînd acestui om — care avea conștiința valorii sale — i s-a propus să rămână în străinătate, situația familială și de serviciu a contribuit și ea la luarea unei hotărîri.

Dacă însă organele de securitate ar fi cunoscut cele amintite, s-ar fi putut preveni rămînerea în străinătate a unui bun specialist în domeniul mecanicii fluidelor.

Necesitatea unei depline cunoașteri a tuturor împrejurărilor ce ar favoriza rămînerea în străinătate este, credem, convingător demonstrată și de exemplul de mai jos:

Cu puțin timp în urmă, printr-o hotărîre a Consiliului de Miniștri, s-a procedat la o redistribuire a specialiștilor din domeniul sănătății, fixîndu-se pentru fiecare unitate pendinte de Academia de științe me-

dicale, un anumit normativ de cadre. Excedentul de personal la acest normativ era repartizat în producție. În aceste condiții, conducerile unor institute au pus în afara normativului, în majoritate, persoane care se aflau la specializare în străinătate pe termene mai lungi. Este de presupus că, dacă respectivii specialiști ar fi aflat cele ce se intenționează în țară cu posturile lor, unii ar fi inclinat poate să rămână în străinătate. Sesizate de aceste lucruri, organele noastre au informat prompt conducerea Ministerului Sănătății, care a luat măsuri de remediere a unor asemenea deficiențe, rezultate din hotărârile conducerilor unor institute de cercetare medicală.

Apărarea unei teme de cercetare nu este încheiată însă, protejându-l numai pe autor sau pe inițiatorii acelei teme. Acțiunea trebuie urmată și completată de măsuri de prevenire a divulgării rezultatelor, mai ales atunci când se constată greutate în activitatea cercetătorilor respectivi, greutate ce i-ar determina „să apeleze la sprijinul” unor străini. Astfel, un colectiv de cercetare din cadrul Institutului de oncologie a reușit să sintetizeze un număr de substanțe chimice medicamentoase, cu o posibilă acțiune anticanceroasă. În scopul verificării substanțelor obținute, în mod obligatoriu, era necesară o testare a lor pe animale, într-un laborator special echipat. Acest laborator, după părerea unora, era greu de realizat, fiind costisitor.

„Intâmplător” despre aceste greutăți a aflat și un reprezentant al unei firme din S.U.A. care, în schimbul unei sume de bani, a solicitat o

„probă” din compușii respectivi pentru testare. Rezultatele, chipurile, ar fi urmat să fie patentate pe numele institutului nostru. Cunoscind operativ aceste aspecte, organele noastre au sesizat conducerea Ministerului Sănătății, care, după verificările întreprinse, a ajuns la concluzia necesității înființării laboratorului de testare, prevenindu-se astfel înstrăinarea unei cercetări românești în domeniul combaterii cancerului.

Locul unde se lucrează la o temă de cercetare cu caracter secret trebuie considerat de către organele noastre ca fiind un punct vulnerabil. Aceasta impune luarea unor măsuri de securitate, accentul punându-se pe crearea de rețea informativă în scopul cunoașterii și prevenirii intențiilor unor cercetători din acel loc de a divulga date secrete, cât și ale unor cetățeni străini de a intra în posesia unor astfel de date.

De o importanță majoră este și realizarea dezideratului ca un membru al unui colectiv de cercetare să cunoască numai o parte din ansamblul temei la care lucrează întreg colectivul, respectiv numai atât cât îi revine lui ca sarcină de serviciu.

Exemplele prezentate dovedesc, credem, necesitatea desfășurării de către ofițerii din problemă a unei activități de prevenire foarte complexe, operative, bazate pe o cunoaștere multilaterală a problemelor care se ridică în munca de cercetare, dar mai ales a oamenilor din aceste sectoare.

Vor fi astfel apărați oamenii de știință, inteligența românească, un capital de preț.

Locotenent-major Marin POPA

CUM NE VĂD EI

O scrisoare de dragoste...

Sediul Inspectoratului județean Ialomița. Mă aflu în fața unui tânăr brunet, cu ochi negri parcă melancolici, expresie gânditoare. Facem cunoștință: Este locotenentul major Gheorghe Buzdugă, pe care îl întreb direct, fără alte introduceri:

— Am auzit că sînteți în posesia unei interesante scrisori de dragoste.

— Da. Scrisoarea unei colaboratoare, acceptă interlocutorul meu și adaugă cu un zîmbet: Nu-i pentru mine însă. Este a ei, de la un prieten. Mi-a oferit-o.

— De ce?

— E o poveste mai lungă... O recutasem nu cu mult înainte de întimplarea cu scrisoarea; o recrutare obișnuită, fără nimic deosebit. Apoi, prin martie, n-a venit la întîlnirea stabilită, nici la cea de control. Am bănuț că este ceva, e o fată tînără, elevă în ultimul an la liceu, „vîrstă periculoasă”, zîmbește iarăși interlocutorul meu. După aceea, m-a căutat ea într-o zi, ne-am întîlnit și a început cu o mărturisire. Nu păruse foarte afectată de recrutare, dar în realitate, în realitate... totul i se păruse atît de nou, își pusese o mie de întrebări, în fine, pînă la urmă, n-a mai rezistat, și i-a scris prietenului ei, care era undeva în Transilvania, la practică.

— Adică s-a desconspirat.

— Dacă vrei. Aproape. În orice caz, i-a mărturisit că i s-au cerut informații de către un ofițer de securitate, că i se cer în continuare, că nu înțelege de ce-au ales-o tocmai pe ea și nu știe... ce să facă?

Principial e greșit. Total greșit. Este, desigur, vina mea că n-am reușit să-mi dau seama de starea de frământare pe care o trăia. Dar haideti să judecăm lucrurile omenește, din punctul ei de vedere. Fata îl iubește pe tânărul acela. Îl iubește cum se iubește la 17 ani. Or, se pare că a iubi pe cineva înseamnă a avea deplină încredere în el, a nu-i ascunde nimic. Asta cred că e o chestiune de care ar trebui să ținem noi seama mai mult în recrutările tinerilor, ba a tinerelor și mai mult.

— Ce este tânărul căruia i-a scris ?

— Tehnician geolog.

— Și el i-a răspuns ?

— Da. I-a trimis o scrisoare pe care fata mi-a adus-o la întâlnire și m-a rugat s-o citesc. Mi-a zis că ezita dacă să mai continue colaborarea, dar că scrisoarea a convins-o ; că este hotărâtă să ne ajute.

— Pot să văd scrisoarea ?

— Ați putea s-o și publicați. Mi se pare semnificativă, foarte semnificativă din multe puncte de vedere. În primul rând, pentru a constata cum ne văd ei, oamenii acestei țări, azi, în 1973, poate cei tineri mai ales, poate nu toți, dar cei mai mulți. În al doilea rând, se dau un fel de criterii ale recrutării, ale colaborării, foarte interesante. În al treilea rând... Ei dar mai bine să vedeți scrisoarea, vorbește ea și singură.

O coală de hirtie obișnuită, un scris corect, liniștit, nu foarte format, nu prea banal. un scris ca al multor oameni ai acestei țări.

Dragă Irina,

Ai fost probabil dezamăgită de incetineala cu care îți răspund la o asemenea scrisoare importantă. Te rog să mă ierți, căci e vina mea. Nu puteam să-ți răspund însă în pripă și... așa am ajuns să-ți scriu acum.

Nu e greu să-ți răspund la întrebarea de ce te-au găsit tocmai pe tine. Dintr-un anume punct de vedere, au făcut o alegere bună. Și am să-ți explic de ce. Chestia pe care o bănuiești, cu catalogul, probabil că o adevărată, dar nu concludentă. Fii sigură că atunci când au răsfoit catalogul, ei au citit și printre rânduri. Nu s-au uitat numai la note, căci ele singure nu pot reliefa personalitatea unui om. Dar probabil s-au interesat în primul rând de preocupările tale, de firea ta și alte lucruri asemănătoare. Ar fi putut afla astfel că ești o fire generoasă, că ești simpatizată, că ești comunicativă, că ai darul de a deschide sufletele oamenilor. Mai puteau afla că ești o fată conștiincioasă și nu o tocilară. Or pe ei tocmai asta i-a interesat. La ce le-ar fi folosit să aleagă pe cineva care are numai note

de 10, dar nu are o personalitate atât de bine reliefată, nu are o conștiință atât de puternică ca a ta ? Și mai ales o anume calitate a ta i-a atras cred pe ei și anume faptul că nu atragi atenția, deși tu probabil nu ești de acord cu asta, dar așa e. S-au gândit și la faptul că deși tu ești prietenă cu toată lumea, nu spui oricui toate lucrurile pe care le știi și mai ales cele importante. Nu uita că la școală există caracterizări făcute fiecărui elev. Ei pot să citească aceste caracterizări fără să știe nimeni. Crezi că la școală sînt cunoscuți toți inspectorii care vin și pleacă ? Nici directorul nu poate ști asta.

Iar dacă s-au hotărît să te aleagă pe tine, fii sigură că au făcut-o după ce s-au informat pe deplin. Mă gândesc la încă un lucru. Ziceai că ai un unchi la securitate. Poate a fost și asta un motiv. Dar asta nu înseamnă neapărat că unchiul tău știe ceva. Deci, dacă ne gândim bine, aveau o mie și unul de motive să te aleagă pe tine.

Îmi dau seama ce simți în sinea ta. Cred că ai impresia că ești falsă, deoarece ai un rol pe care nimeni nu-l bănuiește. E foarte greu să fii într-o asemenea situație, cu toate că în sinea ta știi că faci un lucru bun. E trist când ești pus de pe acum în situația de a te îndoii de oameni, de a trebui să-i judeci. Când, la vîrsta la care ne aflăm, sîntem înclinați să-i considerăm pe oameni drept cele mai bune ființe, cele mai generoase și mai nobile ! Trebuie să-ți aduni toate forțele pentru a sări peste acest prag dureros. E ca și cum ar trebui să suporti o operație foarte dureroasă, dar necesară. Gîndește-te că eu sînt alături de tine, chiar dacă nu-mi simți prezența vie. Iar în clipa în care îți va fi foarte greu, dacă-ți va fi atât de greu, vor trebui să înțeleagă și ei că nu poți să mergi mai departe pe acest drum.

Lor le e ceva mai ușor, căci și-au făcut o profesie din asta. Ei sînt oamenii din umbră, care ne ocrotesc și care trebuie să fie duri și lucizi cu unii, pentru a putea fi buni pentru toți. Dar noi, oamenii obișnuiți nu putem să trăim mult în umbră, nouă ne trebuie soarele încrederii în oameni, ne trebuie mai ales seninătate.

În ce poate consta misiunea ta ? Cred că bănuiesc, pentru că am cunoscut mulți oameni inconștienți, unii din pură ignoranță sau necunoaștere a unor lucruri ce ar fi trebuit să le știe, să le aibă în sine, iar alții înrăiți, care știu ce e bine și ce e rău, dar preferă răul.

Nu uita însă că dacă ei trebuie să-i ajute pe alții să revină la făgașul bun, ei trebuie să te ajute mai ales pe tine și să te înțeleagă. Nu uita că ei trebuie să fie oameni buni și să știe pînă unde se poate merge. Dacă îți va fi greu, fă-i să înțeleagă acest lucru și eu cred că ei nu te vor lăsa să suferi de pe urma bunătății și generozității tale, care ți-ar putea provoca niște răni sufletești ce nu s-ar vindeca niciodată. Ei trebuie să-i ajute pe oameni, trebuie să-i recupereze pe cei care au luat-o pe alături și nu trebuie să piardă nici un om, nu au voie s-o facă cu un preț care ar fi plătit de alți oameni buni și nevinovați.

Societatea are foarte mare nevoie de oameni ca tine, Irina, oameni care vor predomina într-o lume a viitorului.

Aș putea să-ți spun atîtea lucruri în această privință! Dar ți-am spus esențialul, căci vorbele multe nu te-ar putea ajuta.

— O scrisoare foarte frumoasă într-adevăr. Credeți că cel care a scris-o e informator?

— Nu știu.

— Nu v-a interesat?

— Ba da. Dar mă gîndesc... ce se va întîmpla dacă, pe baza acestei scrisori, s-ar încerca recrutarea aceluia om, acum. Cînd ești ofițer, dacă mai ești și în urmă cu planul de recrutare... e tentant. Și mi se pare că... s-ar putea strica ceva.

— Iar dacă e informator?...

— Dacă este, nu cred că a arătat scrisoarea primită ofițerului cu care ține legătura...

— De ce credeți așa?

— Asta a fost ceva al lor, ceva ce el a reglementat, simplu, bine, și cu asta gata. Dacă e informator, știe că fata nu trebuia să se desconspire, totuși! Nici față de el!

— Și dacă — totuși — e informator, dacă a discutat cu ofițerul și acesta l-a îndrumat să procedeze așa...?

— Oare nu m-ar fi înștiințat imediat ofițerul acela?... S-ar putea, dar nu cred că e o scrisoare scrisă la îndemnul cuiva. Cu atît mai puțin „o scrisoare pentru noi“.

— De ce?

— E prea din suflet. E o scrisoare care... mi se pare că ar trebui citită de două ori.

Căpitan T. NEGOIȚA

Pentru o activitate de investigare profundă, eficientă

În articolul de față ne propunem a prezenta cîteva exemple concrete, menite a ilustra o idee care ni se pare importantă pentru activitatea actuală a ofițerului investigator și anume: *profunzimea*, complexitatea cercetărilor care trebuie întreprinse, pentru ca rezultatul muncii noastre să servească cît mai mult și mai exact la stabilirea adevărului.

Formula „investigații complexe“ fusese la un moment dat banalizată, numărul de investigații complexe care se cereau depășind posibilitățile reale ale ofițerilor investigatori. Așa cum arătam și într-un articol anterior, inserat tot în paginile publicației „Securitatea“, ofițerii din infor-

mativ solicitau uneori „investigații complexe“ chiar și atunci cînd erau interesați de un singur aspect, precis, din viața persoanei pe care o aveau în atenție. Remedierea în mare parte a acestei situații — în urma ordinelor și dispozițiilor date de conducerea ministerului — a dat posibilitatea unei mai eficiente dozări a forțelor, orientîndu-se întreaga energie pentru clarificarea unor cazuri unde, într-adevăr, sînt *absolut necesare* investigațiile complexe (acestea putînd oferi date *semnificative, direct și imediat utilizabile* în procesul urmăririi informative speciale a unor elemente).

Legătura strînsă dintre ofițerul din

informativ și ofițerul investigator, pasiunea și inventivitatea ambilor pentru a realiza lucrări *nu mulțumitoare, ci cât mai complete cu putință* este, credem, dovedită de cele câteva cazuri pe care ne permitem a le reda în continuare :

Într-o lucrare recentă, organul informativ trebuia să întocmească un plan concret de măsuri împotriva obiectivului „Lary” (cetățean de origine română stabilit în Occident) despre care existau unele informații neverificate că va veni curînd în România, cu o misiune deosebită.

Despre obiectiv se cunoștea foarte puțin. Mai exact, se cunoșteau datele de stare civilă și faptul că s-a născut în anul 1935 pe o stradă situată în jurul Sălii Palatului din București — adică într-o clădire demolată în urmă cu mai mulți ani. Atîta tot. Investigația avea sarcina să obțină date și informații cât mai complexe pentru cunoașterea obiectivului și a rudelor sale. Primele tatonări făcute de investigator în teren s-au soldat cu eșecuri. Pe străzile apropiate s-a încercat identificarea unor foști locatari din imobilul demolat. Rezultatul a fost descurajator. Atunci s-a recurs la consultarea unor evidențe vechi : cărți de imobil și fișele generale aflate în arhiva Ministerului de Interne. Acolo, într-adevăr, figura obiectivul și familia sa, ca foști locatari din anul 1935, pînă în anul 1941, cînd au plecat din țară. Au fost extrase din fișele cărților vechi de imobil, zeci de persoane care locuiseră cu obiectivul în același imobil sau în vecini și s-a trecut la verificarea lor în evidența populației pe țară și a Municipiului București. Multe din persoanele res-

pective erau decedate, altele figurau cu domiciliul prin diverse localități și li se pierduse urma sau erau plecate definitiv din țară, altele, în special femeii, nu figurau, deoarece prin căsătorie își schimbaseră numele inițial. În București, după multe investigații din adresă în adresă, a fost identificată totuși o femeie care locuise în același imobil cu obiectivul și care a relatat o serie de date foarte interesante despre viața și activitatea familiei acestuia. Interesant că și despre obiectiv aflase prin cunoștințe ale ei, date ulterioare plecării din țară a lui „Lary”, chiar pînă în momentul efectuării investigației, reușind să facă o caracterizare a acestuia.

Pornind de la această persoană, au mai fost identificați și alți foști locatari care-l cunoșteau pe obiectiv și familia sa. Ne-au fost relatate astfel o serie de informații prețioase pentru organul informativ. De asemenea, au fost identificate unele rude ale obiectivului din România, cit și alte cunoștințe pe care, odată venit în țară, „Lary” putea să le contacteze. Organului informativ i-a fost oferită astfel posibilitatea cunoașterii personalității obiectivului, a relațiilor sale, creîndu-se deci premisele pentru întocmirea unui plan concret de măsuri.

Un aspect care ni se pare demn de relevat în acest caz este acela al *necesității unei conspirații stricte a scopului investigațiilor întreprinse, față de sursele pe care le folosim*. În cazul unei simple suspiciuni pe care am crea-o printr-o legendare neabilă, rezultatul cercetărilor noastre poate fi compromis, iar întreaga acțiune desconspirată.

În lucrarea „Lary” s-a apelat la întreaga gamă de metode și mijloace specifice pentru reușita investigației, avîndu-se în vedere mai ales folosirea unor *legende plauzibile, față de care persoanele investigate să manifeste interes operativ*. Astfel, una dintre legendele lansate a fost aceea că ofițerul „în calitate de funcționar al Consiliului Popular caută să identifice moștenitori testamentari chemați la masa de succesiune”. Sub această acoperire a putut discuta despre multe persoane, foști locatari în același imobil cu obiectivul. Măniera în care a abordat investigatorul discuțiile în cadrul legendei folosite a avut darul să trezească și ea interesul surselor folosite, care au devenit dornice a-l ajuta pe ofițer să obțină datele care îl interesau.

Într-un alt caz, despre obiectivul „Iuliu” ce funcționa ca șef de cabinet într-un minister, organul informativ primise mai multe scrisori anonime care consemnau îndeosebi legăturile neoficiale ale acestuia cu unii cetățeni străini și faptul că — prevalîndu-se de poziția sa profesională — ar fi facilitat plecarea unor elemente în R.F. Germania, de unde respectivele persoane nu s-au mai întors. Se cerea ca, prin investigații, să se obțină date de caracterizare despre obiectiv și familia sa, cu mențiunea expresă de a se stabili dacă în anturajul lui „Iuliu” apar și cetățeni străini.

Ofițerul investigator căruia i-a fost repartizată lucrarea avea în imediata apropiere de domiciliul obiectivului, pe colaboratorul „Zotis”. Acesta a relatat că-l cunoaște pe „Iuliu” și că are posibilități de pătrundere informativă în familia lui.

Continuînd investigațiile și prin intermediul altor surse nerecrutate, ofițerul a stabilit date certe cu privire la modul de viață și de comportare al obiectivului la domiciliu, relațiile neoficiale cu turiști din Turcia și R.F. Germania, precum și cu alte persoane care-l vizitau.

Avînd deja aceste date, investigatorul a trecut la o instruire mai precisă a colaboratorului „Zotis”, cu scopul de a aprofunda informațiile obținute, dar mai ales de a identifica elementele din anturajul lui „Iuliu”.

Analizînd datele și informațiile obținute în legătură cu problemele semnalate în scrisorile anonime, ofițerul investigator ajunsese la concluzia că acestea provin de la o persoană din cercul de familie al urmăritului, deoarece aveau un caracter de pură intimitate.

Atunci, a procedat la obținerea de probe de scris de la prietenii obiectivului — cei mai mulți semnalati de „Zotis” — recurgînd la dosarele personale de la serviciu sau invocînd diverse legende cu ajutorul cărora a obținut referințe despre terțe persoane pe care cei în cauză le cunoșteau.

Investigatorul a analizat apoi trăsăturile grafice ale probelor de scris obținute și, prin comparație cu scrisul din anonime, a izbutit să conchidă că autorul respectivelor scrisori anonime nu este altul decît un coleg de serviciu al obiectivului (despre care „Zotis” menționase că vine des în casa lui „Iuliu”, fiind prieten cu sora acestuia).

Nota de investigații — însoțită de probele de scris — a fost trimisă ofițerilor din informativ care, după verificarea informației, l-au recrutat pe

autorul anonimelor, deoarece acesta constituia o sursă bună de informare. În scurt timp, ofițerii din informativ au reușit să finalizeze cu rezultat urmărirea lui „Iuliu”.

Din acest exemplu se desprind cu claritate câteva concluzii: În primul rând, în rezolvarea acestui caz, a existat o strinsă colaborare între ofițerul investigator și organul informativ, oferind posibilitatea investigatorului să intuiască o serie de aspecte care puteau fi stabilite și care au fost utile rezolvării acțiunii așa după cum am văzut. Este însă demnă de remarcat și dorința ofițerului investigator de a face o muncă de calitate, pentru a obține date complete, verificate și direct utilizabile.

Un ultim exemplu se referă la obiectivul „Alina”, despre care, inițial, ofițerul de investigații a obținut o notă informativă de la un fost colaborator, abandonat pentru vîrsta înaintată.

În principal, era vorba de faptul că „Alina” urma să scoată din țară obiecte de artă de o mare valoare și pe care să le trimită părinților săi, fugari în S.U.A. Investigația urma să stabilească date cit mai amănunțite despre „Alina” și în special în ce măsură informația este veridică. Ofițerul investigator l-a contactat din nou pe fostul colaborator care aflase între timp despre tatăl „Alinei” că a făcut parte din comisia de inventariere a bunurilor ce au aparținut fostei curți regale. În acele împrejurări, rezulta că ar fi reușit să sustragă o serie de obiecte de mare valoare, printre care picturi și icoane, pe care le-a păstrat în domiciliul său. O altă sursă ne-

recrutată consemna faptul că a sesizat dispariția treptată a unor pinze (picturi) din domiciliul „Alinei”. Fapt însă și mai important, această sursă aflase chiar de la „Alina” că, într-o scrisoare, tatăl ei o anunțase de venirea unor turiști străini în România. Acestor turiști ea urma să le predea pinzele de valoare, care — făcute suluri și îmbrăcate în huse de pinză — fuseseră date deocamdată în păstrare unor prieteni din București și din provincie. Aceștia nici nu știau ce cuprind sulurile respective. Pe baza datelor și informațiilor obținute în procesul efectuării de investigații și prin măsurile informativ-operative luate de organul informativ, în final, s-a prevenit scoaterea din țară a unor pinze evaluate la sume de milioane de dolari, precum și unele icoane vechi, de asemenea foarte valoroase. Toate aceste obiecte de artă au intrat în patrimoniul național, iar „Alina” și complicii săi au fost deferiți justiției.

Exemplele de lucrări de investigații de o bună factură informativă sînt numeroase, ceea ce relevă faptul că, în activitatea de investigații, s-au produs mutații importante pe plan concepțional, asigurîndu-se o mai mare mobilitate și diversificare în folosirea surselor de informare proprii și statornicindu-se tot mai mult o legătură operativă și utilă cu organele informative. Investigația s-a apropiat astfel deosebit de mult de sensul și de scopul major al sarcinilor generale ale muncii de securitate.

Maior Ionel CRAIU

CUM REZOLVAȚI CAZUL ?

Împotriva lui M.I. s-a început urmărirea penală pentru tentativă la infracțiunea de propagandă împotriva orînduirii socialiste, prevăzută de art. 20, art. 21 și art. 173 C. pen., raportată la art. 166 alin. 2 C. pen., constînd în aceea că în multe din poeziile pe care le-a compus și adunat într-un volum manuscris, a promovat, într-o formă alambicată, idei ce pot fi interpretate instigări la schimbarea orînduirii socialiste din patria noastră.

Pentru determinarea caracterului propagandistic și antistatal al acestor producții literare pe care M.I. urmărea să le publice, organul de cercetare al securității a dispus din oficiu efectuarea unei expertize. Ca experți au fost desemnați: poetul M.B. și criticul literar S.N.

La termenul fixat, în conformitate cu prevederile art. 120 C. pr. pen., experții s-au prezentat la organul de cercetare al securității pentru a primi lămuririle necesare.

După ce li s-a adus la cunoștință obiectul expertizei și au primit susmenționatul volum de poezii compuse de M.I., celor doi experți li s-a cerut ca în raportul pe care îl vor întocmi să precizeze, argumentat, versurile prin conținutul cărora se face propagandă în vederea schimbării orînduirii socialiste din țara noastră.

Se cere să se arate, motivat, dacă în cazuri similare este indicată sau nu, efectuarea unor expertize de genul celei dispuse în cazul M.I.

REZOLVAREA SPEȚEI PUBLICATE ÎN NUMĂRUL TRECUT

Faptele referitoare la nerespectarea normelor legale cu privire la apărarea secretului de stat de către unii salariați de la o uzină bucureșteană, au fost soluționate astfel:

1. Abaterea săvîrșită de salariatul Dobrescu Paul nu constituie contravenție deoarece, potrivit art. 3 lit. a din H.C.M. nr. 19/1972, secțiunea planului economic privind prețul de cost pe uzină nu are caracter secret de stat.

2. Faptele săvîrșite de Toderiu Alexandru și Florea Elena, deși constituie contravenții potrivit art. 60 lit. f. din Legea nr. 23/1971, salariații respectivi nu au fost amendați deoarece a expirat termenul de prescripție prevăzut de art. 13 alin. 1 din Legea nr. 32/1968.

3. Traian Virgil a săvîrșit două contravenții: a) neanunțarea șefilor ierarhici și a organelor Ministerului de Interne, conform art. 2 alin. 3 raportat la art. 60 lit. e din Legea nr. 23/1971; b) nerespectarea regulilor de manipulare a documentelor secrete de stat, conform art. 60 lit. f. din Legea nr. 23/1971 (a predat documentul directorului tehnic fără semnătură).

Intrucit ambele contravenții au fost constatate prin același proces-verbal, iar contravenientul s-a angajat, potrivit art. 26 din Legea nr. 32/1968, să achite jumătate din minimul amenzii în 48 ore, s-a menționat în procesul verbal suma de 700 lei, făcîndu-se aplicarea art. 9 din Legea nr. 32/1968.

4. Numitului Pavel Alexandru, care a luat la cunoștință de dispariția documentului secret de stat și nu a anunțat pe șefii ierarhici și organele Ministerului de Interne, conform art. 2 alin. 3 din Legea nr. 23/1971, i s-a încheiat proces-verbal de constatare a contravenției. În procesul verbal respectiv s-a menționat doar suma de 500 lei întrucit și acesta s-a angajat să achite în termenul legal de 48 ore jumătate din minimul amenzii.

5. Directorul tehnic Andreescu Petre, care a păstrat în afara programului de lucru, în fișetul personal, documentul secret de stat, contrar art. 19 alin. 1 raportat la art. 60 lit. c din Legea nr. 23/1971, i s-a încheiat proces-verbal în care s-a stabilit ca amendă suma de 700 lei, deoarece nu s-a angajat să achite în termen de 48 ore jumătate din minimul amenzii.

În baza art. 9 lit. a din Legea nr. 23/1971, ofițerul care a efectuat controlul a stabilit, printre altele, ca măsuri pentru conducerea uzinei și aceea de a sancționa disciplinar pe salariații: Dobrescu Paul, pentru neglijență în păstrarea documentelor secrete de serviciu; Toderiu Alexandru și Florea Elena, pentru nerespectarea regulilor de redactare și multiplicare a documentelor secrete de stat, întrucît nu a expirat termenul de prescripție prevăzut de art. 13 din Legea nr. 1/1970. În baza aceluiași text, conducătorul organizației socialiste respective este obligat să aplice acestor salariați sancțiuni disciplinare în termen de 30 zile.

Superioritatea noilor reglementări referitoare la începerea urmării penale și la rezolvarea situației în care din cuprinsul actului de sesizare rezultă vreunul din cazurile de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale (art. 228, 230-232 C. pr. pen.)

Modificările aduse art. 228, 230—232 C. pr. pen., prin Legea nr. 7/1973 constituie manifestări elocvente ale grijii conducerii de partid și de stat pentru perfecționarea continuă a textelor procedurale menite să asigure cadrul legal de aplicare a normelor dreptului penal.

Necesitatea modificărilor menționate a fost relevată de faptul că, în practică, organele de cercetare ale miliției și securității, sesizate în vreunul din modurile prevăzute în art. 221 C. pr. pen., erau obligate să înceapă urmărirea penală chiar dacă din cuprinsul actului de sesizare rezulta că: fapta nu există, fapta nu era prevăzută de legea penală, fapta nu era săvîrșită de invinuit, faptei îi lipsea unul din elementele constitutive ale infracțiunii, fapta nu avea caracter penal datorită existenței vreuneia din cauzele prevăzute în art. 44—51 C. pen., făptuitorul era decedat etc.

În asemenea situații, după începerea urmării penale organele de cercetare ale miliției și securității erau obligate să înainteze procurorului dosarul cu propuneri de clasare, scoatere de sub urmărire sau încetarea urmării penale.

Întrucît începerea urmării penale pentru fapta care nu avea caracter penal se găsea în contradicție cu scopul și regulile de bază ale procesului penal s-a considerat imperios necesară reformularea textelor art. 228 și art. 230—232 C. pr. pen., de o manieră care să permită organelor de cercetare ale miliției și securității să facă propunerea de a nu se începe urmărirea penală atunci cînd din actul de sesizare rezultă vreunul din cazurile prevăzute de art. 10 C. pr. pen., cu excepția celui prevăzut de art. 10 lit. b¹ C. pr. pen.

Practic, începerea urmării penale rezidă în actul (rezoluție în

cazul sesizării prin plîngere sau denunț, proces-verbal în cazul sesizării din oficiu) prin care se determină momentul declanșării procesului penal și poziția procesuală a participanților.

Urmărirea penală începe „in rem” (cu privire la faptă) și „in personam” (cu privire la făptuitor atunci cînd acesta este cunoscut). Dacă infractorul nu este cunoscut, pînă la descoperirea lui, urmărirea penală se începe și se desfășoară numai „in rem”.

În ipoteza cînd infractorul este descoperit, iar identitatea sa nu poate fi stabilită, urmărirea penală se începe și se continuă pe numele și prenumele declarate de acesta.

Potrivit actualelor prevederi ale art. 228 C. pr. pen., în cazul sesizării prin plîngere sau denunț, începerea urmării penale se dispune de organul de cercetare penală prin rezoluție, iar în cazul sesizării din oficiu prin proces-verbal, dacă din cuprinsul actelor de sesizare sau al actelor premergătoare efectuate nu rezultă vreunul din cazurile de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale prevăzute de art. 10 C. pr. pen., cu excepția celui prevăzut în același art. la lit. b¹.

Dacă dimpotrivă, din cuprinsul actului de sesizare sau actelor premergătoare organul de cercetare penală va constata că: fapta nu există, fapta nu este prevăzută de legea penală, fapta nu a fost săvîrșită de invinuit, faptei îi lipsește unul din elementele constitutive ale infracțiunii, există vreuna din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei, lipsește plîngerea prealabilă a persoanei vătămate, autorizarea sau sesizarea organului competent ori altă condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, a intervenit amnistia sau prescripția ori decesul făptuitorului, a fost retrasă plîngerea prealabilă ori părțile s-au împăcat, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea plîngerii sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală, s-a dispus înlocuirea răspunderii penale ori există autoritate de lucru judecat, el va trebui să înainteze procurorului actele încheiate cu propunerea de a nu se începe urmărirea penală.

În cazul în care va constata că fapta comisă nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni, organul de cercetare penală va începe urmărirea penală după care va înainta procurorului dosarul cu propunerea de a dispune scoaterea de sub urmărire penală.

La stabilirea în concret a gradului de pericol social — se arată în art. 18 alin. 2 C. pen. — se ține seama de modul și mijloacele de săvîrșire a faptei, de scopul urmărit, de împrejurările în care fapta a fost comisă, de urmarea produsă sau care s-ar fi putut produce precum și de persoana și conduita făptuitorului.

Dacă procurorul este de acord cu propunerea de a nu se începe urmărirea penală, o confirmă prin rezoluție motivată și înștiințează despre aceasta persoana care a făcut sesizarea.

De asemenea, dacă procurorul este de acord cu propunerea de scoatere de sub urmărire penală, pentru motivul că fapta nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni, va da ordonanță de scoatere de sub urmărire și va înștiința despre aceasta, cînd este cazul, persoana care a făcut sesizarea.

Dacă dimpotrivă, procurorul nu va fi de acord cu propunerea de a nu se începe urmărirea penală, el va restitui organului de cercetare actele pentru începerea urmării penale.

În cazul în care procurorul va considera netemeinică propunerea de scoatere de sub urmărire penală, pentru motivul că fapta nu ar prezenta gradul de pericol social al unei infracțiuni, va dispune prin rezoluție continuarea cercetării penale și va restitui organului de cercetare dosarul pentru a se conforma.

În vederea îndreptării oricărei erori care s-ar putea comite prin însușirea propunerii de a nu se începe urmărirea penală, în alin. 5 al art. 228 C. pr. pen., a fost înscrisă regula potrivit căreia dacă ulterior se constată că nu a existat sau a dispărut împrejurarea pe care se întemeia propunerea de a nu se începe urmărirea penală, procurorul infirmă rezoluția și restituie organului de cercetare actele, dispunând totodată începerea urmării penale.

În această situație, organul de cercetare primind actele va începe urmărirea penală și va proceda la efectuarea acesteia în conformitate cu dispozițiile procedurale care o reglementează.

Precizările făcute fiind de natură să prevină situațiile anacronice care puteau să apară în baza reglementărilor anterioare, evidențiază superioritatea noii reglementări date instituției începerii urmării penale, prin art. 228, art. 230—232 C. pr. pen., astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 7/1973.

Competența organelor de cercetare penală ale securității

Prin organele de cercetare penală ale securității se înțeleg lucrătorii operativi anume desemnați din Ministerul de Interne.

Necesitatea definirii acestei expresii prin alin. ultim al art. 201 C. pr. pen., a fost relevată de soluțiile contradictorii generate în practica judiciară de sensurile deosebite ce i se atribuiau.

Desemnarea lucrătorilor operativi ca organe de cercetare penală ale securității se face conform prevederilor ordinului ministrului de interne cu privire la activitatea de urmărire penală a organelor de cercetare ale securității.

Competența organelor de cercetare ale securității semnifică dreptul și obligația acestora de a urmări, în

condițiile prevăzute de lege și indiferent de calitatea făptuitorului, cauzele penale generate de comiterea infracțiunilor la care se face trimitere prin dispozițiile art. 206 și art. 28 pct. 1 lit. g C. pr. pen.

În urma modificărilor aduse acestor articole prin Legea nr. 7/1973, organele de cercetare ale securității sînt competente să efectueze urmărirea penală în următoarele infracțiuni: trădarea (art. 155 C. pen.); trădarea prin ajutarea inamicului (art. 156 C. pen.); trădarea prin transmitere de secrete (art. 157 C. pen.); acțiunile dușmănoase contra statului (art. 158 C. pen.); spionajul (art. 159 C. pen.); atentatul care pune în pericol securitatea statului (art. 160 C. pen.); atentatul contra unei colecti-

vități (art. 161 C. pen.); subminarea puterii de stat (art. 162 C. pen.); actele de diversiune (art. 163 C. pen.); sabotajul (art. 164 C. pen.); subminarea economiei naționale (art. 165 C. pen.); propaganda împotriva orînduirii socialiste (art. 166 C. pen.); complotul (art. 167 C. pen.); compromiterea unor interese de stat (art. 168 C. pen.); divulgarea secretului care periclitează securitatea statului (art. 169 C. pen.); nedeunța-rea (art. 170 C. pen.); infracțiuni contra reprezentantului unui stat străin (art. 171 C. pen.); tentativa, tănuirea și favorizarea privitoare la infracțiunile contra securității statului (art. 173 C. pen.); divulgarea unor secrete privind interesele obștești (art. 251 C. pen.); neglijența în păstrarea secretului de stat (art. 252 C. pen.); refuzul înapoierii în țară (art. 253 C. pen.); divulgarea secretului economic (art. 298 C. pen.); nerespectarea regimului armelor și munițiilor (art. 279 alin. 3 lit. a și b) și nerespectarea regimului materiilor explozive sau radioactive (art. 280 C. pen.) dacă au avut ca obiect cantități mari sau importante de arme, muniții sau materii explozive sau radioactive; contrabanda (art. 54 lit. f, din Legea nr. 6/1961) dacă a avut ca obiect arme, muniții sau materii explozive sau radioactive.

În cazul în care vreuna din infracțiunile sus-menționate se găsește în raport de indivizibilitate sau conexitate cu infracțiuni date în competența de cercetare a altor organe, dacă nu este recomandabilă disjungerea, urmărirea penală se va efectua pentru toate infracțiunile de către organele de cercetare penală ale securității (art. 33—35 și 38 raportate la art. 45 C. pr. pen.).

De asemenea, în cazurile urgente, organele de cercetare penală ale

securității sînt obligate să efectueze actele de cercetare ce nu suferă amî-nare, chiar dacă acestea privesc — așa după cum arată în art. 213 C. pr. pen. — cauze ce nu sînt de competența lor. În asemenea situații ele sînt obligate să trimită procurorilor competenți, prin procurorii militari care le supraveghează activitatea, lucrările efectuate.

După ce au fost sesizate în vreunul din modurile prevăzute de art. 221 C. pr. pen., organele de cercetare penală ale securității sînt obligate să-și verifice competența.

Operațiunea de verificare a competenței constă în a stabili dacă cel puțin una din faptele cu care au fost sesizate se încadrează în textele Codului penal și Legii nr. 6/1961 la care fac trimitere articolele 206 și 28 pct. 1 lit. g C. pr. pen.

Obligația verificării competenței este reglementată de alin. 1 al art. 210 C. pr. pen. Potrivit prevederilor alin. 2 al aceluiași articol, dacă organul de cercetare penală al securității constată că nu este competent să efectueze cercetarea, el trebuie să trimită de îndată cauza procurorului militar care exercită supravegherea asupra activității sale, pentru ca acesta să sesizeze organul competent.

Neîndeplinirea acestei obligații poate avea uneori consecințe foarte dăunătoare deoarece, potrivit dispozițiilor art. 197 alin. 2 și 3 C. pr. pen., încălcările dispozițiilor referitoare la competența după materie sînt lovite de nulitate absolută, adică de nulitate care nu poate fi înlăturată în nici un mod. De aci izvorăște caracterul stringent al necesității acordării unei atenții deosebite operațiunii de verificare a competenței.

Rubrică realizată de
Locotenent-colonel D. MARINESCU

În infern fără întoarcere

Prin procesul de la Nürnberg și prin altele care au urmat în mod succesiv în diferite orașe europene, numai puțini dintre criminalii naziști au putut fi condamnați să plătească cu viața sau cu lungi pedepse definitive, înspăimântătoarele crime comise timp de mulți ani împotriva umanității. Folosindu-se de diversele complicații internaționale și de climatul instaurat de războiul rece, mulți au putut să se strecoare printre roțile mecanismului judiciar și să se refugieze în America de Sud. Printre aceștia, se remarcă una dintre figurile cele mai proeminente ale halucinantei „Wal-halla” naziste — doctorul Joseph Mengele!

Mengele a prostituat cea mai nobilă și umană dintre științe, folosind mii de oameni-cobai pe care i-a făcut să moară în chinuri îngrozitoare, în cursul „experiențelor” sale. Timp de mai mulți ani, Mengele „a studiat pe viu” posibilitatea de a executa transplanturi, de a steriliza în masă bărbați și femei „de rase inferioare”, a provocat „pacienților” săi arsuri foarte grave, răni înspăimântătoare, cangrene oribile, cu scopul „de a găsi un antidot arsurilor, infecțiilor și cangrenelor țesuturilor”. Toate aceste „experiențe” se făceau fără dezinfectante și fără calmante, pentru că prizonierii

„trebuiau oricum să moară”. Ura acumulată față de acest „om de știință” este mai mare decât cea pe care și-au atras-o cei mai înrăiți agenți S.S-iști, care aveau măcar circumstanța de a fi lipsiți de inteligență.

Erich Erdstein — vânătorul de naziști

Născut la Viena în 1911, dintr-o familie de evrei, Erich Erdstein s-a refugiat în Brazilia puțin înainte de ocuparea Austriei de către fasciștii germani. Odată cu izbucnirea războiului el s-a înrolat în poliția politică braziliană și, cunoscând câteva limbi străine, a fost încadrat într-o secție specială de contraspionaj, cu misiunea de a „ține sub observație” numeroasa și puternica colonie germană în care se infiltraseră mulți agenți naziști. A avut astfel posibilitatea să cunoască bazele secrete și financiare pregătite de naziști în Brazilia pentru șefii lor, în cazul unei înfringeri. În cursul cercetărilor sale, Erdstein reușește să localizeze câteva dintre aceste baze secrete și să afle numele celor care în mod discret, finanțau și administrau enormele sume transferate de către șefii naziști în Brazilia.

Preocupat de legăturile tot mai strinse care se stabiliseră între exilații politici naziști, susținătorii lor și C.I.A., Erdstein a prezentat de mai multe ori rapoarte documentate președintelui socialist Goulard. Dar poliția braziliană nu avea nici un motiv să intervină, iar președintele Goulard nu putea să întreprindă nimic, pentru că forțele de dreapta se îndreptau spre putere și în Brazilia.

După terminarea războiului, când în toată America de Sud au început să circule primele zvonuri în legătură cu prezența acolo a unor criminali de război ca Eichmann, Borman și Mengele, Erdstein a decis să facă tot posibilul pentru a-i găsi și aresta, dat fiind faptul că era împuternicit în acest sens și avea mandat internațional de arestare a lor, emis imediat după război.

Existența unui puternic centru nazist în Brazilia, unde se înjgheba și lua naștere „al IV-lea Reich”, a fost semnalat pentru prima dată de către „Giornale della Sera” din Sao Paolo, ca urmare a misterioasei „morți” a unui individ care făcuse importante descoperiri la poliție.

În cursul acestor cercetări, Erdstein a descoperit o vastă rețea de interese legate de neofascismul mondial și, totodată, a reușit să dea și de urmele lui Mengele.

„De 23 de ani așteptam să găsesc criminalul”

Prin intermediul relatărilor sale, să urmărim acum această cursă neobosită pe care a făcut-o Erich Erdstein.

„...Stăteam postafi de vreo 20 de minute în spatele ușii cu geam a micuțului bar frecventat de către «afaceriști» și țărani, când omul care stătea în picioare în fața unei mese s-a decis în sfârșit să se întoarcă cu fața spre noi. Prietenul meu, Benito Garcia, vicecomisar al poliției federale braziliene, mă stringe de braț și mă întreabă din priviri. Eu dau din cap încet: Da, este chiar el. Sunt sigur de acest lucru, cu toate că nu mai poartă deloc barba prezentabilă din ultima fotografie pe care o am și cu toate că între timp a slăbit. Îl trădează însă mustața groasă și neagră, care niciodată nu se adaptează trăsăturilor sale, cu totul altele decât cele sud-americane, maxilarul de neconfundat și dinții separați de spații goale, deosebit de largi.

Este 24 iunie 1968 și sint la San Juan de Alcaia, o localitate braziliană din statul Paranà. Sint 23 de ani de când aștept acest moment.

Deschid și trântesc brusc ușa, care face un zgomot drăcesc. Toți clienții întorc imediat capul. Numai el a rămas neclintit privind atent prin fereastră noua construcție care se înălța pe partea cealaltă a străzii, o construcție publică, dată în grijă de consiliul comunal chiar lui, un morocănos antreprenor și constructor imigrant, „cine știe de unde”... Evident, omul are prieteni foarte bogați, niște amici care n-au încetat nici o clipă să-l ajute, încă din acel 24 aprilie 1956, când a fost semnalată pentru prima dată prezența sa în Brazilia.

Traversez încet salonul urmat de Miguel, adjutantul meu, în timp ce din prăfuitul Volkswagen al secției speciale de investigații coboară trei agenți care acoperă retragerile, postindu-se la cele două uși ale localului. Mă apropii și mai mult de omul meu, care continuă să fixeze nemișcat fereastra, prefăcându-se că se interesează de construcția clădirii din față, și îi spun, accentuând bine cuvintele, într-o germană perfectă:

— Doctor Joseph Mengele, sint un funcționar federal brazilian. Vă declar arestat!

Nici o reacție. Numai după ce am repetat fraza în portugheză, omul s-a decis să se întoarcă spre mine, încet, cu un gest desigur premeditat.

— Dumneata greșești, mi-a răspuns el liniștit. Eu mă numesc Cyrilo Chavêz-Florés.

— Bine, atunci va trebui să vă verificăm identitatea. Veniți cu noi.

El ezită, apoi îi vede apărind în uși pe cei trei agenți și întreabă resemnat:

— Cine sinteți și unde vreți să mă duceți?

Îi explic cine sintem și care va fi scopul nostru cu el. Să-l ducem la cel mai apropiat comisariat de poliție. Cel mai apropiat comisariat se găsește la Curitiba, deci la 35 ore de mers cu automobilul pe drumuri dificile, abia trasate și pline de gropi.

Ne urcăm în mașină. Lângă Mengele se așează, pe banca posterioară, Angelo, un agent care împreună cu mine l-a căutat pe Mengele timp de trei ani și care acum ține ațintit, puțin cam teatral, pistolul asupra sadicului călău de la Auschwitz. Milioane de evrei cred că ar fi vrut să fie în acel moment în locul meu...

Mici imprudențe

Firul gândurilor îmi este întrerupt la un moment dat de Angelo, care îmi relatează un amănunt de care nu mi-am dat seama din cauza emoției pe care o încercam în momentul plecării. Arestarea lui Mengele fusese urmărită cu multă atenție de câteva persoane care au comentat evenimentul în mod scandalos. «Dat fiind faptul că va trebui să călătorim timp de mai multe ore spune Angelo, n-ar fi mai bine să ne oprim și să dăm un telefon comandantului, pentru a-i raporta pe scurt ceea ce am făcut?» Este o sugestie înțeleaptă a iscusitului agent. În realitate, acționasem într-un mod semi ilegal și fără să fi primit vreun ordin, cel puțin formal, de la colonelul Blanco, numit de puțin timp șeful poliției din statul Paranà. Ar fi fost deci mult mai prudent să-l informăm și să ne punem oarecum spatele la adăpost. Dar eu resping sfatul lui Angelo. Pentru că nu vream ca știrea arestării lui Mengele să fie difuzată prea repede.

Am greșit însă, pentru că deja în ziua următoare în ziarul „Estado del Paranà” — un ziar ca multe altele, gata să se facă purtătorul unor manevre pentru care fusese remunerat — apărea pe prima pagină următoarea știre cu titlu vădit provocator: «Joseph Mengele a fost răpit! Comando israelian sau răzbuinare politică?»

În loc de rechizitoriu

Dar în acel moment nu putem să prevăd acest lucru. Călătoream deja de câteva ore și Mengele, care la început părea foarte abătut și înspăimântat, începea să-și revină. La un moment dat, nu mai poate să se stăpânească și mă întreabă, pe un ton aproape ironic:

— Dar se poate ști cine v-a dat ordinul ca să mă arestați?

Cum era și normal, i-am răspuns că acționez în baza unui mandat de arestare dat împotriva lui în R.F. Germania și a unei cereri de extrădare înaintată prin intermediul ambasadei germane de către guvernul de la Bonn.

În acel moment, asigurându-se de faptul că sîntem cu adevărat polițiști și nu niște executori ai săi veniți din exterior, cum a crezut la început, Mengele mi-a rîs de-a dreptul în față:

— V-am spus că mă numesc Cyrilo Chavès-Florés. Comiteți cea mai mare eroare din cariera voastră! Mîine voi fi din nou liber!

Nu i-am răspuns. Am continuat să călătorim în liniște pe acel drum dificil, oprindu-ne din cînd în cînd, pentru a cumpăra cîte ceva ca să ne potolim foamea și cîte o bere, dormind cîte puțin, cu schimbul.

Cădeau primele umbre ale serii și prizonierul nostru devenea tot mai posomorît. Părea cufundat în reflecții dureroase, în plină noapte, în timp ce noi ne opream, pentru a nu știu cîta oară, ca să controlăm itinerarul nostru. Pe neașteptate m-a întrebă cu o voce care vibra de ură:

— Spuneți-mi adevărul! Vreau să știu cine sînteți. Așa e că sînteți evrei? Mă persecutați pentru că sînteți evrei!

Dacă aș mai fi avut vreun dubiu, acum n-aș mai fi putut să mă îndoiesc de adevărata identitate a celui din fața mea! Și din cînd în cînd mai continua:

— Nu vă dați seama că întreaga afacere a fost pusă la cale de către americani și de Intelligence-Service? Naziștii nu au comis niciodată atrocitățile de care au fost apoi acuzați și, în orice caz, nu au fost mai sîngeroși decît alții!

I-am amintit atunci despre «experimentele» medicale făcute la Auschwitz. Mengele a început să urle furibund:

— Dar fă-mi plăcerea și mă ascultă! Era vorba de oameni care oricum erau condamnați la moarte! Cruzimile gratuite ca și faimoasele abajururi făcute din piele umană sînt invenții impertinente! Eu sînt un om de știință și nu m-am interesat niciodată de politică. Și, ca om de știință, sînt foarte stimat și am prieteni puternici. Dragul meu evreu, ție trebuie să-ți fie frică și nu mie pentru că mîine eu voi fi liber!

Inchid ochii și mă simt cuprins de un fel de dezgust. Dar în fond sînt chiar satisfăcut. Pentru că cu acele cuvinte, rostite în fața a doi martori, domnul Cyrilo Chavès-Florés, antreprenor-edil, a mărturisit că este în realitate Joseph Mengele, medic și «om de știință», cunoscut pentru studiile sale executate pe oameni-cobai la Auschwitz, «spre binele umanității»!

La 26 iunie 1968 ora 9,30, automobilul nostru s-a oprit în sfîrșit în fața comandamentului poliției din Curitiba. Purtînd după noi pe Mengele, căruia îi pusese mîini, ne-am anunțat prezența colonelului Blanco. Cele două ore de anticameră pe care noul șef al poliției ne-a obligat să le facem prevesteauă că nu ne va primi ca pe niște triumfători.

Așa a fost.

În cele din urmă, cînd am fost primiți în biroul colonelului, mi-am dat seama, după înfățișarea sa că nu avem nici o speranță de izbîndă. Încă înainte de a ne asculta, a dat ordin să-i fie scoase imediat cătușele lui Mengele. Am început apoi să dau raportul, dar am fost imediat intrerupt:

— Știu deja totul! Și am decis să mă supun deciziilor șefilor militari! Deci problema nu este de competența voastră și puteți să plecați.

— Semnați-mi măcar foaia de arest, ca să-l pot însoți pe doctorul Mengele în închisoare, am cerut eu cu naivitate, ridicîndu-mă în picioare.

— Aici nu există nici un doctor Mengele, strigă într-un acces subit de furie colonelul. Acest domn pentru mine este Cyrilo Chavès-Florés și nu este de fapt arestat. Va rămîne numai în biroul meu, pînă voi primi un telefon pe care-l aștept de la Statul Major și care va clarifica lucrurile. Dumneata poți să pleci să te ocupi de lucruri mai urgente. Aici nu mai ai chiar nimic de făcut.

M-am simțit dintr-o dată copleșit de oboseală, sub surîsul acela fin al lui Mengele. Am părăsit biroul cu capul plecat, fără a saluta pe cineva. La două ore după aceea, Angelo mi-a telefonat acasă și mi-a comunicat că Mengele fusese repus în libertate. A venit un automobil de culoare galbenă și l-a luat. Un automobil condus de o foarte frumoasă fată, care sosise în oraș cu o seară înainte...

În colonia căpeteniilor naziste

Criminalul fusese deci repus în libertate, din ordinul juntei militare fasciste care luase puterea în Brazilia.

Erdstein a luat însă un concediu și a continuat vânătoarea pe contul său propriu, pășind pe urmele lui Mengele, care se întorsese în Argentina, într-o colonie de căpetenii naziste, instalată și fortificată de von Isenberg, în apropiere de granița cu Brazilia și Paraguay.

«Vinătorul de naziști» știa că Mengele va traversa râul după un timp pentru a se întoarce în Brazilia, unde își desfășura activitățile sale infloritoare și hotărî să pună mîna pe criminalul nazist, cu orice preț!

Ultima cursă

„Era o noapte de iulie. Mergeam cu o barcă cu motor spre nord. Cînd ne-am apropiat de malul argentinian, am oprit motorul și ne-am lăsat duși de curentul apei. Am ajuns în apropierea unicului loc de debarcare al coloniei lui von Isenberg, am ascuns barca între trestii și am așteptat să se lumineze de ziuă...”

Cu mine mai erau Angelo și fiul său. Angelo sosise joi la Porto Mendes cu cursa de seară și vineri făcuse deja un lucru bun. Prezentînd în stînga și-n dreapta legitimația lui de agent special al poliției politice, ca un începător, pusese în agitație colonia locală nemțească, cerînd informații despre un oarecare iaht alb, legat de fărîm în port. Apoi s-a adresat proprietarului, invitîndu-l să-i comunice toate deplasările pe care urma să le facă ambarcațiunea în zilele următoare.

Aparent era o lipsă de tact. În realitate Angelo acționase cu premeditare. Eram siguri că Mengele, pus în alarmă de către prietenii lui germani din Porto Mendes, nu va folosi iahtul (pe care ar fi fost mai greu să acționăm), ci se va urca pe o ambarcațiune banală, o barcă de distracții, pentru a se confunda astfel cu turiștii duminicali.

Sosește momentul adevărului

Stăteam ascunși printre trestii de zahăr și așteptam cu nerăbdare să vedem dacă planul nostru a reușit.

În sfîrșit, acea noapte interminabilă a fost sfișiată de razele de lumină ale zorilor. Primul zgomot pe care l-am auzit a fost acela al motorului unei ambarcațiuni care se apropia. Am tras mai bine cu urechea. Venea tocmai spre noi, iar la bord era un singur om, îmbrăcat ca un pescar. La numai cîteva minute după aceea, s-a auzit zgomotul unui automobil care s-a oprit pe cărare, lângă tulpinele unor copaci care formau fundalul debarcaderului. Din el au coborît doi oameni și imediat după aceea automobilul a plecat. Cei doi se apropiau de plajă, unde ambarcațiunea îi aștepta. Unul era Mengele, iar celălalt Müller, tot o căpetenie a Gestapoului, urmărit și el pentru crime de război. Și urmele lui erau pierdute de mai mulți ani.

În mod evident, organizarea germană este întotdeauna perfectă! Oamenii și barca sosiseră aproape în același timp. Dar de această dată exista și un neprevăzut.

Am apărut pe neașteptate cu pistoalele întinse asupra grupului, chiar în momentul critic al îmbarcării.

— Miinile sus sau trag! am strigat cu o voce cam răgușită din cauza emoției.

Mengele s-a întors, surprins, m-a recunoscut și a murmurat în germană:

— Iar dumneata!

Apoi s-a albit complet la față, pentru că a înțeles că de această dată nu mai am intenția să-l duc în fața unui binevoitor șef de poliție. Müller în schimb era uimit, nu avea nici cea mai mică idee despre ceea ce se petrecea în acel moment și privea cu ochii măriți de spaimă numai la cele trei pistoale calibru 38, care erau îndreptate asupra lor.

— Sînteți cu toții arestați, am continuat, și vă ordon să mă urmați fără a opune vreo rezistență.

Imediat după aceea le-am spus să se așeze toți trei la proră. Eu am luat loc la timonă și am pornit-o direct spre coliba unui pescar pe care o închiriasem în acest scop.

Și va servi această colibă, gîndeam, drept închisoare pentru doi dintre cei mai oribili criminali de război ai istoriei și pentru complicele lor!

Nu sînt un asasin!

I-aș fi putut lichida pe loc, dar visul meu era să-i dau pe mîna justiției. Trebuia să fie judecați! În mod legal! Și condamnați pentru crimele lor! Nu voiam ca lumea să creadă că eu, evreu cu nume-roase rude ucise în lagărele de exterminare naziste, am vrut să mă răzbun, asumîndu-mi acel rol de judecător și de om al legii, pe care nimeni nu mi l-a dat.

Planul meu era simplu. Știam că, în Brazilia, Mengele și Müller nu numai că nu erau condamnați, dar nici măcar nu ar fi fost arestați. În Paraguay, i-ar fi primit cu toate onorurile chiar. Unica mea speranță era deci Argentina, unde, fiind încă în vigoare constituția democratică, nici un judecător nu putea refuza o astfel de pradă, chiar dacă partidele și ziarele ar fi declanșat o puternică presiune asupra lor. Așa gîndeam.

Și pentru că gîndeam așa, după ce i-am legat solid pe Mengele, pe Müller și pe complicele lor în punctul cel mai ascuns al colibei noastre și după ce i-am lăsat pe Angelo și pe fiul său să-i păzească, m-am întors la Gaz, pentru a da două telefoane interurbane. Primul l-am dat la Sao Paolo, spre a lua legătura cu Ian Capps, corespondentul agenției de presă Reuter, pe care îl cunoscusem cu cîțva timp mai înainte. I-am explicat situația fără să vorbesc în clar. Știam că mă va înțelege din zbor, în timpul războiului lucrase pentru Intelligence-Service. Capps a înțeles într-adevăr. Entuziasmat, mi-a promis că mă va ajuta, a declarat că va veni imediat la mine. Aceasta a fost prima greșeală pe care am făcut-o, o greșeală absolut stupidă pentru un polițist. Convorbirea mea telefonică a fost desigur interceptată și a ajuns mai repede decît mi-am putut imagina în mîinile celor interesați. Capps a fost reținut sub un pretext oarecare de către autoritățile din Sao Paolo. N-a mai reușit să vină la mine niciodată.

A doua convorbire telefonică a căzut ca o bombă la Ministerul Justiției din Argentina.

— Sînt un cetățean care a reușit să captureze doi criminali națiști periculoși, împotriva cărora au fost emise mandate internaționale de arestare. Vă cer să-i arestați și să fie judecați. Cum să fac ca să vi-i predau?

— ...Un moment, vă rog, am auzit eu la celălalt capăt al firului. Apoi, după o liniște îndelungată, vocea aceea ștearsă continuă: Lăsați-mi numele și adresa și adresați-vă autorităților teritoriale competente.

— Bine, am spus, și am pus receptorul în furcă după ce i-am dat doar numele, fără adresă. Am telefonat apoi procurorului din Incarnacion, care m-a rugat să-i telefonez... peste cîteva zile! Trebuie să se consulte cu colegul său din Buenos Aires...

Zilele treceau, Ian Capps nu apărea, Buenos Aires-ul nu se decidea încă. Pămîntul începea să-mi fugă de sub picioare. Mengele și Müller, năuciți, murdari, nerași, semănau din ce în ce tot mai mult cu deținuții din lagărele lor.

Un binevoitor bate la ușă

Intr-o dimineață, cineva a bătut la ușa colibei noastre. Am acoperit prizonierii cu o pînză și apoi m-am dus să deschid. În spațele meu la cîteva metri era Angelo cu pistolul gata să tragă. Dar n-a fost nevoie să-l folosească. În fața ușii se afla de fapt o veche cunoștință de-a mea, comisarul poliției din Porto Mendes. Făcusem școala împreună. Am remarcat că evita să între și să vadă ce e înăuntru.

— Salutare Erich, mi-a zis pe tonul unui om pus puțin în încurcătură. Am venit să văd ce mai faci. Știi, cei de la centrala poliției sînt puțin cam preocupați pentru toți acești agenți care vin în vacanță în aceste părți și nu mai dau deloc nici un semn de viață. Chiar și permisia lui Angelo expiră astăzi. Nu știi, mai gîndește-te și tu puțin... Pentru mine, ceea ce faci este bine făcut, dar încearcă să scurtezi și tu vacanța asta.

Ne-am privit în ochi. Comisarul a continuat și mai scăzut.

— Știi, de cealaltă parte a riului s-a petrecut ceva neplăcut: poliția secretă paraguayana caută pe un brazilian care culege informații despre o mare personalitate străină. Se pare că vor să-l acuze de o răpire... În sfîrșit, pînă mîine, pot să mă prefac că nu am știut nimic. Și acum trebuie să plec... Noroc bun!

S-a întors deodată și a plecat. Evident, nu aveam timp de pierdut. Am decis să părăsim coliba și să coborim pe râu în căutarea unui nou refugiu.

În pragul infernului

Ne-am strecurat cu barca spre firul apei. Prizonierii erau la proră, inebuniți de lumina soarelui, pe care nu o mai văzuseră de multe zile. La început totul mergea bine, dar după ce am luat colțul de stîncă care însemna începutul teritoriului paraguayean, am zărit două motovedete ale poliției, care stăteau la pîndă și care se îndreptară imediat spre noi. Prima ne-a tăiat retragerea, a doua se grăbea să ne acosteze.

— Vă ordonăm să predați imediat prizonierii! a strigat un polițist paraguayean la un megafon portabil. Fiul lui Angelo, s-a ridicat în picioare cu pistolul în mînă și, pe neașteptate, de pe motovedetă a fost trasă o rafală de mitralieră. A fost trasă ca să ne intimideze, dar agentul a greșit, fața adjutantului meu a fost acoperită de sînge. Müller a fost de asemenea rănit și a căzut în apă. Cele două ambarcațiuni se apropiaseră de o parte și de alta de a noastră și mîinile a doi agenți erau pe punctul să-l înșface pe Mengele pentru a-l transfera pe bordul lor. Atunci am zărit privirea fiului lui Angelo și mi-am dat seama că nu mai eram un polițist, un om al legii! Eram evreu fără patrie, un nemilos vînător de criminali nazisti, care mai avea doar o ultimă ocazie să răzbune moartea atroce a milioane de confrați ai săi... Și-am început să trag! Am tras ca un descereirat, toate cartușele... Mengele era ciuruit de gloanțe. Polițiștii paraguayeni au luat cu ei la bord doar un cadavru. Apoi l-au recuperat pe Müller din apa rîului, rănit, dar încă viu, pentru măreția celui de al IV-lea Reich!... La noi nici măcar n-au privit. Poate că pe undeva se muștrău și ei.

În prezent, Angelo, dat afară din poliție, are o altă meserie. Fiul lui s-a însănătoșit. Eu trăiesc în exil, pentru că sînt un asasin. Dar pentru această crimă nu mă căiesc. Și nu mă voi căi. Niciodată.

Traducere și prelucrare după mai multe materiale publicate în revista italiană „GIORNI” de

Maior Ion SCURTU

PROBLEME DE PSIHOLOGIE JUDICIARĂ

de Tiberiu BOGDAN

Editura științifică (Colecția Psyché) a tipărit recent un interesant studiu, care, așa după cum arată și autorul, se adresează lucrătorilor din justiție de toate categoriile, fiind util totodată și cadrelor din Ministerul de Interne.

Tiberiu Bogdan, care de altfel a mai publicat în anul 1957 un „Curs de psihologie judiciară”, vine de această dată să arate cit de multe realizări sînt și în acest domeniu de cercetare, oferind în lucrarea sa o sinteză interesantă a punctelor de vedere ce aparțin mai multor oameni de știință.

Desigur că o parte din problemele psihologiei judiciare vor suscita mult interes, atît pentru ofițerii care desfășoară muncă informativ-operativă cît și pentru anchetatori etc.

Trebuie arătat că în țara noastră, puțini oameni de știință au abordat în cercetările lor teme de psihologie judiciară, aceasta mai mult pentru faptul că, fiind o disciplină de graniță, între psihologie și științele juridice, solicită cunoștințe din ambele domenii, atît din punct de vedere teoretic, cît și practic.

Rădulescu Motru, Alex. Roșca și apoi Constantin Botez și Tiberiu Bogdan sînt oamenii de știință români care au abordat teme care să investigheze personalitatea martorului, unele cauze ale delinvenței juvenile, încercînd să găsească anumite tehnici, care să diagnosticheze cauzele criminalității etc.

Psihologia judiciară tinde în prezent (prin tehnicile pe care le folosește, coroborînd datele și cu alte măsurători biopsihofiziologice) să dezvăluie din comportamentul uman, partea de dezechilibru care poate să aducă daune vieții sociale. Trăsături atitudinale ca: violența, agresivitatea, cruzimea, minciuna, sînt cetate de către oamenii de știință din domeniul psihologiei judiciare, pentru a oferi practicienilor — în combaterea infracționismului — suficiente date în scopul unei profilaxii.

Ar fi, credem, și mai eficiente cercetările existente pentru munca organelor noastre care se ocupă cu descoperirea unor activități subtile, dacă viziunea ofițerului de securitate și miliție ar fi completată prin învățămîntul de specialitate cu teme de psihologie judiciară. Aceste cunoștințe ar ajuta mult la o cunoaștere și înțelegere mai temeinică a individului uman, participînd la majoritatea activităților împotriva cărora luptă organele de securitate și miliție, ar sporî mult eficiența și operativitatea întregii noastre activități.

În paginile lucrării lui Tiberiu Bogdan, găsim tratată în capitolul II „Infractorul și victima din punct de vedere psiho-social” — problema detenției infractorului și a rolului pe care îl are ofițerul educator din penitenciare.

Un alt capitol care reține atenția este capitolul III, „Delinvența minorilor” și aceasta, mai ales, prin modul științific în care tratează probleme ca: rolul eredității și al mediului; discernămintul la minori; caracteristicile actului de discernămint; modul de stabilire a discernămintului și mijloacele psihologice pentru stabilirea discernămintului.

Din această secvență a lucrării se desprinde limpede concluzia că foarte important este modul în care se aplică măsura de siguranță a reeducării morale.

Capitolele IV și V care tratează „Psihologia mărturiei” a comportamentului infractorului în timpul anchetei, constituie o sursă interesantă și folositoare pentru munca practică a ofițerilor din Ministerul de Interne.

În concluzie, credem că lucrarea prezentată trebuie să se găsească în biblioteca fiecărui ofițer din Ministerul de Interne și să constituie un îndreptar în scopul îmbogățirii metodelor și tehnicilor de muncă.

Maior N. OLARU

doctorant în psihologie judiciară

LUMINI ȘI UMBRE

Sub titlul de mai sus sint reunite într-un volum omagial — dedicat celei de a XXV-a aniversări a organelor de securitate — sintezele a două cazuri rezolvate în decursul anilor de către organele noastre de contra-spionaj.

Scrise într-un stil alert, îmbrăcînd într-o plăcută haină literară fapte reale, aspecte ale muncii de securitate

desfășurate în cazurile respective, cele două sinteze se alătură celorlalte — nu puține la număr — editate în ultimii ani, care își propun ca, pe această cale, să contribuie la generalizarea experienței acumulate de aparatul nostru în lupta cu dușmanii cuceririlor revoluționare ale poporului român.

PRACTICA TRIBUNALULUI SUPREM ÎN MATERIE DE DREPT PENAL ȘI PROCESUAL PENAL — CULEGERE DE DECIZII

Obiectiv important în activitatea editorială, preocuparea pentru punerea la dispoziția aparatului ministerului nostru a unor materiale care să-și dovedească utilitatea atît pe planul pregătirii juridice cît și pe cel al muncii practice își găsește concretizarea și în lucrarea „Practica Tribunalului Suprem în materie de drept penal și procesual penal — culegere de decizii”.

Este cunoscut faptul că practica judiciară nu constituie, în sistemul nostru juridic, un izvor de drept. În același timp însă, este incontestabil că activitatea Tribunalului Suprem al R.S. România — reflectată în decizii de îndrumare și în soluții pronunțate în numeroase spețe — contribuie într-o măsură importantă la clarificarea de principiu a multor probleme de drept, inclusiv în materia dreptului penal și procesual penal. Privită din acest unghi de vedere — cunoașterea practicii judiciare de către cadrele aparatului nostru, îndeosebi de cele cu atribuții nemijlocite pe linia cercetării penale — lucrarea este în măsură de a le fi un sprijin

prețios în muncă, prin aceea că le poate oferi interpretări și soluții, în strictă conformitate cu legea, pentru cazurile pe care le are în lucru.

Avînd la bază necesitatea izvorită din rațiunile expuse, elaborarea lucrării prezentate este rodul unei susținute munci de identificare, selectare și sistematizare a peste 650 de decizii ale Tribunalului Suprem, înscriindu-se astfel ca o încercare de reflectare într-un tot unitar a practicii noastre judiciare la cel mai înalt nivel în domeniile enunțate.

Fără a intra în amănunte, vom nota doar că deciziile sint grupate în raport cu domeniile de referință — Drept penal, partea generală și specială, Drept procesual penal, partea generală și specială — respectîndu-se sistematizarea consfințită de Codul penal și Codul de procedură penală. De asemenea, utilă pentru cititori poate fi și precizarea că indicele alfabetic de materii pe care îl conține lucrarea este de natură să ajute la identificarea ușoară a problemelor ce interesează.

A. H.